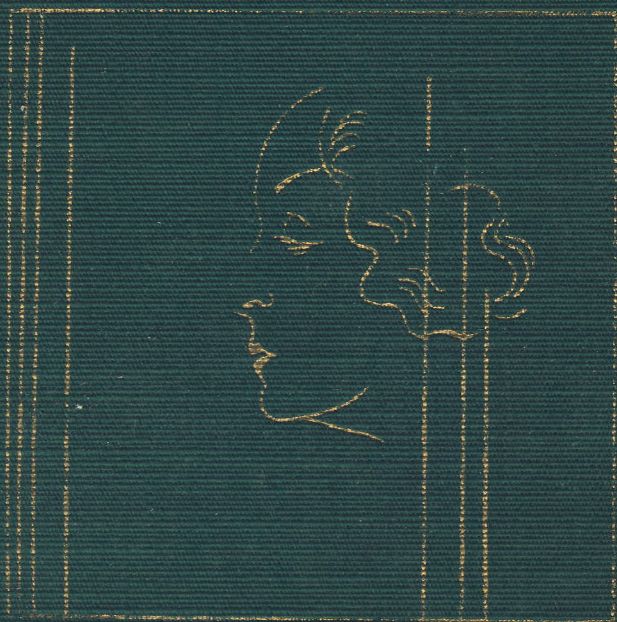
I. M. BERGAMO

KNJIGA ZA DAME

FEMINA – ZAGREB

I. M. BERGAMO

KNJIGA
ZA
DAME

FEMINA - ZAGREB

»TIPOGRAFIJA« D. D. ZAGREB

PREVELA E. DOLIĆ

SADRŽAJ

Strana

Strana

OBITELJ

Obitelj je živa, moćna stanica, koja stvara, hrani i podržava život. Ona je jaki dinamo-stroj, koji razvija potrebnu snagu, da čuva narode od propasti. Samo obitelj može već od djetinjstva usaditi u ljudima osjećaje poštenja, čovječnosti i bratstva. Ona je mala kovačnica, iz koje izlaze veliki ljudi skovani da se dignu i da se bore protiv svih životnih teškoća. Kovačnica, iz koje izlaze hrabri vojnici i neumorni radnici.

Obitelj je velika snaga za čovječanstvo, i tko uništava obitelj, uništava i tu snagu.

Obitelj je sveta vatra, koja hrani osjećaje, ohrabruje i potiče.

U obiteljskom krugu upoznali smo prve velike radosti, sanjali svoje prve snove, proživljavali svoje velike nade i iskusili velika uzbudjenja, koja će ostati zauvijek u našem srcu i pratiti nas za života kao

slatke uspomene, koje će nam možda više puta dati snage, da se hrabro odupremo životnim teškoćama.

Koliko je ljudi, zahvaćenih vrtlogom života, u času, kada su vidjeli da se nad njihovim glavama skuplja mračna oluja, sama pomisao na daleku obitelj održala, da ih bujica ne ponese.

Baš se u obiteljskom životu potpuno otkriva duša svake osobe, njezin odgoj i takt.

Svi bi naši osjećaji i najnježnije brige morale biti upućene obitelji. Svi bi naši obziri morali biti upravljeni prema roditeljima, koji su nas odgojili uz velike žrtve, koje se ipak gotovo nikada ni ne spominju. Roditelji su jedini naši pravi prijatelji, koji se hirovito ne mijenjaju, jedini, koji u slučajevima bola i nemira ostaju uz nas, trpe s nama, te nastoje odmah da izvrše i ono, što nadmašuje njihove snage, samo da olakšaju naše muke i rastjeraju oblak, koji zamračuje naše čelo. Zato moramo iskazati najsvetije poštovanje svojim roditeljima i učiniti sve, da im pružimo mirniji i lakši život, ne otežavajući im brige novim neugodnostima

s naše strane. Budimo privržena, uljudna i uslužna djeca a svojim dobrim ponašanjem osmijeh njihova života. Samo jednu majku i jednoga oca imamo u životu.

Kada ih više ne budemo imali, tada ćemo upoznati njihovu veliku vrijednost, ali će tada naša žalost biti prekasna. Usrećujmo sada, dok nam je moguće, njihov život!

Čudnovato je kad opažamo da neki ljudi, vrlo korektni izvan kuće, postaju zajedljivi, neodgojeni i dosadni kod kuće, dakle baš tamo, gdje bi najprije trebali pokazati sve svoje vrline i najveći stepen odgoja.

Zajednički život u obitelji dovodi do familijarnosti, što već sama riječ kaže, a koja je sama po sebi nešto divna. U obitelji caruje velika povjerljivost, koja nas potiče, da sve ispričamo nepristranom slobodom, a zatim opće medjusobno slaganje.

Nažalost to lako dovodi do zloupotrebe tako da lako upadamo u postupke i riječi, koje su tako daleko od dobrog odgoja i pristojnosti kao nebo od zemlje.

Za dobar obiteljski život potrebno je uzajamno poštovanje, dobar odgoj, koji

nas uči da ne činimo drugima ono, što ne želimo da drugi nama učini, potreban je pristojan postupak, po kojem postajemo svi prijatelji, te napokon strpljivost prema medjusobnim griješkama, bez kojih ne može nitko biti. To su u kratko tajne dobroga životnog odnosa prema članovima naše obitelji kao i prema svima drugima.

Uljudnost, profinjenost u postupcima i radost stvaraju lijep obiteljski život.

Ženama je od prijeke potrebe dobra doza strpljivosti, razumne pokornosti i kreposti. Ta su svojstva potrebna da pomognemo kao i da zastremo plaštem zaboravi tolike crne oblake, koji će se vremenom sakupiti na obiteljskom obzorju, a kojima nažalost ne možemo izbjeći, jer se pojavljuju uvijek nenadano, ruše i pale poput munje.

Roditelji trebaju biti svojoj djeci pravi prijatelji. U naše je vrijeme nestalo one glupe etikete, koja je držala ogradu medju djecom i roditeljima, koja je udaljivala mjesto da ih približava. Mjesto toga nastupila je iskrena privrženost, stanovita povjerljivost, koja omogućava dobar savjet u zgodnom času. Roditelji i djeca su

kao pravi prijatelji, vezani krvnim vezama, koje od njihove medjusobne ljubavi stvaraju krasan i savršen cvijet.

Naši roditelji, — za razliku od nekadašnjih, koji su, čim bi vjenčali sina ili kćerku, prestali da se za njih brinu — pomažu djecu i kada napuštaju roditeljski dom, da sebi stvore novi, jer kao mladi ljudi nemaju još iskustva ni sredstava da budu sami sebi dovoljni. Roditelji omogućuju na taj način, da se slatki san pretvori u živu stvarnost.

Može se biti zapravo neučtiv i nepristupačan prema znancima, koji nas općenito napuštaju u času potrebe; ali se mora biti voljen od obiteljskih članova i uživati medju domaćim zidovima mir i vedrinu; to je neuporediv dar, koji liječi dušu i uljepšava život.

Muž treba da se ponaša prema ženi sa poštovanjem i da joj uvijek iskazuje u kući i izvan kuće svoju osobitu pažnju.

Ne rade dobro neki muškarci, koji zato što su oženjeni misle, da ne trebaju primjeniti prema svojoj ženi ona pravila dobrog vladanja, kojima se služe u odnosu prema drugim ženama. Naprotiv

žena treba da bude mužu najveća dama, koju mora sa svoje strane okruživati najvećim poštovanjem i koja treba da uživa prednost pred svima drugim ženama.

Na ulici odličan i dobro odgojen muž mora svoju ženu pustiti na pločniku na stranu prema kućnom zidu.

Ulazeći u javne lokale, kazalište, kavanu, ili kino muž će uvijek ući prvi, otvoriti ženi vrata i ukloniti se, da je propusti pred sebe, a zatim odmah krenuti za njom. Isto tako će je pustiti, kad ulazi u salone i na sastanke. U slučaju da se ima susresti sa svojom ženom u kakvom salonu ili na kakvom primanju, muž, koji je pravi kavalir, pozdravit će najprije domaćicu, a odmah zatim svoju ženu, galantno će joj poljubiti ruku, i otplesati s njom ples koji dolazi odmah nakon prvog plesa sa domaćicom. Ukratko, supruga je na prvom mjestu prije svih drugih žena i to s potpunim pravom. Zar nije ona gospodarica kuće?

Isti propisi vrijede za odnose braće prema sestrama.

Sestre će se medjusobno dvostruko bolje slagati, ako se uz privrženost i povjerljivost uzajamno poštuju. Dobar će im odgoj u tom slučaju reći, da sve prednosti pripadaju starijim sestrama.

Uvijek su dječaci i djevojke bili dužni da prvi pozdravljaju sve osobe starije od sebe. Osobito roditelje, djedove, rodjake itd. Danas je pravilima za muškarčiće dodan još jedan novi propis, koji se sve više širi. To je običaj, koji navikava dječaka na poštovanje i lijepo vladanje prema gospodjama. Ti mladi prijatelji će pružiti ruku i pozdraviti, ali u svojoj pristojnosti ne će pretjeravati tako daleko, da bi poljubili ruku gospodjicama, a još manje djevojčicama, koje bi se zbog toga uzoholile. Jednostavnost je kod djece najljepša stvar, po njoj nam i postaju tako mila.

Dobar odgoj, koji obuhvaća i medjusobno poštovanje, dragocjeni je uvjet za savršeni zajednički život. Dobar nas odgoj čini ljudima, ugladjuje, po njemu postajemo poslušni, prožeti pažljivošću i medjusobnom brigom, čime se podržava ravnoteža, dok se ljubavlju, koja veže jedne uz druge, stvaraju solidni temelji obiteljskog mira.

POZDRAV

Pozdrav je priznanje, dokaz zanimanja za nekoga, mali čin ugladjenosti i uljudnosti.

Bolje je pozdravljati previše nego premalo. Pozdravimo uvijek uslužno i uzvraćajmo odmah na pozdrav i u slučaju, kad su nas pozdravili zabunom. Odgovorimo odmah bez oklijevanja i na pozdrav one osobe, koju iz ličnih razloga ne bismo željeli pozdraviti.

Kad susretnemo na primjer istu osobu u kratkom vremenskom razmaku više puta, razumije se, da je dovoljno pozdraviti je prvi put. Ako nam se desi, a to se svakome dešava, da susretnemo znance u društvu osoba, koje bi zapravo željele, da ih nijesmo vidjeli, potrebno je upotrijebiti vrlo diplomatsku taktiku: držimo se jednostavno kao da ih ne poznajemo i prodjimo pokraj njih najvećim nemarom i

nehajem, kao da su to neke nepoznate osobe.

Ako se nalazimo u društvu gospode, a njih netko pozdravi, dama ne treba odzdraviti. Ali ako je pozdrav lično njoj namijenjen tada će gospoda odzdraviti skupa s njom.

Dama će uvijek prva pružiti ruku. Znak je elegancije skinuti prije toga rukavice, osobito kada moramo pozdraviti odlične osobe. Taj mali čin, osobito ako je izvršen ljupkošću, znak je profinjenog odgoja.

Stisak ruke izvršit ćemo energično, ali na lijep način i odlično. Nikako nije potrebno nakloniti se niti pretjeravati u trajanju pozdrava, osobito ako pri tome nije srce nazočno.

Svakoj se gospodji i gospodjici često dešava da susretne kakvog znanca koji se nalazi na višem stepenu društvenog položaja, kojem je imala čast da bude jednom predstavljena. U tom slučaju dovoljno je lagano ali uvijek dražesno, kimnuti glavom izbjegavajući svaku plahost kao i naklanjanje, koje se približava laskanju.

U protivnom slučaju, to jest, kada je pozdrav isto tako namijenjen gospodji ili gospodjici od kakve osobe, koja pripada nižem društvenom staležu, odzdravit ćę uvijek s poštovanjem i uljudno, tako da bude očito da smo jednako uljudne i prema nižima, čime stičemo i njihove simpatije.

Ulica napokon ne smije nikada biti ogledalo našega privatnog života. Pružati kakav prizor naših prilika javnosti, koja je uvijek u lovu za novostima, ne znači nikako štititi na najbolji način svoj ugled, a niti pametno postupati.

Javnost na ulici voli kritizirati i općenito je vrlo stroga u svojem sudu. Rješavajmo privatna pitanja medju četiri kućna zida jer će ovi barem znati da šute.

Isto tako ne ćemo koju mu drago osobu promatrati, jer je nečim svratila našu pozornost, a još manje ćemo se za njom okrenuti, niti glasno izreći svoj sud o njoj, bio on povoljan ili nepovoljan.

Kad nas spazi znanac, koji se nalazi na protivnoj strani ulice, dovoljno je, da u ime pozdrava kimnemo glavom, dok u slučaju veće intimnosti možemo pozdraviti i kretnjom ruke, ali nikada ga ne smijemo nazvati po imenu.

Ako netko sjedi u automobilu i želi govoriti sa znancem, kojeg je spazio na ulici, promolit će glavu iz auta, dok onaj, koji stoji na ulici, ne smije nikada uvući glavu kroz prozorčić, jer to ne bi bio baš estetski prizor. U gradu ili na vrlo prometnoj cesti gdje ima mnogo ljudi bit će njihov razgovor vrlo kratak, dok su naravno na otvorenim cestama slobodniji.

Dobro je da se ne zaboravi da naduveni postupak ili držanje, kao i prezir prema bijednicima označuje tvrdokornost, vrijednu osude. Ako neki stari prosjak ili bijednik, koji je po prirodi nesretnik, pruži ruku moleći milostinju od prolaznika ne smijemo proći, a da ne odgovorimo barem čedno na bijednikov poziv, pogotovo ne smijemo ismijavati tu bijedu.

Nemamo nakanu da predugo zastranimo ponavljajući obične i neophodno potrebne dužnosti, koje gospodjica ne može propustiti prema jednoj gospodji ili starijoj osobi, jer ne sumnjamo u to da svaka djevojka poznaje barem ta temeljna pravila ponašanja, te da prema tome znade

da mora prva pozdraviti, kao i da na ulici ne smije prva zaustaviti jednu gospodju, osim ako je ona u tome ne pretekne. Uvijek će joj ponuditi desnu stranu i napokon ne će zaboraviti da bude toliko uljudna pa joj ponudi da će ona nositi kakav omot u slučaju, da joj je na smetnju ili da joj je teško. Tada će gospodja odlučiti, da li je uputno prihvatiti toliku uslužnost.

Isto tako smatramo da je nepotrebno da upozorimo naše čitateljice, kako će se ponašati prema starcima, jer je svima poznato, da prema njima dugujemo najveće poštovanje već zbog njihove dobi, kao i da im treba pomoći a po potrebi i ponuditi im ruku kao oslonac. Svratit ćemo naprotiv pažnju na stanovite susretaje po živim gradskim ulicama, na kojima je promet otešćan. Često se naime dogadja, da se prijateljice, prijatelji i rodjaci susretnu na ulici baš na točci, gdje je najveći promet. Slijedi rukovanje, smijanje, zagrljaji i pričanje na veliko . . .

Ne mare više za radoznale prolaznike, koji prisluškuju smijući se kadikad beskorisnim brbljarijama, ne obaziru se na

udarce laktovima prolaznika, ni na primjedbe užurbanih, kao ni na značajne poglede prometnog redara.

Zar ne bi bilo zgodnije, da se izbjegne sve to i da se udalje na koje prikladnije mjesto. Prepuštamo sud našim ljubeznim čitateljicama, za koje znamo da su tako razumne i uvjerene smo, da će potpuno odobriti naše stanovište.

Još ćemo nešto reći o korektnosti, koje se moramo držati na ulici s obzirom na naše bližnje. Dogadja se katkada, osobito u gradovima, da nam pristupe nepoznate osobe. Lako ćemo pogoditi što žele: malu uslugu, neku obavijest ili će pak netko upitati za koju ulicu ili se ne će sjetiti, kojom bi ulicom krenuo da stigne do glavne pošte, dok će netko opet željeti, da pohodi koji muzej itd. itd. Ako možemo biti pri ruci, pošto živimo u tom gradu, nije lijepo, kao što neki ljudi obično rade, izmaknuti, hineći da smo takodjer stranci, ili, što je još gore, da se izgubimo u mnoštvu, kao da se nitko na nas nije ni obratio; mi ćemo im naprotiv točno pokazati, kojim putem treba krenuti, ili još bolje, ako imamo vremena, ponudit ćemo se za

vodiča, barem kratki komad puta. U slučaju, da zaista nijesmo kadri da pružimo zatražene obavijesti, nastojat ćemo, da se na lijepi način opravdamo i da izvučemo neznanca iz neprilike, obratit ćemo se sami na kakvog redara ili dućan, gdje će moći dobiti zatražene upute.

UPOZNAVANJE

Korisno je da upoznam malo svoje čitateljice sa propisima o predstavljanju. Ne dogadja nam se rijetko da budemo nepotpuno ili nezgodno predstavljeni i da smo prisiljeni sačuvati neugodnu suzdržljivost zbog propusta kakvog gosta, prijateljice ili bilo koga.

Tako ulazi na primjer u naše društvo neki neznanac i nitko se ne brine, da nam ga predstavi — možda su zaboravili na našu nazočnost, možda smatraju, da je nepotrebno ili nezgodno naše upoznavanje i tako dalje, i tako dalje.

Koliko bismo god željeli prijeći preko toga i ne smatrati to za uvredu, već običnu zaboravljivost, ostat će u nama ipak u ovim slučajevima neki neugodni osjećaj, pa ćemo s pravom optužiti osobu sklonu takvoj zaboravljivosti, da nema ni najmanje takta.

To možemo popraviti na taj način, ako uvidimo da je najzgodnije da se same predstavimo spontanom prirodnošću. Izustit ćemo svoje ime ne navodeći pri tome nikakvu svoju čast te popratiti laganim naklonom glave i stiskom ruke, dok će neznanac učiniti to isto.

Kako nema predstavljanja bez stiska ruke, to nam nije moguće mimoići tu važnu činjenicu. Potrebno je sjetiti se, da stisak ruke može vrlo dobro otkriti naš značaj. Da bismo dakle izbjegli predrasudi, bit će uvijek dobro pružiti ruku iskrenom i lojalnom gestom bez ikakvih pretjerivanja, jer je neispravno prejako stisnuti ruku ili je pak predugo zadržati; isto tako je neispravno i odmah povući ruku kao da smo se jedva udostojili da je pružimo.

Nekad se smatralo velikim propustom pružiti ruku u rukavici, dok danas u tom pogledu nema tako strogih propisa, kada se radi o rukavici kakvu nosimo uz gradjansko odijelo; za sportske rukavice vrijedi još uvijek staro pravilo.

Jasno je naime, da rukavica, kojom smo držali automobilski volan ili uzde nije više sasvim čista, pa je zbog toga prirodno

da moramo izbjegavati da pružimo ruku u takvoj rukavici. Podsjetit ćemo još gospodje i gospodjice, da je njihova zadaća, da same odrede koliko će potrajati stisak ruke kod rukovanja s muškarcem.

Vraćamo se ponovno na predstavljanje u pravom smislu riječi.

Uvijek predstavljamo nižu osobu višoj, mladju starijoj, muškarca ženi, a nikada ženu muškarcu.

Kad se radi o dvjema osobama skoro istoga društvenog položaja, iste dobi i istog spola tako, da smo u nedoumici, od koga bismo počeli, a da izbjegnemo uvredu, bit će dobro da izustimo brzo oba imena pruživši istodobno u znak predstavljanja jednu ruku prema jednoj, a drugu prema drugoj osobi. Osim toga ćemo paziti, da ne zaboravimo spomenuti i njihovu čast odnosno zasluge ili plemstvo.

U salonu ima dužnost predstavljanja kućedomaćica. Već smo govorili o načinu, kako se vrše takva predstavljanja. Ipak je potrebno da se još malo pozabavimo baš takvim predstavljanjima u stanu.

Kada se u jednom salonu ili sobi nalaze već neki uzvanici, predstavit ćemo na-

ravno gosta koji ulazi svima bez razlike. Tu je prilika da gospodja ili gospodjica pokaže svoju neusiljenost i dobar odgoj. Ona će okretno i brzo poći u susret novom gostu, da ga pozdravi, pa će ga zatim uz kakvu lijepu riječ ispratiti prema različnim grupama uzvanika počinjući po mogućnosti, a da se to njezino nastojanje ne opazi od grupe najodličnijih uzvanika. Njegovu imenu i prezimenu dodat će po koju ljupku riječ, kojom će opisati ličnost novog gosta.

Kućedomaćica će ga zatim predstaviti drugim nazočnim gostima ne pazeći više na njihove časti, već redom prema mjestu, koje netko zauzima u sobi i ne praveći razliku medju višim i nižim. U protivnom bi slučaju naime uslijedilo obilaženje od jednog kraja sobe do drugog u potrazi za osobama višeg položaja, dok bi se osobe nižeg položaja ostavile za kasnije i u slučaju, kad bi se nalazile kraj kakvoga velikog dostojanstvenika. Lako je shvatiti da bi u tom slučaju davajući prednost višima previše jasno naglasili niži društveni položaj ostalih; zbog toga je bolje odustati od takvog sistema i naprotiv nastojati, da se

stvori, pa bilo i prividno atmosfera društvene jednakosti.

U času predstavljanja i ulaska novoga gosta gospodjica će pred jednom gospodjom morati uvijek ustati osobito, ako je ova starija, dok će gospodja ustati samo pred gospodjom, koja je od nje starija. Kućedomaćica i njezine kćeri naprotiv će uvijek ustati da podju ususret svakom uzvaniku.

Prije pozivanja ćemo brižno izabrati osobe, koje želimo združiti, jer bi nam bilo neugodno kad bismo opazili, da našom krivnjom vlada u pozvanom društvu neraspoloženje. Ruka se cjeliva samo ako je gola, nikada ako je u rukavicama. Ruka se ljubi samo poznatim gospodjama.

Nije propisno poljubiti ruku onim gospodjama, koje prije toga nijesmo nikada vidjeli ni poznavali. Kućedomaćici cjelivamo uvijek ruku.

U TRAMVAJU

Dvije riječi i o tom vrlo korisnom prometnom sredstvu. Neki vele, da je danas tramvaj odredjen samo za stalež radnika, podvornika, pomoćnika, malih činovnika itd., jer da se odličnici voze ili u elegantnoj limuzini ili barem u javnom taksiju. Svakome se medjutim dešava da često baš u tramvaju susretne najpoštovanije gentlemane, koji bi mogli biti i kavaliri dostojni najvećeg poštovanja, kad ne bi zaboravljali da prepuste svoja mjesta onima, koji na to imaju pravo; ima slučajeva da dražesne gospodjice obraćaju svu svoju pažnju dotjerivanju lica (izbjegavajmo toaletu na javnim mjestima!) ne obazirući se na staricu, koja kraj njih stoji itd. itd. . . .

Ne kanimo držati ovdje propovijedi gospodi muškarcima; ograničit ćemo se na to, da dademo nekoliko savjeta našim čitateljicama.

Znamo da tramvaj pripada svima, siromašnim i bogatim, mladim i starim. Zbog toga je tramvaj mjesto, gdje dobar odgoj još više nameće svoje propise i to da pruži dobar primjer kao i da poduči one, koji radi svoje društvene podredjenosti trebaju da se uče i oponašaju svoje bližnje, koji su srećom nadareni boljim odgojem i profinjenošću.

Tako ćemo kod ulaženja u tramvaj dati prednost starijima, te izbjegavati guranje i natjerivanje, koje služi samo zato, da se ljudi ozlovolje i da metež bude veći. Pričekajmo, dok dodjemo na red, a u slučaju da se žurimo, nastojmo da još prije dolaska tramvaja budemo najbliži vratima kola. Isto ćemo uraditi kod izlaženja i paziti, u slučaju da se kraj nas nalaze stare osobe, da mi sidjemo prvi, kako bismo im mogli pružiti svoju ruku da lakše izadju na pločnik. Dobro je osim toga, da se ne baca vozna karta na pod, pa i u slučaju, da nam ona nije više potrebna. U kolima ćemo sjedjeti pristojno i nastojati da zauzmemo što manje mjesta. Govorit ćemo tiho te izbjegavati političke debate i privatne poslove stanovite delikatnosti, a po

mogućnosti i imena trećih osoba. Konačno će mladji uvijek prepustiti svoja mjesta starijima i pružiti svoju pomoć starcima, ako se zato pruži prilika i potreba.

Ne čitajmo novine u tramvaju, a još manje knjige! Mogli bi nas krivo prosuditi. Gledajmo naprotiv oko sebe i činimo svoja opažanja. Svaka osoba ima nešto naročita, svoje lično obilježje, po kom se ističe i postaje zanimljiva. Zaposlivši tako svoj duh, izvježbat ćemo svoj mozak i učit ćemo da upoznajemo čovječanstvo i da ga shvaćamo.

Koliko će nas puta u životu uspomena na patnju odraženu na nečijem licu spriječiti da izrečemo ružnu riječ, da počinimo neučtiv čin, a pri tome se ne ćemo ni dosjetiti, da nas je baš tramvaj, to svačije prevozno sredstvo, učinio boljim.

N A P U T O V A N J U

Putovati znači proširiti svoj pogled na nove horizonte, upoznavati nova mjesta i gradove, vidjeti raznolike običaje i nošnje, obogatiti svoj duh novim idejama i profiniti svoj ukus. Putovati znači učiti zabavljajući se.

Putovati je svačija želja. Danas putovati ne znači predati se pustolovinama, doživljavati nepredvidjeno i dokazati svoju veliku hrabrost. Udobni vlakovi sa gotovo gospodski uredjenim kupeima snabdjevenim brojnim udobnostima, pretvaraju naša putovanja u najugodniju razonodu.

Putujmo mnogo i putujmo kadgod nam naše prilike dopuštaju. Odrecimo se kakve nepotrebne zabave i provedimo svoje ferije putujući. Ne budimo kao naše mile bakice, koje su se bojale već i same pomisli na putne pripreme. U ono doba zavladala

bi kućom uzbuna, poremetio bi se kućni red i u čitavoj bi kući nastala zbrka. Kovčezi, kutije za šešire, omoti, torbe i torbice, gomila rublja, hrpa haljina, ogrtača, šešira, koprena, perja i čipaka po cijeloj kući. Uzbudjenje i pregovaranje, puno posla, mnogo uzrujavanja i nereda, da se krene na kratko putovanje u diližansi! . . .

Sveta jednostavnost minulih dana!

Naše je vrijeme naprotiv dinamično, a dinamične moraju postati i pripreme za odlazak. Danas se moramo naučiti, da budemo brzo spremne za polazak, da se lako maknemo sa stalnog mjesta boravka, kao da smo naviknute na česta putovanja.

Za putovanje je potreban potpuni mir, treba za sve imati vremena, a ne stvarati zapreke svemu i uzrujavati se za svaku sitnicu. Kad smo utvrdili raspored, odredili dan odlaska i trajanje putovanja, priredit ćemo prtljagu, ograničivši je na najpotrebnije, ali naravno ne zaboravljajući pri tome neophodno potrebne stvari. Bolje je imati jedan kovčeg više nego mnogo omota, koji nam uvijek smetaju i koji pružaju dojam neurednosti.

Dragocjeno je pravilo, po kojem ćemo ukloniti brojne neugodnosti, da najprije sastavimo popis svih potrebnih stvari, koje želimo uzeti sa sobom i tada po tom popisu spremimo kovčege. Na taj ćemo način izbjeći gubitak vremena, ne ćemo doći u opasnost da nešto zaboravimo, a kada se vratimo, ne ćemo ništa izgubiti, jer sve ono, što smo stavili u kovčeg prije odlaska, mora da se nadje i pri povratku.

Naravno da kada putujemo same, trebamo nosača. On će nas odvesti do vlaka, smjestiti naše kovčege i potražiti prikladno mjesto. Razumije se, da ćemo ga zato nagraditi kako treba i da se ne ćemo upuštati u pregovaranje zbog napojnice.

Moramo znati unaprijed, da je putovanje skopčano s troškovima i zbog toga nije nikako elegantno početi raspravljati ili uzrujavati se. Kovčezi su već smješteni (nastojmo, da nikada ne zakrčimo prolaz kroz hodnike vagona), vlak odlazi . . . nanalazimo se sada u kupeu sučelice našim suputnicima, koje nam je sudbina više ili manje velikodušno odredila. Istina je, da nije dopušteno previše sumnjati u svoje bližnje, ali kako se nalazimo medju nepo-

znatima, uvijek je bolje biti oprezan i uzdržati se od prevelike povjerljivosti pa i u slučajevima, kada bi se naši subesjednici pokazali vrlo srdačni i ljubezni.

Ako nas razgovor zanima, možemo se naravno upustiti i mi, a na pitanja ćemo uvijek odgovarati jednakom ljubeznošću, pa i u slučaju da bi nam pitanja bila upravljena od kojeg dosadnog suputnika.

Neki putnici, kada se nalaze u kupeima za pušače, iskorišćuju potpuno to svoje pravo i neprestano puše: cigarete, cigare ili lulu. Nakon kratkog vremena čitav je kupe zadimljen, a zbog hladnog vremena ne možemo ni za čas otvoriti prozora, jer se možda netko boji prehlade. Prema tome budimo oprezni i u ovom slučaju! Onaj, koji zaista osjeća potrebu, da puno puši, neka bude toliko ljubezan i od vremena na vrijeme izadje u hodnik.

Premda danas veći dio vlakova ima vagon-restauraciju i vagon za spavanje, ipak svi putnici ne mogu iskoristiti tu raskoš i udobnost. Zbog toga se najtoplije preporuča onima, koji jedu hranu iz svojih omota ili kovčega, da nastoje da ne onečiste kupe i da ga ne pretvore u krčmarsku sobu. Zaista nije potrebno rasipati mrvice kruha i jela i razbacati nečisti papir po podu.

Ako pak moramo provesti noć u vlaku, imat ćemo toliko dobrog ukusa da ćemo obući prikladnu haljinu, u kojoj ne ćemo, kada se ujutro probudimo, izgledati kao ciganke. U tom slučaju ćemo se čedno i pristojno zavaliti na našem mjestu, žrtvujući se čak da ostanemo na primjer cijelu noć sa cipelama na nogama (ako želimo možemo zamijeniti putne cipele sa lakšim). To ćemo činiti iz obzira i poštovanja prema našim suputnicima.

Na putovanju nemojmo nikada nositi dragocjenosti ili dragulje, a osobito ako su nam iz ličnih razloga osobito omiljeli, zbog čega bi nam njihov gubitak bio još teži.

Što je žena jednostavnija po svom vanjskom izgledu, to je i odličnija.

Ako koja naša suputnica treba da napusti vlak prije nas, tada je potrebno, da joj pomognemo kod skidanja kovčega, a gospodjice moraju pružiti pomoć starijim gospodjama i pri oblačenju kaputa.

Kad vlak stigne do našeg odredišta, ne ćemo izaći iz kupea, a da prije ne pozdravimo ostale putnike, pa i u slučaju da kroz cijelo putovanje nijesmo s nikim progovorili.

Svoje kovčege predat ćemo nosaču, koji će ih odnijeti u automobil, kočiju itd. da se odvezemo do mjesta, kojeg smo izabrali za naše boravište.

U HOTELU

Imade ljudi, koji putuju, da se razonode, ima ih, koji nastoje da nešto zaborave ili žele da nešto nepoznato i nepredvidjeno dožive. Svi moraju ipak proboraviti duže ili kraće vrijeme u hotelu. Hotel postaje zbog toga za svakoga gostoljubiv dom, kuća za odmaranje, ako je možemo tako nazvati, privremeni dom ljudi, koji putuju.

Naša najmilija prijateljica, vraćajući se s ljetovanja ili s bilo kojeg putovanja, ispričat će nam, kako je provela vrijeme, što je sve vidjela i druge mnoge zanimljive potankosti ne zaboravljajući nikada da nas obavijesti i o glavnom podatku, o hotelu, u kojem je odsjela i kako se tamo osjećala. Ona će nam taj hotel, ako je bila zadovoljna, opisati tako živo, da ćemo i mi zaželjeti po mogućnosti što prije provesti u njemu što više sretnih dana. To je

jedan od načina kako se doznaje za adresu nekog hotela, a kojeg ćemo se sjetiti, kada se pruži zato zgoda.

Prema tome ćemo kad biramo hotele zatražiti informaciju od kakve drage prijateljice, kakvog znanca ili starog prijatelja obitelji, koji su već bili u dotičnim gradovima. Isto tako možemo doznati i za dobar hotel i kod putničke agencije, iz kakvih novina, revije ili čak i slučajno . . . ali svakako je bolje već prije odlaska znati za ime hotela, koji će nam pružiti gostoprimstvo na našem putovanju. Razborito je propitati se prije odlaska pismeno i zatražiti prospekte, kako bismo se upoznali s cijenama i udobnostima, koje nam taj hotel može pružiti. Nije nikada razborito krenuti na put, a da ne znamo u kojem hotelu ćemo otsjesti; za to govore brojni vrlo jednostavni razlozi. Kada bismo se mi, moje drage dame i gospodjice, uputile u nepoznato, moglo bi nam se lako desiti da se nadjemo pred cijelim nizom razočaranja, pred neugodnostima i nesporazumima; mnogo toga riskiramo kada stižemo s brojnim torbicama i kovčezima, umorne od dugoga dosadnog putovanja a hotelski

nam vratar uz najljepši posmijeh izjavi: »Nažalost je sve već zauzeto!« Može nas veseliti činjenica, da hotelu poslovi dobro napreduju, ali se ne možemo baš obradovati ni onda, kad nam ugladjeni gospodin direktor ponudi bilo kakvo rješenje pitanja naše nastambe, kao da se ovdje radi o velikoj usluzi ili nekom osobitom privilegiju prema našoj poštovanoj osobi. Naravno, da mi taj prijedlog prihvaćamo bez oklijevanja i zatvorenih očiju kao brodolomci, koji se svim silama hvataju posljednje nade. Obično se svršava time, da nas ljubezni upravitelj umorne i iznemogle smjesti pod krov svoga vrlo poštovanog hotela. To bi nam moglo pokvariti, ako ne cijeli, a ono barem jedan dio užitka, kojeg smo očekivali od našeg boravka. Tko je kriv?

Postupajmo uvijek kao osobe, koje su dobro upućene i koje izbjegavaju sve, što nije dovoljno udobno i dovoljno praktično, pa se najprije dobro propitajmo, a tek onda izaberimo svoje sobe. U sezonskim hotelima obavijestit ćemo upravu, koliko se vremena kanimo zadržati.

Suvišno je davati savjete ili prigovarati

računu hotela, jer svaka osoba može izabrati hotel po svom ukusu. Uvijek se pak moramo držati načela da izaberemo hotel, koji odgovara našim financijskim mogućnostima i prilikama. Prije izbora hotela pogledajmo dobro našu novčarku, da ne bismo bili prisiljeni pretjerano štedjeti.

Neke osobe privlače raskošni hoteli, drugi vole lijepe, udobne ali ne raskošne. Dogadja se tako, da katkada u manjim hotelima nailazimo na ljude, koji bi po svojim sredstvima spadali u veće hotele, kao i na one, koji prinose teške žrtve samo da mogu boraviti u najraskošnijem mjesnom hotelu.

Kakav god bio izbor, neophodno je potrebno ponašati se onako, kako odgovara važnosti mjesta, gdje se nalazimo. Što je hotel raskošniji, tim se više moramo podvrgavati svim propisima i pojedinim finesama, koje takav lokal zahtijeva. Moramo se izjednačiti s ostalima u vladanju i nošnji, inače bismo izgledali kao nepoželjni došljaci . . . kao ribe izvan vode.

Koliko je god uputno oblačiti u raskošnim hotelima elegantne haljine i isticati najljepše dragocjenosti, toliko je opet

neukusno, a nije ni najmanje otmjeno pojaviti se u hotelu, u kom je sve jednostavno i čedno, u pretjerano elegantnim haljinama, ukrašenim draguljima.

Kada gospodja ili gospodjica stigne u hotel, pa i kad je umorna od dugog putovanja, mora ipak odmah dati dojam uredne osobe i to po svojoj vanjštini, kao i haljini. Isto tako, ako namjerava provesti u hotelu samo jednu noć, ne će dovući sve svoje kovčege. Bit će dovoljan jedan omanji kovčeg, dok će ostale ostaviti u garderobi.

Kada gospodja ili gospodjica putuje sama, što u naše doba nije ništa čudno, onda mora znati, što želi i hoće, kakvu sobu i kakav postupak, pa će se pobrinuti da sve izabere prema svojim financijskim mogućnostima. U hotelu će učiniti dobar utisak, ako bude znala u granicama logike i lijepim načinom pregovarati i pogadjati se, ali naravno ne će tražiti više od onoga, što i sama uvidja da je moguće.

Ako se dama ima na nešto pritužiti ili pak mora nešto primjetiti što je po njezinu mišljenju opravdano, ona ima potpuno

pravo da to učini, ali uvijek taktično i uljudno. Baš u načinu, kako iznosimo svoja prava, otkrivamo svoju dušu te stepen uljudnosti i dobrog odgoja.

Soba u kojoj otsjedamo u hotelu, poprimit će, po našim prirodjenim običajima, lični biljeg. Nastojmo da ovaj biljeg, koji drugima otkriva nešto od našeg »ja«, bude što ljepši i bolji. Ako je naš boravak duži, tada možemo izložiti naše stvari. Ali ako već na početku znamo da ćemo imati malo vremena, da uredimo svoje stvari, tada izvadimo iz kovčega samo najpotrebnije. Neke hotelske sobe, u kojima su neko vrijeme boravile gospodjice iz boljih obitelji, izgledaju katkada kao pravi magazini kakvoga medjunarodnog prevoznog poduzeća. U strašnom neredu nalaze se tu sve moguće stvari. Takav izgled sobe baca u očaj nesretne sobarice, koje takve sobe moraju urediti, a da i ne govorimo o mišljenju, što ga sobarice o dotičnim osobama dobivaju.

Nered se nije nikada smatrao nečim otmjenim! Isto tako nije znak naročite elegancije porazbacati papire po cijeloj sobi. Pokupimo naprotiv sav papir u jedan

ugao na vidljivo mjesto, tako da ga sobarica može odmah opaziti i ukloniti.

Dama će ili gospodjica učiniti dobar utisak ako bude znala zapovijedati na uljudan način ne pretjeravajući u oholosti, ali opet ne smije biti odviše povjerljiva prema posluzi. Da ne bismo morali zvati sobaricu nekoliko puta bit će uputno da najprije dobro razmislimo što će nam sve ustrebati tijekom dana, pa da prema tome izdamo potrebne naredbe. Navečer stavimo cipele pred vrata, da to ne bismo morali učiniti u nevrijeme.

Ako su cipele od jelenje kože, svile ili kakve naročite vrijednosti, očistimo ih same i tako izbjegnemo neugodnostima i nevoljama. Prije nego što napustimo sobu, razborito je zaključati kovčege i sobu, pa predati ključ od sobe vrataru.

Ovdje dolazi u primjenu princip: »Ne čini drugome ono, što ne bi želio da drugi tebi čini«. Kad budemo morali kasno leći ili ujutro rano ustati, pazit ćemo da ne bismo ometali san susjedima. Pokažimo se u hotelskom životu, da smo ugladjene, uljudne i nadasve otmjene osobe i to po karakteru i vanjštini. Ako odsjednemo u

kakvom raskošnom hotelu, ostanimo kakve jesmo, prirodne i jednostavne u svakoj kretnji, u svakom činu i ponašajmo se jednostavno kao kod svoje kuće. Nikakvih smiješnih prenavljanja ni namještenih poza — to bi nas samo izložilo ironičnim komentarima okoline, pa se time svakako ne bi postigla željena svrha, koja leži sakrivena u jednom kutiću srca svake Evine kćeri: da nam se dive.

Prirodnost u životu, kao uostalom u svakoj stvari, vrlina je velikih duša. Što je način ponašanja jednostavniji, spontaniji i bez svake namještene osobine, to će nas drugi više poštovati i diviti nam se. U hotelu se moramo ponašati onako, kako će najbolje odgovarati našoj dobi.

Gospodjice i mlade gospodje moraju svagdje biti vrlo otvorene, okretne i plemenite u postupanju. Moraju neprestano paziti da ne bi u čemu pretjeravale.

U naše doba mogu i mladje žene posjećivati hotelski bar, zabavljati se i družiti se sa svim onima, koje smatraju dostojnim svog društva . . . ali uvijek paziti, da se ne bi prešla takozvana . . . mjera. Kod nekih gospodjica i mladih gospodja divit će se

ljudi nekom stepenu ekscentričnosti, koliko je to ukusno i koliko odgovara njihovu tipu. Ponavljamo, i to ne bez razloga, da se ne smije prijeći »mudra mjera«; to su riječi, koje stoje izmedju malo i previše . . . zlatan put, jer je srednje i označuje točnu granicu, na kojoj moramo imati smjelosti da se zaustavimo.

Lijepe će žene prirodno biti osjetljivije na kritike i bit će više izložene klevetama, koje radja zavist. Ono zrnce mudrosti će nam uvijek reći, kako se imamo ponašati. Velikoj će se neusiljenosti i emancipaciji pridružit razboritost; inteligenciji, lijepe manire. S ovim tako jednostavnim sistemom uspjet ćemo da će nam se diviti ne samo svi gosti hotela, već i posluga, koja zbog iskustva katkada bolje prosudjuje goste, nego što se to obično misli. Ona će u razgovoru sa drugima stvoriti sud o našoj osobi, a ne će oklijevati ni da ga izreče drugim gostima ako bude upitana. Svi želimo, da nas smatraju dobro odgojenim osobama. Za stolom će se otkriti stepen našeg odgoja; ući ćemo u blagovaonicu mirno, čekat ćemo da nam odrede mjesto, ako ulazimo po prvi put u dvoranu, sjest

ćemo prirodno, te izbjegavati na svaki način sve ono, što bi moglo privući pažnju na nas. Izabrat ćemo izmedju onih jela, koja su na jelovniku; nije otmjeno iz običaja tražiti jela, koja nijesu taj dan označena, te naručivati neka naročita jela. Posluga može dobiti utisak, da smo jedna od onih osoba, koje dobro jedu samo izvan kuće.

Zato se, kad jedemo po utvrdjenom jelovniku, moramo prilagoditi jelu, koje nam se servira, a ne odviše isticati njegove nedostatke niti kritizirati.

Dogadja se, da moramo jesti za istim stolom s ljudima, koji su viši od nas po položaju ili stariji po dobi. U tom se slučaju ne smije nikada dopustiti, da nas konobar poslužuje prije njih. Nakon dovršena jela napustimo naše mjesto uz graciozni poklon glave; to isto se čini, ako oni zakasne ili napuste dvoranu prije nas.

Ako su naprotiv naši susjedi za stolom niži od nas po položaju ili mladji, treba se prema njima pokazati uljudnim, da bi što manje osjetili svoju podredjenost. Bilo kod stola ili drugdje, kad se utvrdjuje raspored dana, pokažimo osobi, koja nas prati,

mužu, rodjaku ili poznaniku, da nijesmo nipošto sebične; propitajmo se najprije za njihov ukus, a po potrebi žrtvujmo rado po koju ličnu želju, kako bi svi drugi bili zadovoljni.

Kad se poslije jela sastajemo na kratki razgovor ili naprosto zbog društva, treba dobro paziti na svaki i najmanji gest, dok svaki postupak moramo prije dobro razmisliti.

U hotelu se ne smije nikada trčati, po stepenicama se mora stupati mirno i dostojanstveno stepenicu po stepenicu; hotel nije mjesto, gdje se ističe spretnost i elastičnost pokreta. Kod hoda moramo nastojati da položimo nogu što sigurnije, da se ne bismo spotakli o sag ili o što drugo. Predjimo lagano izmedju stolica i stolova da ne bismo štogod gurnuli ili prevalili.

Mladoj gospodji divit će se više i bit će više poštovana, ako se bude znala ukusno prilagoditi svojoj dobi i ako se ne bude pokazivala u odviše mladenačkoj haljini, koja udara u oči; isto tako se ne smije ponašati u očitoj protivnosti sa svojom dobom. Konačno će joj se više diviti, ako bude znala mirno podnositi nestašnu

mladost i tolerirati, da se ova zabavlja, a ne da se uzrujava za svaku malenkost.

Mladje moraju uvijek prve pozdravljati i propustiti u hodnicima, na stepenicama itd. starije osobe, naravno i nepoznate.

U liftu se gospodjice moraju držati čedno. Gospoda muškarci moraju skinuti šešir kao da se nalaze u kakvom malom salonu, a nikako ne smiju pušiti.

Gospodje i gospodjice ne smiju nikada hotelsku dvoranu ili javno mjesto zamijeniti sa svojom toaletnom sobom i pretvarati ga u zavod za poljepšavanje. To je nedostatak takta, koji se na žalost preveć udomaćio u naše doba, ali time ne mijenja ništa na stvari. Nema ništa neprijatnijeg za oko, nego pogled na gospodje i gospodjice kako, jedna za drugom bez obzira na nazočne pudraju i mažu lice.

Samo se po sebi razumije da žena, koja znade da zauzme svoje mjesto i koja je uljudna prema svima a uz to otmjeno i privlačivo rezervirana, izaziva opće udivljenje i ima mnogo prednosti nad ženom »snobom«.

Odgojena se žena prituži, ako je potrebno, na uljudan način i s mnogo takta;

na taj će ju način odmah udovoljiti, a osoba, kojoj je upravljen prigovor, osjećat će se više zbunjena, nego ljuta.

Dama zna ocijeniti, koliko se njoj pruža u zajedničkoj kući, u hotelu. Kad odlazi dama, kojoj su se radi njenih manira i finog odgoja svi divili, a pogotovo, ako je dugo tu boravila, iskreno će za njom žaliti. Kad se god vrati bit će uvijek dobro došla. Srećom su napojnice kod nas ukinute, ali se uvijek mora opipljivo zahvaliti za neku naročitu uslugu, koja nam je bila pružena. Poznato je, da je žena, koja odsjeda u hotelu, često škrtija od muškarca; misli na svoje druge izdatke, a to je sasvim prirodno. Mi žene imamo mnogo tih suvišnih stvari, kod kojih ne možemo škrtariti i bez kojih ne možemo biti. I ovdje je najbolje i najčasnije rješenje srednji put, t. j. da nijesmo odviše škrte, ali ni odviše darežljive!

Hotelski se život svima svidja. Svakome je potreban period odmora, da bi se udaljio od svagdanjeg života. Razonoda, novost i odmor će nam dati novu snagu, da započnemo naš rad obnovljenom energijom. Zaštedimo zato nešto preko godine,

kako bismo mogli bar kratko vrijeme proboraviti u kojem hotelu i upoznati nove krajeve, nove običaje i navike, te time obogatiti svoj duh utiscima i uspomenama.

Boravak u hotelu učini da zanemarimo za neko vrijeme dragocjenu naviku u životu, da se neprestano promatramo, ali nas ujedno nagradjuje za naše duševne napore time, što smo se javno iskazale kao zbilja odgojene osobe. Požnjet ćemo zato za naše dobre osebine svugdje samo udivljenje.

GOSTI

Neka nas vrlo ljubezna prijateljica pozove da provedemo s njom nekoliko dana. Red je, štaviše dužnost, da smjesta odgovorimo na ljubezni poziv kako bi prijateljica na vrijeme znala za našu odluku. Kad nas poziva, znači da joj naše društvo godi, pa ako imamo slobodna vremena, prihvatimo poziv odmah bez oklijevanja. To je znak točnosti. Uputit ćemo dakle lijepo pisamce, u kom ćemo iskazati svoju iskrenu radost, što možemo provesti nekoliko dana u društvu prijateljice i zahvalit ćemo joj se naravno unaprijed.

U prvom redu točan pregled naše lične opreme: pregledajmo svoj ormar i pretince; zaustavimo časkom našu misao na životnim prilikama svoje prijateljice i izaberimo prema tome prikladno rublje i odijela. Spremimo kovčege i otputujmo u veselom raspoloženju zahvalne prijateljici, što nam pruža nekoliko dana razonode.

Naša osjetljivost će nam sugerirati, da li je uputno da ponesemo djeci naše prijateljice neku igračku ili pak njoj neki predmet za uspomenu. Kao što dijete odmah zavoli onog, tko mu donese igračku, tako smo i mi odrasli uvijek ganuti, kad nam gost ili rodjak dodje s kakvim darom. To je stari, ali uvijek lijepi običaj, koji odaje plemenitu misao i delikatnu pažnju.

Naravno, da će dar odgovarati našim mogućnostima. Nije dobro donijeti predmet, s kojim mi same ne bismo znale, što da započnemo. Treba naprotiv izabrati nešto, što odgovara ukusu osobe, kojoj je namijenjen, ali da ne izgleda nekako odviše pretenciozno ili kao da time želimo iskupiti ukazano nam gostoprimstvo. Neku malenkost dobrog ukusa, koja može poslužiti korisnoj svrsi.

Ni jedna od vas ne će ni pomisliti, što se često dogadja, da ponese na primjer prijateljima iz Milana na dar lijepi krušac, ili neki specijalitet naših krajeva. Te specijalitete poznamo odviše dobro, a da bi nas mogli obradovati. Ima mnogo vrsta kolača u slastičarnama, pa ne treba baš izabrati tradicionalni — krušac.

Svi znamo iz vlastitog iskustva, da je gost — izdatak veći od običnog, pa prema tome nije znak dobrog odgoja izražavati neprestano nove želje i zahtijevati neke izvanredne stvari. Već se netko brine za nas i čini sve moguće, da nam boravak bude ugodan.

Gospodja će ili gospodjica kao gost u prijateljskoj kući osjetiti instinktivno odmah kućne prilike, pa ako je tu (kao što je najčešći slučaj) samo jedna kućna posluga, ne će mučiti nikada tu ženu, nego će nastojati neopaženo, da mnoge sitnice sama posvršava. To će biti dovoljno, da je odmah ocijene kao osobu delikatne pažnje; takva žena je kao gost pravi užitak.

I za vrijeme odmora i razonode žene uvijek nadju malo vremena, da se posvete nekim toliko elegantnim ženskim ručnim radovima. Naravno pozvana ne će nikada raditi za sebe nego za prijateljicu. Uvijek je vrlo uljudno, a nipošto staromodno, da je vide u zgodnom času s nekim ručnim radom. Besposlica povlači dosadu, a dosada je najgori drug u životu.

Dogadja se često, da nam budu predstavljene nove osobe, za koje se iz jednog

ili drugog razloga zanimamo. Treba biti oprezan u društvu, da ne bi povrijedili opravdanu osjetljivost naših gostoprimaca. Moramo uvijek imati u vidu da smo gosti i da ne možemo, niti smijemo smatrati dom naših prijatelja kao neko svratište, pa se pojavljivati, kao što neki rade, samo na doručak i objed. Dobro odgojena osoba će se prilagoditi običajima prijatelja, koji joj pružaju gostoprimstvo i nastojat će u svakoj prilici da što manje smeta.

S poslugom, koja spada u kuću, nije nikako uputno upuštati se u razgovore, a još manje biti toliko nedelikatan, pa ovu ispitivati o životu i poslovima njihovih gospodara. Ako je posluga već odavno u kući, treba je pozdraviti kod dolaska i ljubazno upitati za zdravlje i poslove. Budimo uvijek ljubazne prema posluzi, a naročito kad od nje nešto tražimo.

Kad napuštamo kuću, gdje smo bili gosti, ne bi se smjela nikada davati napojnica, jer bi po našem shvaćanju taj čin mogao izgledati kao uvreda prema gospodarici i ako se obično dandanas zatvaraju oči pri tome; to je već prešlo u naviku, pa se prema tome ne može izbjeći.

Čim stignemo kući, požurit ćemo se, da uputimo jedno pismo, u kom ćemo izraziti našu zahvalnost na gostoprimstvu. To pismo nije samo znak profinjenog odgoja, nego dužnost, koju valja izvršiti.

Nikad se ne šalje dar, nego obično pismo.

GOSTOPRIMSTVO

Gostoprimstvo je umijeće, koje nije svakome dato, ali koje se uz malo dobre volje može naučiti.

Prije svega poziv nekoj gospodji ili gospodjici, da provede u gostima nekoliko dana, mora domaćica uputiti pismeno barem šest ili sedam dana prije. Gost je posvećen, kaže stara poslovica, zato će onaj, koji poziva, imati prema njemu sve moguće obzire i okružit će ga svom mogućom usrdnošću.

Domaćica će se ponašati prema gošći prijateljici onako, kako bi željela da se ona prema njoj ponaša. To je savršeno postupanje, u njemu je sadržana sva bit i umijeće gospodskog primanja gostiju.

Tko prima goste, treba da zna, da gost želi neku slobodu i da želi da se osjeća kao kod svoje kuće.

Gosti će uvijek naći nekog člana obitelji, koji će ih dočekati na stanici. Kad se radi o gospodji ili gospodjici, vrlo je laskava pažnja, kad se tu nadje sama domaćica.

Domaćica se mora uz to lično pobrinuti za sobu gosta i u zadnjem času će je pažljivo pregledati, kako bi se uvjerila, da je sve na mjestu. Krevet pospremljen naročitom brigom, rublje birano naročitom pažnjom. Suvišno je naglasiti, da mora biti potpuno čisto i dobro glačano. Toaletni stol za gosta ne smije biti prazan, već se tu mora naći češalj, četka za kose i odijela, sapun i dva ručnika. Uvijek je elegantno, ako se na stoliću nadje svježeg cvijeća, ne jakog mirisa, boca svježe vode, čaša te u kutu svijećnjak sa šibicom u slučaju da ponestane svijetla (to se čini samo na ladanju).

Svakako mora tu biti i pepelnica, jer mnoge gospodje i gospoda obično puše u sobi. Soba za gosta za cijelo vrijeme njegova boravka mora odavati znakove naročite pažnje same domaćice. Zimi se mora paziti da soba bude uvijek topla, a ako je

gost starija osoba, znak je profinjenog odgoja, ako nadje i topao krevet.

Domaćica će voditi brigu o tome, da gostu ne bude dosadno, da ga zabavlja. Ona će, prema tome gdje živi, organizirati šetnje, izlete ladjom, lagane ekskurzije, primanja itd.; sve to naravno prema karakteru gosta. Ako su gosti mirne naravi, koja se zadovoljava opažanjima, priredit će im mirni ambijent. U protivnom će slučaju priredjivati plesove, svečanosti, primanja i druge razonode. Njen takt će joj pokazati pravi put i savjetovat će joj najbolje, kako bi u njenoj kući bila atmosfera, prikladna za goste.

Kad se radi o gostima muškog spola, sve je mnogo jednostavnije. Gospodina treba obavijestiti, u koliko sati se obično jede, otpratit ga do njegove sobe i dati mu sve potrebne upute, kako bi se mogao dobro snaći u kući. Ni domaćica ni gospodjica u kući ne će nikada upitati gosta muškarca, gdje je bio ujutro ili navečer ili što je lijepoga radio. Muškarci imaju tu prednost da ne moraju tumačiti svoje djelovanje, pa je prema tome netaktično obraćati se na njih s takvim pitanjima.

Ako je gost neka gospodjica, onda će sve funkcije domaćice preuzeti kćerka.

Još samo nekoliko riječi o igranju karata u obitelji.

Igranje karata (gdjegod bilo) nije nikada uljudno u uvaženoj kući. Danas je taj običaj preoteo velikog maha, pa se ljudi rado sastaju u nekoj prijateljskoj kući, da bi odigrali partiju »pockera« ili »bridgea«. Te igre uvijek zavise od sreće, zato ih domaćica ne bi smjela dopustiti ili će ih pak trpjeti samo dotle, dok se ne predje razborita mjera. Domaćica ne će nikada predložiti igranje karata. To bi prevršilo najelementarnije granice odgoja i nikako ne pristoji ženi, koja mora u svako doba i svakoj prilici čuvati svoju ugladjenost.

U POSJETIMA

Vrijeme je danas odviše dragocjeno, a da bi ga tratili u brbljanju! Sadašnji život stavlja danas i na ženu mnogo više zadaća nego u prošlosti. Njen se način života skoro iz temelja izmijenio tako, da se povučena žena — mirna sjena kućnog stražara — pretvorila u dinamičnu ženu, koja nema više vremena, da ostane kod kuće u odredjeni dan u sedmici i da dočekuje prijatelje, jer se ili posvetila nekom poslu, ili pak ide u red imućnih žena, koje su se posvetile sportu. Pa ipak ima posjeta, koje moramo obaviti; to su nužni posjeti, koji se iz ovog ili onog razloga ne mogu zanemariti. To su izuzetni ili poslovni posjeti, koji su neizbježivi zbog kakvog interesa, dužnosti ili nepredvidjenih prilika. Onda su tu još i posjeti onih, koji dolaze u grad ili odlaze iz grada, posjeti mladenaca medjusobnim prijateljima, da se jednima predstavi mlada žena, a drugima muž.

Posjeti općenito ne smiju biti nikada predugi. Kad idemo u posjete moramo se ponašati prirodjenom ženskom ljupkošću. U poslovnim posjetima i u posjetima iz udvornosti moramo biti prirodne i okretne, bez ikakvog afektiranja ili pretjeravanja, moramo biti otmjene, jednostavne i kratke.

Kod posjećivanja prijatelja i znanaca nadzirimo same sebe, da ne bismo dale maha prevelikom povjeravanju, jer bi tako postale antipatične. Nijedna od nas ne voli, da se i najbolja prijateljica ponaša u našoj kući kao gospodarica; tako se prema tome i ravnajmo!

Kad idemo u posjet jedva poznatoj osobi ili osobi koju smo prvi put upoznali, držimo se otmjeno; naše odijelo treba da bude vrlo jednostavno, a jednostavno u tom slučaju znači odabrano medju najelegantnijim, najljepšim stvarima, a da ne bude nametljivo, već da sve skupa prikazuje osobu vrlo odličnom. Umijeće takvog oblačenja je vrhunac profinjene elegancije.

Najavimo svoj posjet pismeno! Danas se možemo najaviti i telefonski.

Službenik ili sobarici, koji će nam otvoriti, reći ćemo svoje ime; ne treba predati

listić. Ako se radi o poslovnom posjetu, treba predati posjetnicu.

Kad nas uvedu, pozdravit ćemo gospodju vrlo uljudno, ali bez prenavljanja. Prepustit ćemo domaćici riječ, pa makar to i dugo trajalo; ne ćemo je nikada prekidati. Nastojat ćemo štaviše, da svoj razgovor prilagodimo njenom. Nikada ne ćemo mi govoriti o posluzi niti nabrajati prednosti našeg doma, naših haljina ili našeg nakita. To je vrlo loš ukus, po čemu se iz daleka osjeća novopečeni bogataš.

Zar je zbilja nužno da mi žene govorimo, kad se sastanemo samo o krojačicama i modisticama kao da na svijetu nema drugih. Ako je osoba, kojoj smo došli u posjet, postarija, saslušat ćemo strpljivo njen govor i ne ćemo nikakvim znakom pokazati našu rastrešenost ili dosadu.

Uljudno je da se tom prilikom donese domaćici cvijet, voće, neka malenkost, ali lijepu, odabranu; predati se mora ljupko.

Danas se obično ne posjećuje radi čestitanja. Takvi se posjeti mogu ograničiti samo na uvažene osobe, s kojima se rijetko sastajemo, a različni nas razlozi savjetuju, da ih kadikad posjetimo.

Supruga mora znati da podržava veze, koje bi mogle biti korisne mužu. O tom ne treba davati savjeta. Naša će nam razboritost uz malo lukavstva već sugerirati ono, što je najbolje i što je u našem interesu.

Nemojmo propustiti, a da kadikad posjetimo i daleke rodjake, kako ne bi dobili dojam, da smo ih zaboravili; može nam se desiti, da jednog dana budemo neugodno iznenadjeni, kad čujemo, da nas smatraju oholima. Odnesimo im uvijek neki mali dar; kakvu knjigu ili slatkiša.

Porodilju treba posjetiti tek osam dana pošto je prestala opasnost komplikacija i pošto se bolesnica već malo oporavila. Mladu mamicu će uvijek veoma obradovati, ako donesemo mali dar za njenog mališana. Tom prilikom najbolje je donijeti samo jedan predmet, koji ipak predstavlja neku vrijednost. Kutije s obrednim predmetima nijesu više u modi, jer ne služe ničemu. Danas mora u svakoj stvari odlučiti logika! Ti su se predmeti pokazali u zgodnoj prilici bez ikakve vrijednosti. Darujmo zato samo jedan predmet, ali neka bude lijep.

U Švajcarskoj se medju ostalim obično daruje novorodjenčetu viljuška, nož, žlica ili samo žlica, ali od teškog srebra, i to rukom radjena. Svakog se rodjendana daruje djetetu neki novi komad. Tako da će za neko vrijeme imati već kompletni pribor za jelo, masivni lijepi, a da darovatelj nije ni osjetio izdatak. Ili se pak dariva čaša od teškog srebra, dariva se jednom riječju jedan predmet, ali lijep, koristan i vrijedan. Majci možemo donijeti odabranog cvijeća koje ne miriše ili pak knjigu po njenom ukusu.

Posjet bolesnika mora općenito biti uvijek kratak. Nastojat ćemo, da naš razgovor bude veseo tako, da naš posjet bude za njega neko olakšanje.

Ako je neka osoba, za koju se zanimamo, u akutnoj fazi bolesti, razumije se samo po sebi da ćemo se svakog dana propitati za njeno stanje. Pohadjajmo koji put i nepoznate bolesnike, siromašne i potrebne. Povedimo i svoju djecu tako, da bi za rana naučila da na svijetu ima i druge djece, koja nijesu bila tako sretna kao oni. Takvi će pohodi za nas biti korisni, naučit će nas da ne želimo ono, što nam život ne

može pružiti i da budemo zadovoljni sa svojim prilikama. Naravno da je posjećivanje prijateljica najobičnije i najmilije, ali pri tom treba smjelo izbjegavati jednu stvar: čuvajmo se neizbježnog ogovaranja bližnjeg. Uvijeno došaptavanje, ogovaranja bez milosrdja, elegantna, profinjena i nepromišljena izjava ili rušenje najintimnijih tajna znanaca, prijateljica, koje većinom uživaju u društvu neki ugled ili su vrlo lijepe, vrlo elegantne, i prema kojima sve prisutne osjećaju . . . mali žalac zavisti . . . — sve je to toliko zlobno, jer je izgovoreno općenito na temelju samog »govori se«. Oh! budimo žene, stisnimo srce, pa budimo dobre i kad govorimo o drugima. Činimo više zla, uništavamo više toga mi sa svojim brbljarijama i intrigama, nego kad bi se sastale sve zlobe. Mi žene možemo katkada da budemo »upravo perfidne« i možemo doseći toliki stepen cinizma i zlobe, do kojeg se ne može dovinuti nijedan muškarac, koliko god bio strašan. Nemojmo dakle ogovarati ne samo zbog toga, što je to dokaz lošeg odgoja, nego ako hoćete i zbog svoje vlastite sigurnosti. Ako mi ne ogovaramo,

drugi će dva puta razmisliti, prije nego što počnu o nama loše govoriti.

Ne treba da žena bude upućena u znanosti ili da bude literarno široko obrazovana, a da bi mogla voditi razgovor, te s elanom i ljupkošću zabavljati goste. Ima mnogo dokaza, koji nam stoje na raspolaganju, pa treba samo da svladamo težak izbor. Treba da se lijepo predstavimo, da govorimo o kući, o djeci, o ženskim poslovima itd.; sve su to nenadmašive teme.

Podjimo rado prijateljici, koja radi za siromašne, starce i djecu, stavimo rado naše spretne ruke na raspolaganje onima, koji trpe, ponudimo i mi, kad dodje na nas red, dobrovoljno naš salon onima, koje su prožete takvim duhom milosrdja. Kad bi na taj način sve gospodje korisno upotrijebile ono vrijeme, koje gube u brbljanju, bile bi toliko učinile radova, da bi njima mogli obući dobar dio potrebne djece i ugrijati ta nježna stvorenja u oštroj zimi.

Primijenimo zatim širokogrudno svoju dobrotu, jer katkada jedna u pravo vrijeme izgovorena riječ, jedan savjet, može učiniti toliko dobra i uliti toliko odvažnosti. Kolike bi žene bile sretnije, koliko bi

se više brinule za svoju obitelj i kako bi većom odvažnošću svladale životne nedaće, kad bi u zgodnom času čule utješnu, milu riječ.

To nije pedantnost, već čovječnost.

PRIMANJE

Kad domaćica prima, mora se brinuti, da bude medju gostima ugodno raspoloženje. To će postići, ako pozove ljude istoga društvenog položaja, te ako postigne da se u njenoj kući ne sastaju osobe, koje ne žele da se vide.

Kad prima, mora se brinuti da se ravna u primanju prema gostima, pa ne će nikada pogriješiti. Danas se samo rijetko priredjuju strogo službena primanja; život našeg doba zamijenio ih je sa primanjima, koja moraju izgledati kao da su tu na mjestu organizirana; zato se mora očitovati u svemu velika jednostavnost — u rasporedu dvorane, u njenom ukrasu i kod posluge. Neki više manje obiteljski sastanak sa malo etikete.

O načinu, kako se primaju i predstavljaju gosti, vrijedi ono, što se reklo u poglavlju »predstavljanje«.

Zdrav razum domaćice, njezina umjesna uljudnost, njezina budna pažnja učinit će, da će se u dvorani odmah razviti atmosfera dobrog raspoloženja. Ako pak medju uzvanicima, izabranim s mnogo pažnje i razbora, može na svoju veliku sreću ubrojiti osobu, koja se odlikuje nekom osobitom sposobnošću, bit će sigurna da će taj sastanak pobuditi pažnju i postići potpuni uspjeh. Kad ta osoba iz vlastite inicijative na pr. sjedne uz glasovir ili počne recitirati stihove, ili na koji god način iskazuje svoju osobitu sposobnost, domaćica će lično poći prva, da joj se zahvali. Drugi gosti ne će propustiti, da se povedu za tim primjerom. Domaćica može ljubeznim riječima i s mnogo takta nagovijestiti, da bi rado čula štogod od pjesnika ili glazbenika, ali ipak ne će nikada navaljivati, jer bi se to moglo shvatiti, da nije umjesno ili da ga obavješćuje, da ga je pozvala samo zato, da bude neka vrsta atrakcije. To je vrlo delikatna zadaća za domaćicu. Treba upotrijebiti svu taktičnost, da ne bi ispala u lošem svijetlu.

Za zabave, garden-parties, partije golfa, cricketa i tennisa, jutarnje priredbe upu-

čuje domaćica pismene pozive, u kojima će biti naznačen sat sastanka.

Za obiteljski čaj dovoljno je pozvati telefonski ili usmeno.

NA PRIMANJU

Ako je netko iz ličnih razloga žalostan, neraspoložen ili dosadan, neka ne ide na primanja. Loše raspoloženje, smrknuto i zabrinuto lice ne slaže se s posjetom ili zabavom, kamo svi dolaze sa željom da se razonode. To bi bilo kao jedna nesuglasna kajda u lijepoj sonati. Najgore je, što bi eventualno mogli prenijeti i na druge dio svog neraspoloženja i dosade.

U društvo se ide veselog lica!

Naravno čim udjemo, požurit ćemo se, da pozdravimo domaćicu, gospodjice, ako ih ima i domaćina. Onda ćemo se pozdraviti sa znancima, ili onima, koje nam domaćica predstavi. Nikakve afektacije ni pretjeravanja u ponašanju, nikakvih namještenih kretnja! Jednostavnost je i ovdje potrebna. Trebat ćemo vrlo malo vremena dok se snadjemo; sačuvat ćemo uvijek neki stepen rezerviranosti, ali da

ipak ne dajemo dojam kao da tu ne spadamo, pogotovo ne smijemo izgledati plašljive, što nikako ne bi bilo prikladno. S druge strane ponašanje, koje privlači na sebe svačije poglede, bilo bi još manje uputno. Srednji put je pravi način savršenog ponašanja.

I muškarci se moraju pokoravati stanovitim pravilima. Najprije će pozdraviti domaćicu, gospodjice i domaćina, ali se onda ne smiju izvući i odijeliti od društva sa svojom simpatijom, što je vrlo nezgodno i dokaz, da ni jedno ni drugo ne poznaju ni najelementarnijih pravila odgoja. Kad je muškarac prihvatio poziv da provede večer u kući, gdje se priredjuje primanje, duguje zahvalnost osobi, koja ga je ljubezno primila. Zato će je uvijek pozdraviti, kad je sretne na ulici ili na nekom sastanku. Pozdrav ne stoji mnogo, ali dokazuje dobar odgoj.

NA PLESU

Na plesu u prijateljskoj kući ponašat ćemo se kao na nekom primanju. Samo što ćemo ovdje nastojati da sami saradjujemo: brinut ćemo se neopaženo, da sve najbolje ispadne. Pomagat ćemo domaćici, kad se pruži prilika ili ćemo se pak pokazati korisnima za vrijeme posluživanja hladnih pića ili pak pri razdiobi cotillona.

Naravno da starije gospodje, koje ne vole takve mondene sastanke, ne bi smjele ni sudjelovati, jer je bolje da ljutite dame ostanu kod kuće nego da dodju kvariti svečanost. To isto vrijedi i za žene, koje ne podnose buke.

Mladost voli da se smije, šali i zabavlja. Ali ipak ima sve svoje granice, preko kojih se ne smije ići. Nije nipošto uljudno da se radi vlastite zabave iskorišćuje u ovom slučaju prisilna strpljivost gostoprimca, pa da mu se ostavi kuća ili plesna dvorana u

najvećem neredu i metežu, koji baš nije na mjesto; pri tom se zaboravlja i na ono malo poštovanja, koje dugujemo toj kući kao i na to, da u toj istoj dvorani ima starijih osoba i drugih, koji se takodjer vole zabavljati, a da se ne natječu s vikom i šalom mladjih.

Naravno gospoda moraju znati, da su dužna zaplesati bar jednom sa domaćicom ili kćerkama.

STOL

Kakvim osjećajem intimnog zadovoljstva i ponosa promatra domaćica blagovaonicu s lijepo prostrtim stolom, na kojem je sve postavljeno u najboljem redu.

Po tome, kako je prostrla stol, može se prosuditi njezin stepen ugladjenosti, dobrog ukusa i elegancije, jer ovdje kao i u načinu odijevanja žena otkriva svoju ličnost.

Stepen primanja, s kojim se susreću gosti, prosudjuje se i prema tome, kako je udešena blagovaonica i stol, za koji će sjesti.

Prostrijeti i uresiti stol bilo je za domaćicu uvijek neko delikatno umijeće, koje takvim smatra i moderna žena, pa po uzoru svojih prethodnica ulaže u priredjenje stola veliku ambiciju.

Dekoracije moderne umjetnosti ukrašuju stol na vrlo sretan način.

Moderni stol u svim svojim odrazima boja, u svim najmanjim detaljima, koji se protežu od savršenog spoja najfinijeg platna, masivne srebrnine i nježnog porcelana do krhkoga prozirnog kristala, odiše nekom jednostavnošću, koja je naglašena jedino u efektima medjusobno oprečnih boja i novih čudnovatih oblika, koji pomalo podsjećaju na geometrične oblike.

Sve se ipak savršeno slaže; stolnjak, tanjuri, čaše, srebrnina i ukras stola bude u skladnom sklopu nesumnjivi dojam.

Izbor stolnog pribora i njegov raspored odavaju ugladjenost domaćice; starih načina je nestalo, a što se tiče prostiranja stola, mnogo se toga izmijenilo. I prijašnji su se običaji izmijenili.

Danas se u tom pogledu ne možemo više ravnati po nekim pravilima, koja bi odredjivala unaprijed ustaljeni sustav, koji se ne bi mogao mijenjati, stoga nas ne će nitko smatrati osobama, koje ne poznaju običaje stola.

Danas je mnogo jednostavnije prostrijeti stol, pa ipak je to na neki način otešćano, jer je prepušteno slobodnoj volji, tako da

od same domaćice zavisi, hoće li pobuditi dojmove elegancije i dobrog ukusa.

Moderno je, kad je sve uskladjeno u jednom stilu. Stolnjak, stolni pribor i cvijeće mora odgovarati okolini i tako stvarati savršenu skladnost, a tim se opet postizava sjajan uspjeh priredjenog objeda.

Stolnjak

Moderni stolnjak nalik je na haljinu lijepe žene, pa se mijenja kao i ona. Uredjuj stol rafinirano i promišljeno! Sad je sav od skupocjene čipke, kroz koje proviruje drvo stola kao bizarno mlazje, sad je opet urešen skupocjenom čipkom, ružičaste, plave ili pastelne boje za zakuske na ladanju. U duhu današnje mode tkan je grubo. Ili je pak od vrlo finog platna ili od platna iz Flandrije za gala primanja.

Stolnjak se danas više ne veže uz nikakvu tradiciju. Domaćica modernog ukusa uskladjuje ga vrlo rado ne samo sa stolnim posudjem, nego i sa stilom pokućstva, sa bojom kože stolica i damastom ili pak sa namještajem blagovaonice.

Naravno da se još uvijek upotrebljavaju i visoko cijene, kako to i zaslužuju radi svoje rafinirane jednostavnosti i ukusnosti, lijepi stolnjaci od bijelog platna ili damasta, tako zvani stolnjaci iz Flandrije. K njima se pridružuju raskošni stolnjaci od čiste teške svile, boje poput slonove kosti, koje su toliko voljele naše prababe, na kojima se svijetlo tako divno odražava i koji otkrivaju zanesenim očima hiljadu svojstava svog kraljevskog bogatstva.

Ti su stolnjaci nepromijenjeni ukras starinskog stola raskošno prostrtog u blagovaonici nekog dvorca ili starinske patricijske kuće, koja prima goste iz generacije u generaciju kao ogranak nekoga slavnog imena, pa nitko ne želi iz nekog pijeteta da napusti tu tradiciju.

Kako li su pak sjajni stolnjaci vezeni na tihom otoku Burano! To su neprocjenjive dragocjenosti s vezivom, poznatim po čitavom svijetu.

Stolnjak može biti od finoga bijeloga platna, grubog platna takodjer vezenog, ili je samo od platna bez ikakvog veziva. U bojama može biti samo za obiteljske zakuske. Ta vrsta stolnjaka pristaje u blagovaonicama kao i na stolovima pod vedrim nebom.

Podložak za čipkaste stolnjake mora biti bijel.

Svakako je osoba, koja je uvela stolnjake od organdija, osoba vrlo nježne duše. To je nježni prozirni vez iste boje, koji se slaže sa stolnim posudjem i cvijetnim ukrasom, koji se lagano kao dašak priljubi uza stolnjak, kao latica cvijeta, a svjež je kao lahor. Ovakvi bi stolnjaci mogli pokrivati vilinski stol, ali nikako nijesu za djecu.

Iz Amerike je došao običaj da postavimo na stol četverokutne tablete od čipke, platna, sukna ili brokata pod svakim tanjirom uz primjereni postolnjak, koji se prostire po sredini stola. Taj se sistem mnogo raširio u Engleskoj, a osobito kod serviranja hladnih jela. Takva moda dobro dodje onim obiteljima, koje imaju stol od skupocjenog drveta, pa mnogo polažu na to, da mu se gosti dive. Kod nas ta moda nije prodrla. Tako prostrt stol djeluje hladno.

Ubrusi

Moderni su se ubrusi takodjer izmijenili. Postali su manji, a po vanjštini ljepši. Tako su i ubrusi iz Flandrije poprimili praktičnije oblike. Ubrusi se općenito uskladjuju sa stolnjakom, dok se motiv ponavlja. Nepromijenjeni su ipak ostali inicijali, koji za razliku od nekoć, sastoje od više monograma (barem tri). Danas se obično još uplete ženin monogram sa muževim.

Ubrusi se jednostavno polažu na tanjir bez onih kompliciranih pregiba, o čijem bi se ukusu moglo raspravljati. Ubrusi se slože tako, da se monogram može jasno pročitati.

Može se staviti na ubrus neki cvijet ili pupoljak, koji će se moći prikopčati na odijelo dame ili pak staviti u zapučak kavalira. Dama se mora elegantno poslužiti ubrusom. Znak je velike otmjenosti da se ne rastvori, tako da može s jedne strane izgledati kao da nije ni upotrebljavan. Nije otmjeno rastvoriti ubrus u svoj njegovoj širini, pa ni onda, ako ga samo položimo na koljena.

Ne smije se nikada zataknuti na prsa, pa makar nam haljina ne znam kako bila mila.

Naravno da moramo biti oprezne i naučiti se da jedemo, a da se ne zamrljamo.

Stolno posudje.

Moderno stolno posudje je čitava fantazija boja, oblika i materije. Stolnjak žute boje zahtijeva plave tanjire, sivi zelene ili crvene tanjire, ružičasti stolnjak pak tanjire iste ili crne boje. To su pitanja, koja strašno zbunjuju! Boje mogu biti u očitoj opreci ili pak u strogom medjusobnom skladu. U tom se izboru očituje spretnost, duhovitost i ukus domaćice.

Stolno posudje u bojama je ekcentrično i ravna se po hirovima mode. Moramo ipak biti oprezni pri nabavi i to vrlo oprezni, jer se stolno posudje ne može neprestano mijenjati. Mora biti u skladu sa stolnjakom, a sve to opet s okolinom.

Stolno posudje iz porcelana ostaje uvijek najbolje, jer odgovara svakoj prilici i svakom tipu dvorane. Lijepo stolno po-

sudje iz finog porculana, sasvim bijelo i jednostavno obrubljeno zlatom, može se uvijek upotrijebiti.

Glineno stolno posudje je uvijek nespretno, lako se krnji i ne daje dojam potpune čistoće, a osim toga se može upotrebljavati samo za doručak, te odgovara više ambijentu sela nego grada. Tanjiri, u kojima se donose jela, bit će od srebra ili od materijala kao i ostalo posudje. Tanjiri za kolače, kao i podložak za čaše, ili čaše za pjenušava pića — od srebra ili pozlaćena srebra nijesu otmjeni.

Ukrasiti pak stolne tanjire kućnim grbom ili monogramom, što se javlja u posljednje vrijeme — to ne može svatko.

Č a š e.

Danas se isto tako divimo čašama od debelog kristala kao i vrlo tankim čašama sa nježnim rezbarijama ili potpuno glatkim i krhkim poput svježih vjenčića, u kojima se odrazuju probrana vina. Te su čaše tako nježne, da se bojiš, da ćeš ih razbiti pri samom dodiru. One moderne

ili poprimaju komplicirani oblik, ili su katkada opet u tolikoj opreci sa drugim, da izgledaju u pravom smislu riječi izradjene od grube mase.

Njihov oblik je upravo geometričan.

Upotrebljavaju se i čaše od puhanog stakla, koje treba kupiti u boji, koja dobro pristaje uza stalno posudje i stolnjak.

U čašama za pjenušava pića, a naročito u onim kaležastog oblika, obično se nude voćni sokovi.

S r e d i n a s t o l a.

Na sredini stola nad platnenim stolnjakom bez veziva postavi se obično neki čipkasti ili vezeni ručni rad. On daje stolu neko obilježje elegancije, koja se još više ističe, ako je čipka ili vezivo skupocjeno. Sjetimo se, da su prave čipke i lijepi vezovi (ponos naših baka) bili napravljeni zato, da im se svi dive i da gode očima. Čipke i vezovi su dragulji ženskoga ručnog rada, a kao takvi nijesu podložni modi. Izaberimo za sredinu stola radije čipku ili vezivo, koji odgovaraju stilu

blagovaonice! Mogu doći u obzir sve one čipke ili vezovi radjeni iglom.

U duhu je mode, da se stavi na sredinu stola zrcalo uokvireno srebrom u stilu blagovaonice, u kom se odrazuje ptičica ili neka druga mala životinjica ili se pak postavljaju male vaze sa cvijećem. Takva sredina stola budi sjajan dojam i stol izgleda bogat, jer mu ona daje neko gospodsko odlično obilježje.

Milieu stola odaje uvijek lični ukus domaćice. Po trgovinama ima za tu svrhu izobilje predmeta tako, da mogu zadovoljiti svačiji ukus, pa i najveće zahtjeve. Pa ipak se mogu improvizirati u kući takve sredine, koje mogu da postignu čak veći efekat od onih kupljenih. Sad se upotrebljavaju štaviše mali kipovi ili predmeti od finog porcelana, kristala ili srebra. Sad opet može vrlo ukusno izgledati na sredini stola neki starinjski tanjir, originalni duboki tanjir, košarica od srebra, čašica, ovalna niska vaza od kristala u bojama, u kojoj pliva cvijeće u boji oprečnoj kristalu. Takvo uredjenje odaje odlični ukus, a izgleda vrlo svježe i privlačljivo.

C v i j e ć e.

Cvijeće je veseli i svježi ukras doma. Pretvara stol u neki kutić vrta ili malu lijehu. Stol nije potpun, kad nije razveseljen cvijećem, čiji izbor i raspored govori o duši i dobrom ukusu domaćice.

Pri rasporedjivanju cvijeća na stolu treba voditi računa o nekim važnim činjenicama, koje mogu, ako dobro ne pazimo, izazvati mnoge neugodnosti. Prije svega ne smije se upotrebljavati za stol cvijeće, koje jako miriše. Cvijeće mora biti u medjusobnom skladu. Kao za sve stvari na ovom svijetu tako se pri izboru cvijeća mora sačuvati granica, koju nam sugerira razbor, a to isto vrijedi i za ukrašivanje stola. Cvijeće mora biti tako rasporedjeno, da ne smeta kod jela. Zato se mora postaviti u nekoj udaljenosti od tanjira i na način, da se jela mogu lako dodavati uzvanicima i postavljati na stol, a da se pri tom ne trebamo bojati da će se pokvariti cvijetni ukras. Cvijeće pak ne smije biti postavljeno u prevelike ili previše visoke vaze, jer bi, naročito u posljednjem slučaju, smetalo vidokrugu osoba pa se ne

bi mogao razviti animirani razgovor. Osim toga treba voditi računa i o jednoj pojedinosti, koja nam obično izmakne: o boji cvijeća u odnosu prema električnom osvjetljenju. Poznata je stvar, da boja cvijeća izgleda drugačija, kad ga gledamo pri danjem svijetlu ili pak pri umjetnoj rasvjeti. Ako vam na primjer treba zelenila za ukrašivanje stola, morate uzeti svijetlo zelenilo, jer će pod električnim osvjetljenjem izgledati tamnije; to isto vrijedi i za cvijeće ružičaste boje. Cvijeće, koje najljepše izgleda pod umjetnim osvjetljenjem, je ružičaste, narančaste i ljubičaste boje.

Ljubice iz Parme nabacane po samom bijelom ili vrlo svijetlom stolnjaku izgledaju vrlo lijepo. Stolnjaci u bojama ili sa crvenim, žutim i drugim prugama nijesu prikladni za stolove, koje ćemo ukrasiti cvijećem. U naše doba je vrlo lako ukrasiti stol, jer je domaćici ostavljeno otvoreno polje fantaziji. Kad se boja ukrasa uskladi sa stolnjakom i okolinom i kad je sve skupa ukusno, bit će uvijek okrunjeno uspjehom.

Veliki uspjeh ima i nepravilno razbacano cvijeće, kao da je nabacano na stolnjak: za taj način ukrašivanja ne smijemo zaboraviti da postavimo uvijek po dva cvijeta skupa, sa dršcima okrenutim jedno prema drugome kako bi se mogli ljupko izvući i splesti, a da se to i ne opazi. Vrlo lijep je i stolni ukras od svježih vijenaca od nježnog zelenila. Toj svrsi služe i ruže, karanfili, makovi tek procvjetali itd. Treba paziti kako se postavlja vijenac na stol. Smjestiti se mora na prikladno mjesto tako, da ne bi smetalo pri posluživanju, isto tako se ne smije pretjeravati u duljini, jer vijenac od cvijeća ide medju one ukrase, koji zapremaju najviše mjesta.

Uvijek je lijepo postaviti jednostavno dvije vaze pune cvijeća na stol; to je najjednostavniji ukras i najpraktičniji, pa ćemo ga upotrebljavati za ukras svagdanjeg stola. Pa i jedan cvijet ili grančica podsjetit će onoga, koji živi u gradu da postoji priroda, koja diše i živi i koja nam svojim cvijećem želi unositi malo od tog smiješka u naš dom. Kad smo i najviše zaposleni nemojmo nikada zaboraviti na cvijeće i nadjimo uvijek bar malo vremena, da mu se divimo. Naučimo od cvijeća, da shvaćamo život vedrim!

Voće kao ukras stola.

Sada je moderno, da voće služi kao ukras stola. Treba ga prije očistiti, iščetkati, oprati, ako je potrebno, istrljati sa komadićem vune tako, da postane glatko i sjajno. Uredjuju se i sredine stola sa voćem, tako na primjer napunimo porculanske posude crvenim jabukama, narančama itd. ili pak postavimo na sredinu zdjelu od stakla punu lijepog voća živih boja pomiješanog skupa u nekoj medjusobnoj harmoniji; ili posude od stakla pune voća jedne jedine boje i vrste.

Pripreme se ljupke košarice pune lijepog voća, pa se postave na sredinu stola kao ukras.

Način kako se postavlja stol.

Stol koji se upotrebljava za jelo neka bude dosta velik tako, da se može za njim udobno sjediti. Najprije treba po njemu prostrijeti pusteni ili neki stari vuneni pokrivač, koji se onda pokrije pravilno prostrtim bijelim stolnjakom. Nasred stolnjaka prostire se ručni rad od čipke ili vezeni, ili se pak postavlja ukras za sredinu stola od srebra, porcelana, cvijeća itd. Kad ste prostrli stolnjak i uredili sredinu stola, rasporedite simetrično tanjire, po prilici pola metra jedan od drugog. Pored tanjira s desne strane dolazi nož i žlica, ako je potrebna, a s lijeve viljuška; pred tanjirom se postavi pribor za voće po ovom rasporedu: najprije nož sa ručicom okrenutom na desno, onda viljuška sa drškom okrenutim lijevo i konačno mala žlica okrenuta takodjer na desno. Čaše za vodu, crno i bijelo vino (za pjenušava vina je najbolje donijeti čaše u zgodnom času) postavljaju se pored tanjura s desne strane i rasporedjuju se prema visini. Broj se čaša ravna prema važnosti zakuske ili objeda. Kruh se stavlja s lijeve strane, a ubrus na tanjir bez kompliciranih pregiba. Za svake dvije ili tri osobe postavlja se solnjača. Vrč sa vodom i boce vina rasporedjuju se tako, da se svaki uzvanik može lako poslužiti, na pr. jedna boca na dnu, a druga na čelo stola. Tanjurić se sa sirom postavlja na stol, kad se servira juha i pruža redom gostima, pa se ukloni, čim se iznese juha.

Taj način uredjivanja stola ima u sebi nešto svečano i stol izgleda bogat, a vrlo je praktičan za posluživanje, jer su pribor i čaše za različna jela već na mjestu tako, da se ne treba neprestano brinuti za izmjenu. To se naročito preporuča kod objeda, kad se domaćica ne može mnogo pouzdati u spretnost posluge.

Za svaku svečanu zakusku ili objed priredite u blagovaonici jedan mali stolić pokriven bijelim stolnjakom, na kom ćete lijepo rasporediti pribor za jelo, čaše, košaricu sa kruhom, tanjire, boce vina itd. Na njem će se položiti lonac za juhu i nalijevati juha. Na taj stolić će se kasnije stavljati upotrebljeni tanjiri, da se pojednostavi serviranje i dade posluzi dovoljno vremena, da mirno sve posvršava.

Drugi način postavljanja stola.

Prostre se na stol pusteni ili vuneni pokrivač, pokrije stolnjakom i uredi, kako smo već rekli, sredina stola. Zatim se postavi tanjir, nož, viljuška i žlica, ako ima

juhe. Pored tanjira s desne strane neka bude čaša za vodu i vino. Tanjiri i pribor će se donositi redom, kako se bude posluživalo; kruh se nudi, kad zatreba a vino isto tako, dok se boce ne ostavljaju na stolu. Taj način postavljanja i posluživanja vrlo je ukusan, ali posluga treba da bude vrlo spretna i brza. Domaćica, koja voli da je stol dobro postavljen i posluga uvježbana, neka je na vrijeme podući, kako će se ponašati pri posluživanju.

Pripremanje za izlet u prirodu.

Za izlet u prirodu treba osim dobrog i općenitog raspoloženja i lijepa bogata košara zalihe. Kad stignemo na cilj, gledat ćemo naokolo i izabrati mjesto što više u hladovini, po mogućnosti u blizini potoka ili izvora, koji ne samo što osvježuje zrak, nego može poslužiti kao hladionik za vino. Kad ste našli hladovinu po svom ukusu, izvadit ćete iz košare zalihu, koju ste brižljivo otpremili unaprijed po sluzi, te stolnjak žive boje sa neobičnim crte-

žima. Prostrijet ćete ga na travu, poredati tanjire, pribor, čaše, ubruse, kruh, boce, cvijeće, te različna jela, koja ste donijeli i koja ste kao dobra domaćica znali izabrati za tu priliku u dovoljnoj količini. Mnoga se pravila ne mogu ovdje primijeniti, ali će se ipak dobro odgojena osoba isticati time, što ne će pretjerivati u načinu i ukusu.

Za takve izlete mogu se kupiti naročite košare opskrbljene svim potrebnim.

Svagdanji stol.

Činit će se možda milim čitateljicama, da je suvišno govoriti o svagdanjem stolu, ali baš zato što je on tako značajan u našem svagdanjem životu ne može se nikada dovoljno o tome reći. Kad očekujemo goste, postavljamo stol, što je moguće ljepše, probiremo, ukrašujemo nekom naročitom pomnjom, ne žaleći vremena. Zašto da to isto ne činimo i za svagdanji stol? Zašto ga tako zanemarujemo? Zar nam naši mili nijesu najdraži gosti? Zašto da dakle ne postavimo i za njih uredno

stol, kako bi im povratak sa posla bio veseliji?

Ovdje, razumije se, ne ćemo povaditi sav pribor iz ormarića da bi postavili svagdanji stol, pa ne ćemo uzeti stolno posudje, jer ni rijetke čipke, ni najskupocjenija srebrnina ne davaju vrijednost stolu — to su važne činjenice, ali ni izdaleka ne predstavljaju sve. Glavno je kako se dočekuje — ugladjenost i smiješak domaćice. Svagdašnji stol mora dakle izgledati kao da očekujemo vrlo drage goste i zato mora biti brižljivo postavljen, mora davati dojam reda, čistoće i privlačljivosti.

Način postavljanja je isti, kako smo već opisali kod prvog slučaja.

Majka, koja uistinu voli svoju djecu, pazit će, da se nauče lijepo ponašati za stolom i da se priviknu jesti sve, što im se ponudi bez kritiziranja i primjedaba na račun ovoga ili onoga. Neka ih nauči na sva pravila, koja zahtijeva odgoj s obzirom na stol i to zato, što će im, kad se nauče uljudno jesti, to prijeći u naviku, koju će ponijeti sa sobom u život. Po načinu, kako se ponaša za stolom, može se prosuditi

stepen odgoja jedne osobe, pa će zato vrijedna majka za dobro svoje djece mnogo paziti na ponašanje kod stola. Zahtijevat će, da se jede polagano i da se jelo dobro sažvače, jer to koristi njihovu zdravlju. Obitelj se okuplja za stolom kao na neki mali sastanak veselih nježnih uzvanika, koji hoće da se odmore i miruju. Zato treba izbjegavati sve tužne razgovore ili još bolje razgovarati samo o veselim stvarima, koje će stvarati dobro raspoloženje. Po mnogim se proučavanjima ustanovilo, da je dobro raspoloženje najbolja okrepa, koja olakšava probavu. Vrijeme jela mora zato biti svakoj obitelji sveto; to je doba dana, kad su svi na okupu, pa bi se moralo razgovarati o veselim temama tako, da taj sat bude vedar, što će ostati u srcima sviju i čiju uspomenu ne će ni vrijeme moći da izbriše. Taj sat slatke obiteljske intimnosti otkriva tajnu, kako su se do danas sačuvale neokrnjene stare tradicije i stari običaji. Njima moramo zahvaliti obiteljske predaje, gdje se od generacije na generaciju, od oca na sina predavala na primjer čast, da se ispuni neka dužnost ili izvrši neki simbolični obred. U brojnim

su pak obiteljima ti časovi čvrsto zadržali veze privrženosti, koje su spajale i raznježile srca članova porodice. Po svemu rečenom se jasno vidi, koliku važnost ima svagdanji stol u jednoj obitelji. Jednako nam vremena treba kad dobro ili loše postavimo stol, kad ljupko ili neotesano ponudimo jela; isto tako se olakšava samo posluživanje kad naučimo poslugu, da pažljivo poslužuje i da sve brižljivo rasporedi. To se moralo još naglasiti.

Ukućani, kojima se posvećuje tolika pažnja, morat će osjetiti blagotvorni učinak: znat će uživati u radostima, koje pruža vlastiti dom i ocijeniti ih. Osim ukusnog postavljanja stola, treba paziti, da stol izgleda veseo i privljačljiv a to se postizava sa malo cvijeća; domaćicu, pogotovo majku očekuje još jedna zadaća, mnogo teža, to jest ona mora paziti, da su uvijek kod stola svi dobre volje. To je nešto, što može cvasti jedino u osjećajnom ženskom srcu. Život žene morao bi biti sastavljen od mnogo malih gesta, intonacija i nježnosti, koje bi se morale odražavati na karakteru ukućana kao blagotvorna rosa. Toj profinjenoj osjećajnosti

treba dodati još zadaću, da mora znati pripremiti duhovnu atmosferu, kako bi se uživalo u zdravom veselju, miru i vedrini svagdanje jelo. Od žene zavisi, da se zaborave neugodnosti, brige i dosade. U životu vrijedi najviše dobar primjer. Gledajmo mi same sve sa najbolje strane i ne pravimo ih crnijima nego što jesu. Žena uvijek nasmijana i dobre volje predstavlja snagu u obitelji, jer je dobro raspoloženje znak mladosti, zdravlja i snage. Udesimo tako, da to naše dobro raspoloženje predje na ukućane i da djeluje blagotvorno na medjusobne odnose privrženosti.

Jutarnji stol.

Ako se kod nas zbog razlike u klimi ne uzima obično, kao u Engleskoj i Švicarskoj, ujutro doručak, ipak je vrlo lijep običaj, da se sastajemo kod stola, da bismo svi zajedno popili bijelu kavu.

Prostre se na stol, koji je uvijek pokriven pustenim pokrivačem, stolnjak u bojama ili pak vezen živim bojama (znak je dobrog ukusa, kad se stolnjak uskladi sa posudjem za bijelu kavu).

Za svakoga se postavi mali tanjurić; na desnoj strani nožić, a malo na više šalica na odnosnom tanjuriću; sa lijeve strane mala viljuška. Gore na tanjurić ili u blizini njega postavi se mali ubrus, koji odgovara stolnjaku. Nasred stola rasporedi se šećernica, mali tanjurić sa svježim maslacem, posudica od stakla ili porcelana sa pekmezom ili pak med u zasebnim čašama, naravno sa žlicom, košarica sa kruhom ili tanjurić pokriven malim ubrusom sa resama, sa dvopekom ili prženim kruhom i slično, košarica sa voćem: naročito groždjem, narančama i jabukama. Na poslužavniku pokrivenom lijepim vezivom dvorkinja će donijeti mlijeko, kavu ili čokoladu ili pak čajnik uz hladno mlijeko ili vrhnje.

Najbolji je svakako doručak za djecu i odrasle dobra šalica bijele kave sa kruhom, maslacem, pekmezom ili medom, jer ta jela razvijaju kalorije potrebne za dobru vitalnost organizma.

Osobe s osjetljivim želucem morat će polagano piti bijelu kavu i dobro žvakati kruh, kako bi izbjegli nelagodnost, koja može katkada da potraje čitav dan.

Za doručak moramo sebi osigurati dosta vremena i brinuti se za red, kao i kod svakoga drugog obroka. Doručak uzima se izmedju sedam i pol do osam i pol sati, ne kasnije, jer nam inače ne bi ostalo dovoljno vremena za probavu, pa u podne ne bismo osjećali potrebu za jelom. Kod jutarnjeg stola dat će majka lijep primjer time, što će se pojaviti uvijek potpuno uredjena u kućnoj haljini; na to će paziti, jer time sili druge da dodju na doručak nakon obavljene jutarnje toalete. Koliko mudrih savjeta i korisnih opomena može svojoj dječici dati pametna majčica u tom času vedre mirnoće!

Jutarnji doručak spremljen na poslužavniku.

Na veliki drveni, metalni ili srebrni poslužavnik prostrite za to odredjeni ubrus, koji ga dobro pokriva. S desne strane postavi se tanjur sa malim ubrusom, a na njem šalica na prikladnom tanjuriću i mala žlica; zatim šećernica, posuda sa mlijekom, kavom i tanjurić sa kruhom namazanim maslacem pekmezom ili medom. Poslužavnik sa bijelom kavom priredjuje se na ovaj način i u obitelji; takvo priredjivanje ne zahtijeva više vremena od drugačijeg, pa je vrlo uputno priučiti poslugu, da uvijek sve napravi ukusno i kako treba, jer će na taj način probrane navike profiniti naš odgoj.

Posluživanje jela.

Način, kako se jela nude na tanjiru, vrlo je važan kod objeda. To je dio svega onoga, što skupa pridonosi uspjehu objeda. Jela ukusno ponudjena otvaraju tek i pružaju oku užitak. Srećom se danas ne donose obično na stol takova jela, koja zahtijevaju inženjersku sposobnost, smjelost arhitekta ili pak pjesničku fantaziju t. j. jela, koja su kuhinju pretvarala u neku vrstu radionice ili kemički laboratorij. Kuhar se ponosio kad bi donosio na stol prave dvorce, prskave vodoskoke, ptice sa perjem i repom kao i tisuću jela okićenih njegovom bujnom maštom, te priredjenih na način, da ne bi ostajalo više ništa bitnog.

Na području kuhanja ima mnogo toga novoga. Sve je sada pojednostavljeno, pa tako i način posluživanja jela. Danas je dovoljno da jelo bude brižljivo rasporedjeno na tanjiru sa malo elegancije, simetrije i reda. Rub tanjira mora biti čist, a ne mastan ili zamazan. Kitica peršina, zelenila ili cvjetić na svakom poslužavniku. Pod ribom ili prženim jelom treba staviti mali bijeli ubrus. Poželjno je da svako jelo bude ponudjeno na primjerenom tanjiru, koji odgovara njegovu obliku. Na primjer pile, pečenje i riba nude se na duguljastim tanjirima; zelenje u okrugloj plitici, umak u dubokoj ili naročitoj posudici, a takodjer i u elegantnoj zdjeli, u kojoj se je kuhalo (od Jena stakla i tako dalje).

Salata se poslužuje u posudi od porcelana, stakla ili kristala. U staklenoj se posudi nudi i kuhano voće, voće sa kremom kao i salata od voća. Kao predjelo obično se više ne donosi veliki naročiti poslužavnik sa svim mogućim tanjurićima, ili tanjir za predjela kao u gostionicama, već se različna jela rasporede u mnoge tanjuriće, posudice različnog oblika i boja, pa se sve

postavi na stol tako, da će uvijek dobro došlo predjelo postati ne samo užitak za nepce, nego i za oko, jer će svim svojim bojama dati stolu neko veselo i privlačljivo obilježje.

Vrlo je ugladjeno poslužiti voće u slamnatim ili pletenim košaricama sa dnom pokrivenim nekom čipkom ili lijepom vrvcom, koja je u skladu sa bojom voća, a omotana oko ručice. Pozlaćene košarice se ne upotrebljavaju, dok zdjela na stalku izlazi iz mode.

Naravno da će na svakom poslužavniku biti i potrebna žlica ili viljuška, nož i viljuška, ili pak samo žlica, već prema vrsti jela. Šparge se poslužuju s naročitim štipaljkama.

Mora se ljupko ponuditi jelo i pri tome se mora izbjegavati svaka buka. Zamazani tanjiri uklanjaju se s desne strane uzvanika, dok se s lijeve strane postavljaju čisti, a s lijeve se i jelo nudi. Tanjir se uklanja i polaže tako, da se nježno prihvati rub, ali se pri tom ne smiju uvlačiti prsti. Pri raspremanju se uzme tanjir u lijevu ruku kažiprstom i palcem, dok ga srednji podržavaju; na dva slobodna prsta ili dlan

položi se drugi tanjir, pa se povuče kod uklanjanja tanjira. Na taj se posljednji slažu upotrebljeni tanjiri, dok na tanjir što ga držimo kažiprstom i palcem položimo pribor; nož sa drškom okrenutim prema vani, a viljušku unakrst. Posluga će desnom rukom primiti tanjir za pranje, prebaciti ostatke, koji smetaju da se tanjiri slože jedan na drugi, na tanjir za pribor itd.

Čak ni vrlo spretna posluga ne bi smjela uzeti najednom više od tri ili četiri tanjira.

Takvo posluživanje zahtijeva stanovitu spretnost, koja se stiče svagdanjom vježbom. Domaćica će podučiti poslugu, da treba poslužiti najprije damu, koja sjedi s desne strane domaćina, jer je to uvijek najuvaženiji gost, a onda će poslužiti druge gospodje i gospodjice te završiti sa domaćicom; nakon toga dodje na red gospodin, koji sjedi s desne strane domaćice i konačno domaćin. Svako se jelo mora ponuditi uzvanicima dva puta. U medjuvremenu će dvorkinja paziti da ima uvijek dovoljno kruha i vina. Prije nego što se donesu kolači ili voće, uklonit će se sa stola sol, papar, kruh, čaše za vodu i vino,

koje više ne trebaju; postavit će se sve na poslužavnik pokriven lijepim vezivom, a isto tako prazne boce vode ili vina, dok će na stolu ostati samo čaše za vino i pribor za kolače, ako je stol bio prostrt po prvom sistemu.

Dvorkinja ne će nikada uzeti po dvije čaše zajedno, već jednu po jednu, te nastojati da ne umače prste.

Zatim će zasebnom četkom obrisati stolnjak da odstrani mrvice. Tek onda će staviti tanjire za kolače i voće, čaše ili kupice za pjenušava vina, kao i maleni pribor za voće ili kolače.

Kod odličnih objeda donese se svakom uzvaniku, prije nego se poslužuje voće, tanjurić pokriven čipkom, na kom je srebrna ili kristalna posudica sa mlakom vodom i nekoliko kapi neke mirisave esencije, u kojoj pliva listić sporiša, limuna ili kakav mali cvjetić. U toj posudici će gost oprati prste i obrisati ih malim ubrusom, kog će izvući ispod posudice.

Uvijek je bolje poslužiti kavu ili liker u drugoj prostoriji, a naročito, kad ima gosti. Kava će se donijeti na elegantnom poslužavniku pokrivenom čipkom. Uz

kavu se obično ponudi liker i cigarete. Liker se nudi u čaši za desertna vina, ali naravno u najmanjoj dozi.

D a m a z a s t o l o m.

Prema tome, kako se dama ponaša za stolom, ocjenjuje se stepen njenog odgoja. Dama mora savršeno poznavati sva pravila dobrog odgoja; mora prije svega očitovati ljupkost u svakoj gesti bez i najmanje sjene smetenosti ili isticanja. Vrijeme, kad se graciozno jelo prstima, davno je prošlo; naše doba propisuje takva pravila, kojih se moramo držati.

Ništa se više ne jede prstima. U izuzetnim slučajevima možemo se poslužiti prstima, ali uvijek s naročitom ljupkošću.

Prije nego počnemo jesti moramo paziti, da li su svi ili skoro svi uzvanici posluženi. Ako ima mnogo uzvanika treba sačekati, dok bude poslužena domaćica.

Dobro odgojena dama uzet će od svega, što joj se ponudi i ničim ne će pokazati da joj neko jelo ne prija, nego će dati dojam da joj sve prija, ali pri tome ne će izreći

nikakvog suda ni napomene, koja bi i izdaleka mogla aludirati na neku pogrešku jela i to već iz prirodne obazrivosti prema domaćici.

Mora se brzo posluživati, jer treba da se zna da drugi čekaju na jelo.

Dama će uvijek uzeti onaj komad, koji dolazi po redu, a ne će birati bolji — to nije uljudno. Nepristojno je uzeti mnogo najedamput od nekog jela, koja je po našem ukusu. Poznata je činjenica, da što je osoba manje uljudna, tim je izbirljivija kod jela. Osoba, koja je naviknuta na dobro, ne će naprotiv ni opaziti, ako nešto nije u redu; dogadja se, da katkada nešto ne uspije baš najbolje.

Staviti lakte na stol nije nimalo estetski; danas nijesmo toliko strogi, pa se može reći, da se i to dopušta, ali samo poslije jela. Izmedju jednog i drugog obroka bolje je to izbjegavati, da nam ne bi prešlo u naviku. Kad se polože lakti na stol, treba i u toj gesti pokazati svu žensku eleganciju i ljupkost, onu ljupkost, koja sve poljepšava.

Žlica se ne prinosi ustima vrškom, nego pomalo sa strane, ali nikada poprijeko.

Kad jedemo juhu, ne smijemo odviše napuniti žlicu, da ne bi pokapale i uprljale stolnjak, haljinu, te time izazvale buku. Glasno srkati protivi se svim pravilima dobrog odgoja, jer taj dosadni žamor stavlja na tešku kušnju osjetljivost uzvanika. Mora se jesti bez ikakve buke; to je navika, koja se ne stiče odjednom, nego svagdanjom vježbom iz ranog djetinjstva.

Treba se lagano nagnuti kod jela, a ne ukočeno čekati, dok komad dodje do usta. Na tanjuru se ostavlja vrlo malo ostataka, samo najnužnije, a nikada se ne smije obrubiti ostacima tanjir, jer to smeta oku i protivi se stolnom odgoju. Jedimo tako, da svršimo skupa sa drugima i nemojmo pretjerivati u sporosti, jer se tako odugovlači posluživanje.

Kad završimo jelom, položimo nož i viljušku na tanjir u okomitom smjeru jedno do drugog: viljušku sa uzdignutim vršcima, dok oštrica noža mora biti okrenuta prema viljušci, što znači, da smo završili sa jelom.

Tjestenina, suha riža, valjušci i kosani odresci — sve se to jede viljuškom. Pile, purica i pernata divljač jedu se nožem i viljuškom, a nikada ne dodiruju rukama; to je vježba, koja se mora uvijek prakticirati, kako bi se u potrebnom času elegantno ispunila. Djetinjasto je i svakako budi loš dojam, kad se ostavi mnogo mesa na kosti samo zato, što se nije znalo uspješno poslužiti nožem i viljuškom. Za ribu se upotrebljava naročiti pribor, koji sastoji od naročitog srebrnog noža i specijalne viljuške. Ako nema toga, vrijedi kao općenito pravilo služiti se samo viljuškom, jer ako ribu režemo običnim nožem, on pocrni, osim ako oštrica noža ne oksidira.

Šparge se režu nožem, a jedu viljuškom ili se prinose ustima naročitim štipaljkama. Ali pošto je šparga kraljica povrća, dopušteno je, da je primimo nježno prstima.

Kod sirovih artičoka treba rukama odijeliti pojedine listiće; kuhani se pak jedu nožem i viljuškom. Odjeljuju se nježno pojedini listići, dok se ne pojave oni mekani, koji sačinjavaju srce artičoka; to se reže nožem i prinosi ustima viljuškom.

Oštrige se izvlače iz školjke naročitom malom viljuškom ili voćnom viljuškom.

Prije posluživanja mora domaćica prirediti oštrige u kuhinji, očistiti, otvoriti, skinuti gornju školjku, dok se odijeljena sredina ostavlja u donjoj školjci tako, da je uzvanici mogu samo malenom viljuškom prinijeti ustima.

Kruške se i jabuke režu u četiri dijela i gule komad po komad, dok se komadići jedu uvijek viljuškom.

Naranče i mandarinke treba uvijek guliti nožem i viljuškom; viljuška se uvuče u naranču, a ova nožem razdijeli u mnoge kriške, koje se onda gule pomoću viljuške. Nastavlja se na taj način, dok se ne pojede cijela naranča; komadi kore se tada polože jedni na druge redom, tako da obujam ostataka bude što manji.

Kajsije, šljive i datule režu se popola, izvuče se koštica nožem i tada se prinose ustima viljuškom.

Ako je breskva tvrde vrste reže se usplodje nožem na komadiće. Naravno da spretnost sastoji u tome, da se ostavi što manje usplodja pri koštici. Ako su naprotiv takve vrste da se koštica lako odjeljuje od usplodja, postupa se kao sa kajsijama.

Trešnje, grožđje i drugo sitno voće, koje ima malu košticu ili je omotano u koru, koja se ne može jesti, može se prstima prinositi ustima; sa mnogo ljupkosti izbaci se koštica ili se kora stavi na tanjir preko ruke; ipak je mnogo uljudnije staviti košticu ili koru na malu viljušku držeći pri tome ruku pred ustima, pa onda nježno položiti košticu na tanjir.

Banane se pričvrste viljuškom za tanjir, raspolove nožem, izvuče se sredina iz kore i reže na komadiće.

Svježe se smokve raščetvore, pa se malom viljuškom pomalo izvlači usplodje. Suhe se pak režu na komadiće nožem i viljuškom.

Kuhano se voće jede samo žlicom. Domaćica će se pobrinuti, da ga servira bez koštica.

Kako vidite osim trešanja i grožđja ništa se ne dodiruje prstima. Da se uzmogne ovako jesti potrebna je spretnost, koja se stiče jedino vježbom.

Gost za stolom

Gost mora doći na doručak ili objed par časaka prije vremena, kojeg domaćica utvrdi. Nije ukusno doći sa cvijećem, premda je to znak nježne pažnje, a još se manje pristoji donijeti kolača ili kakav dar; bolje je poslati unaprijed.

Poslije objeda i manje više ugodno provedene večeri, gost će se oprostiti, kad mu to sugerira zdrav razum. Pristupit će najprije domaćici, zahvaliti se na gostoljubivosti i objedu, naglašujući, kako mnogo cijeni taj poziv; pozdravit će kućne gospodjice i reći svakoj po neku ugodnu riječ, a onda će se oprostiti sa domaćinom; ako nije posljednji koji odlazi i ako ima još i drugih gosti, pozdravit će prije gospodje i gospodjice, a onda gospodu. Sutradan se mora zahvaliti pismeno.

Kad smo već htjeli pozvati goste, treba ih znati i lijepo primiti. Ništa nije gostu ugodnije, nego osjećaj da je rado vidjen i omiljen; taj osjećaj mora pobuditi prava domaćica kod svakog gosta. Da se to postigne, ne treba baš mnogo.

Domaćica će mudrom duhovitošću podržavati razgovor o temama, koje mogu da zanimaju goste. Ne će dopustiti žalosne i melankolične razgovore, jer zna da ljudi ne vole slušati razgovore o nevolji; naročito će paziti, da se ne spominje ono, što ražalošćuje nju ili njenu obitelj, jer vrlo dobro zna, da pričanja o vlastitim nevoljama ne samo ne zanimaju goste nego im čak i dosadjuju. Zna i to, da se ne može nadati tudjoj pomoći: gorka filozofija života. Isto tako će izbjegavati religiozne i političke razgovore, koji ne mogu nikoga uvjeriti, nego naprotiv stvaraju nesporazume.

Inteligentna će dama znati da izvuče koristi od gosta, koji je u poslovnim vezama sa njenim mužem, te će učiniti od njega kućnog prijatelja korisnog za obiteljske probitke. Znat će ga ljupko primiti, obasuti ugodnostima, a da ipak ne upadne u afektaciju; učinit će tako, da će on osjećati zahvalnost, a da to ne će ni opaziti.

Jela će odgovarati osobi, koju primamo; suvišno je na primjer nuditi najodabranija jela osobi, koja se u to ne razumije i koja nije nikakav sladokusac. Treba kod utvr-

djivanja rasporeda jela voditi računa o tome, da li je gost dama ili gospodin, mlad ili star, jer se jelovnik za jednu damu razlikuje od jelovnika za gospodina. Dakle kad se pravi raspored jela za goste, treba raditi razborito i inteligentno, kako bismo bili sigurni u uspjeh.

Gost mora dobiti počasno mjesto: s lijeve strane domaćice ili s desne domaćina; oni će pak uzeti mjesto na dva kraja stola ili u sredini stola jedno prema drugome. Najstariju damu, ili onu, koju želimo osobito počastiti, posadit ćemo s desne strane domaćina i nju ćemo prvu posluživati. S lijeve strane domaćice sjedi gospodin, koga želimo osobito počastiti. Mjesta na lijevo od domaćice i desno od domaćina počasna su mjesta, ali pošto je nemoguće dati svima počasno mjesto, domaćica će, ako ima mnogo gosti, nastojati, da sastavi skupine vodeći pri tome računa, ako se može, o simpatijama i antipatijama, ukusima i kulturi pojedinih gosti. Taj mudri raspored pridonijet će mnogo da razgovor bude uvijek zabavan; svi će biti zadovoljni, jer će imati pored sebe osobu, koju žele. A na koncu će time dobiti samo

domaćica, kojoj će na taj način biti osiguran potpun uspjeh dočeka.

Kad se dama odluči na pozivanje, neka nastoji da pozove po mogućnosti jednaki broj dama i gospode; razgovor će biti živahniji, jer će same dame nastojati da ga podržavaju. Govoriti domaćici o svojoj djeci, svom domu, hvaliti se, kako je ukusno namješten — sve se to protivi pravilima odgoja; treba samo znati da se izabere zgodan čas, da se započne razgovor, što je vrlo osjetljiva tema. Domaćica će uvijek paziti da gost ima svega, da bude dovoljno poslužen, ali ne će mnogo navaljivati, ako on odbije. Gost opet sa svoje strane ne će čekati da ga mole da jede, jer kad su ga pozvali znači da su priredili za njega mnoga dobra i odabrana jela zato, da bi se poslužio. Gost ne može prirediti domaćici veće ugodnosti, od toga ako u pravom smislu pohvali njezinu kuhinju. Hvaliti pojedina jela ne pristoji se u naše doba; možda je to bilo lijepo u manje dinamično doba, ali danas je to smiješno.

Odlična dama ne će ni izdaleka pomišljati na pušenje izmedju jednog i drugog

obroka, niti uopće za stolom, dok objed traje. Samo se uz kavu može pušiti.

Samostalne dame ili neženje, koji su česti gosti u nekoj kući, te ne mogu uzvraćati gostoprimstvo, moraju s vremena na vrijeme poslati košaricu cvijeća ili, ako je veće prijateljstvo, jednog jastoga, košaricu gljiva ili neki odabrani specijalitet, čime donekle uzvraćaju ljubaznosti, koje primaju, jer ništa nije neispravnije nego prihvaćati pozive bez ikakvog uzvrata.

Buffet

Svaka domaćica može doći u priliku da mora spremiti zakusku, pogotovu danas, kad je to u modi. Ne može se ni zamisliti velika partija: golfa, tennisa ili cricketa bez urednog buffeta. Ples ili večernja priredba rijetko je bez buffeta, zato smatramo, da će biti korisno, ako i o tome malo progovorimo.

Buffet za jednu party priredjuje se prikladno u samom vrtu vile.

U jednom kutu, kog je domaćica znala izabrati, priredi se veliki stol pokriven

elegantnim stolnjakom u bojama ili pak vezenim. S jedne strane postavit ćemo sve male tanjuriće za voće, a uz njih male noževe, viljuške i ubruse; na protivnoj strani stola rasporede se sa mnogo ljupkosti i ukusa tanjiri sa gotovim jelima, različnim sitnicama, tunjevinom, ribama, sardinama, salamom, kavijarom, šunkom, sitnom tjesteninom svake vrste, suhim dvopekom slatkim i slanim itd. Sve mora biti pripremljeno i poredano po veličini, te na način, da se svatko može lako poslužiti i da se već gotova jela mogu odmah jesti. Voće se stavlja u elegantne košare nasred stola, a do njih tanjiri za kolače.

Bijela vina, likeri, Oporto, Madeira, Passito, Marsalla, pjenušava vina, pića (orandžade, limunade itd.) s primjerenim čašama, zgodnije je rasporediti odijeljeno tako, da se dobije iluzija malog bara. Ispred boca mogu se postaviti različne salate (polusalate, pečeni krumpiri, masline, slani bademi itd.) sve se to rasporedi u elegantnim čašicama, tanjirima i košaricama.

Gosti će uzeti tanjir, viljušku i ubrus, pa će po želji birati što im se svidi. Dame

će posjedati u naslonjače, ili će se okupiti oko malih klupica. Gospoda će stajati, posluživati gospodje, ako ustreba i uklanjati prazne tanjire.

Č a j

Čaj se danas veoma udomaćio. Ponuditi čaj najobičnija je stvar. Čaj ima različno značenje već prema gostima, koje primamo.

Čaj, ponudjen nekolicini prijateljskih osoba, poprima jednostavni intimni karakter. Domaćica naredjuje posluzi, da donese poslužavnik pokriven elegantnim vezivom, na kome je u lijepom redu raspored jeno sve potrebno za čaj. Šalice, male žlice, mali ubrusi, čajnik sa malim cjedilom, šećernica, posuda sa hladnim mlijekom ili vrhnjem i tanjurić sa tankim kriškama limuna.

Takvi su čajevi uvijek improvizirani, pa se ograničuju na ponudu kruha sa maslacem ili pak dvopeka. Pruži se prijateljici šalica čaja pripremljena po njenom ukusu, koji već znate, pa u isto vrijeme

tanjurić za kolače sa ubrusom i priborom, ako ustreba. Zatim ćete ponuditi dvopek i kruh sa maslacem.

Pravi se čaj može ponuditi na zasebnim stolićima u malom salonu, ili pak na velikom stolu, ali onda to mora biti u blagovaonici. Pokriva se stol pustenim pokrivačem, te se prostre stolnjak sa bijelim ili šarenim vezom, već prema važnosti čaja.

Stol treba postaviti vrlo brižljivo sa mnogo ljupkosti i koketne elegancije. Kad znamo unaprijed broj uzvanika rasporedit ćemo naokolo stola tanjuriće za kolače sa čajnim ubrusom. S desne strane tanjira dodje nožić, a s lijeve mala viljuška. Gore pored tanjura postavlja se tanjirić sa šalicom i malom žlicom. Mala viljuška i nožić mogu se staviti i na ubrus. Nasred stola poredaju se tanjiri sa kriškama kruha sa maslacem, pekmezom ili medom, slatkim i slanim dvopekom, kolačima sa sirom, dok se na tanjirima ili košarama od srebra ili porcelana nude kolači ili kandirano voće. Za takve čajeve nema utvrdjenih pravila, tu caruje fantazija.

Male vaze sa cvijećem upotpunjavat će cjelinu. Kad treba servirati, služavka će

donijeti poslužavnik sa čajnikom nad »samovarom«, posudu sa mlijekom ili kremom, šećernicu, limun i rum za gospodu. Čaj nudi uvijek kućedomaćica ili njena kćerka. Čaj se priprema i poslužuje na jednaki način i za odijeljene stoliće i za jedan stol.

U Engleskoj se obično najprije metne u šalicu šećer, pa nalije mlijeko, a tek onda čaj. Kod nas se, ako je šećer u kockama, najprije nalije vrući čaj, a onda hladno mlijeko.

U čajnik, koga smo prije podgrijali vrelom vodom, metnu se četiri male rijetke žlice čaja za svakih šest osoba. Nalije se zatim vrela voda, promiješa i odmah ponudi. Čajnik se mora upotrebljavati samo za čaj, pa zato nije važno, da li je od gline ili srebra. Kad se isprazni, ispere se čistom vodom, a ništa ne smeta, ako se s vremenom sa nutarnje strane napravi tamna naslaga, jer to štaviše daje čaju neku naročitu aromu. Mlijeko se mora uvijek nuditi hladno.

Zimi se može uz čaj ponuditi čašica finog likera ili našega dobrog vina-likera nalivenog u fantastičnu bocu; ljeti se pak

u kristalnoj ili glinenoj staklenci nudi orandžada ili limunada.

Kad domaćica opazi, da se nitko više ne poslužuje, zamolit će goste, da se ponovo vrate u salon, kako bi se nastavio razgovor. Ako je čaj ponudila u tom salonu, naredit će, da se brzo raspremi.

Danas je prodro i kod nas običaj, da se nudi cocktail, ako se razgovor poslije čaja produži još za nekoliko sati. Cocktail je mješavina likera, koja stavlja na tvrdu kušnju duhovnu ravnotežu. Cocktaili su američkog podrijetla, gdje se cocktail pretvorio u mješavinu likera štetnih po čovječji organizam. Naš cocktail je bio zamišljen kao neki lijek, koji naprosto otvara tek. Cocktail se priprema sa svim potrebnim pravilima umijeća u takvu mješavinu, koju svaka dama zna sama izmisliti i na koju je vrlo ljubomorna.

Čajanka, ako je dobro organizirana, pravi je užitak za goste i veliko zadovoljstvo za domaćicu. Domaćica mora biti vrlo ljubazna i prijazna prema svakome, mora paziti da svi budu posluženi, da se nitko ne dosadjuje, a otmjenim taktom će

udesiti tako, da će u dvorani biti atmosfera simpatične srdačnosti. Predstavit će uzvanike jedne drugima i davati poticaje, da razgovor bude uvijek živahan. Mora paziti da ne nastanu prepirke bilo koje vrste; ne će se nikome protiviti, pogotovo kad zna, da u jeku govora ne će da sluša ni onaj, tko ima pravo, a ni onaj koji ima krivo. Neka intervenira samo u slučaju, kad joj to zdrav razum sugerira, i to neizmjernom ljupkošću i spretnošću. Neka strpljivo sluša priče ljudi, i onda, kad je nimalo ne zanimaju, te konačno neka sama govori vrlo malo. Nikada neka ne priča o svojim jadima i nevoljama, jer bi je kritizirali, a moguće i ismijavali.

U modi je čajanka, na kojoj se igra partija pockera ili bridgea ili na kojoj se pleše. Ali čajevi literarnog ili umjetničkog karaktera bez sumnje su najljepši, jer davaju priliku uzvanicima za izmjenu misli, koje podižu duh iznad svagdanjeg ništavila. Još više, književnicima i umjetnicima pruža se prilika, da iznose svoje ideje i teorije i da tako s njima upoznaju uzvanike.

Praktični savjeti

Ima malih navika, koje je dobro upoznati, jer se baš po takvim sitnicama odlikujemo.

Svi znaju da se so ne uzima prstima, već naročitom malom lopaticom ili nožem, ako nje nema; da se kruh ne reže nožem, već lomi rukama komadić po komadić. Tko obično jede mnogo kruha, neka ipak uzme komad po komad iz košarice, a ne da njime okiti svoje mjesto.

Ubrus se jedva raširi na koljena, pa onda položi na stol, a da se ne pregiba. Za stolom se nikada ne kaže »hvala« posluzi, koja nas dvori. Kad nam ponude vina pa ako ga i ne želimo, ne smijemo izvrnuti čašu niti zastrti rukom, već dopustiti da se natoči, pa ne piti. Kad se osjeti neki neugodni okus u jelu, treba paziti, da to drugi ne opaze.

Juha se nudi mlaka i to iz uvidjavnosti i prema gostima i prema ukućanima, kako ne bi došli u neugodan položaj, da moraju rashladjivati.

Kod važnih primanja donosi se juha na stol već izlivena na tanjire; kod obitelj-

skih objeda izlijeva i nudi domaćica ili domaćin juhu tek na stolu. Ne smije se nikada davati svoj sud o jelu ni meso narezati na male komadiće na tanjiru niti gnječiti zelenje, nego se reže meso i uzima zelenje komad po komad. Salata se može rezati nožem, ako je preduga.

Kod počasnih objeda nudi se salata u zasebnom tanjiru. Svježi i mekani sir namaže se na komadić kruha služeći se pri tom nožem. Kad se mijenja pribor, treba ga položiti na tanjir tako, da posluzi olakšamo posao.

Zimi — a naročito sva topla jela — serviraju se na toplim tanjirima. Sama domaćica mora dopratiti najuvaženijeg gosta u blagovaonicu i time daje znak, da se može početi objedom; ona se prva diže iza stola, a to znači da je objed završen; napustit će ipak blagovaonicu posljednja.

Kod stola mora domaćica zahtijevati od svakoga točnost, a naročito od djece, koja će sjesti k stolu u čistim haljinicama i pregačama, opranog lica i ruku.

Kad zahtijeva od djece da se strogo drže toga pravila, još više će se sama po

njemu ravnati, kako bi time pružila dobar primjer.

Neka zato nadje dovoljno vremena da bi se naučila pristupiti stolu. Majka će čekati na oca, pa tek onda sjesti za stol sa djecom, a dočekat će ga sva uredna u običnoj radnoj haljini. Sto je mjesto veselja, mira i slatke intimnosti; sve mora pridonositi tome, da bude što ugodnije.

Intimne prijatelje možemo pozvati na doručak ili objed usmeno; uvažene osobe bolje je pozvati pismeno, da mogu slobodno prihvatiti ili odbiti poziv, a da ne budu prisiljene da u lice odbiju što bi im možda bilo neugodno.

Poziv se šalje sedmicu dana prije, a odgovor kakav god bio, mora se otpremiti u prva tri dana.

Nekad se obično oblačila kod primanja jednostavna haljina; danas se naprotiv oblači lijepa haljina, kako bi time iskazali gostu počast.

Dopušteno je praviti se Englezom pri velikim sastancima, ali kod običnih sastanaka ostaje to privilegij starijih osoba, dok su drugi dužni pozdraviti se sa svima.

NAČIN OBLAČENJA ZA ŽENU

Nije dovoljna moda da žena bude elegantna i da joj se dive; to je vrlo potrebni faktor, ali nije jedini. Elegancija je sadržana u samoj osobi, u njenom držanju, ukusima i mnogim ličnim sitnicama, koje stvaraju onaj čar, tajnu, koja obavija ženu i koja je čini neuporedivom i bez neke naročite ljepote. Da bi bile doista elegantne, nije potrebno oblačiti haljine, koje predstavljaju »zadnji krik mode«, ali je potrebno, da sama žena zna ono, što je poljepšava i što naglašuje njenu draž i ljupkost. To je prava tajna elegancije: znati ono, što nam naročito dobro pristaje i što nas najbolje oblači!

Prijeti nam opasnost, da postanemo smiješne, ako previše hoćemo, da se povodimo za modom, jer dok obožavamo modu može haljina da ne pristaje našem »tipu«.

Zašto da se dakle na to osmjelimo? Prava će elegantna dama izabrati ono, što zbilja najbolje pristaje njenoj osobi, njenom načinu života i okolini, a nikada ne će zarobaviti, da su jednostavnost i ugladjenost dvije sestre.

Držanje i način hoda bitni su faktori, da haljina dobro pristaje.

Kad se obično krećemo u ukusnoj okolini razvija se kod nas profinjenost, a onda i naša lična odličnost.

Znak je osobito odličnog ukusa: izabrati haljinu, koja pristaje svakoj prilici i okolini, kao i kojoj naročitoj priredbi. Ako znamo primijeniti te odraze elegancije, znači da smo već svladali prvi korak naše superiornosti; to je ono, što malo osoba znade, a što mnoge zanemaruju.

Muškarci se najviše dive ženi koja zna uskladiti na divan način haljinu prema svome tipu. Takva se žena pouzdaje u sebe, sigurna je za sebe, jer su njene kretnje i držanje u skladu sa njenom haljinom tako, da nijedan pokret, koliko god bio smion, ne će biti u opreci sa njenom osobom; odatle i njen uspjeh u društvu.

Malo ima žena, koje mogu izdavati velike svote za oblačenje, a na našu veliku utjehu možemo reći, da one nijesu uvijek i najelegantnije.

Inteligentna dama ima u svome ormaru jednostavnih haljina ozblijnog kroja. Takve haljine, koje se odmah ističu po svom savršenom kroju i finoći tkanine. Radi njihove jednostavne linije mogu se takve haljine osim toga obući više puta, a da ne umaraju, niti se odmah unište.

Mondeni život ima svoje zahtjeve, a način oblačenja za ženu ravna se više od svega drugoga nekim pravilima, koja odredjuju skoro za svaku priliku zasebni tip haljine.

Ali premda te prilike nijesu tako česte u našem životu, dobro je, da se svaka dama zna u potrebnom slučaju pokazati bez straha da bi se mogla osjećati nelagodno zbog haljine.

Ujutro svucimo spavačicu i obucimo jutarnju haljinu ili sobnu pyjamu. Svi dobro znaju da je prošla moda pyjama za spavanje. Ona ostaje samo vjeran drug u noćima, koje prospavamo u vagonu za spavanje ili kabini na parobrodu.

Za sve one male poslove izvan sobe bolje je da navučemo praktičnu kućnu haljinu, zimi od toplog flanela, ili pamučne tkanine presvučene svilom; ljeti od svile za pranje ili platna. U kućnoj haljini moramo izgledati svježe, te davati dojam urednosti, pa zato mora ta haljina biti isto tako brižljivo izabrana kao i svaka druga haljina.

Kućna jutarnja haljina bit će jednostavna, zimi od vune jednostavnog kroja, a ljeti od paname, platna, svile i pamučnog tkanja ili pak lana, ali uvijek čila i mladenačka!

Isto tako ćemo se obući i za doručak, a ako imamo goste, bit će haljina od iste tkanine, samo malo probranijeg kroja.

Kad ujutro izlazimo iz kuće radi malih nabavaka, navući ćemo zimi kaput i suknju od prilično teškog sukna ili pak vunenu haljinu sa skoro sportskim ogrtačem. Kao ukras dodamo samo glatko krzno.

Ako ostajemo vani na doručku tailleur će imati lijepu lanenu ili vunenu bluzu, koja će nam dopustiti da skinemo kaput. Pod ogrtačem ili sportskim krznenim kaputom (kao sportsko krzno prikladan je

leopard) obucimo vunenu ili pak haljinu od umjetne svile sa tiskanim uzorkom, ali vrlo jednostavnog kroja i glatku.

Ljeti ćemo navući haljinu od svile za pranje sportskog tipa.

Za raskošnu restauraciju obucimo zimi kao i ljeti »complet« od teške svile sportskog tipa i strogog kroja. Ogrtač neka bude od lake vune. Za doručak u prijateljskoj kući obucimo lijepu vunenu suknju sa bluzicom od svile za pranje, ali vrlo lijepe.

Ako poslije podne ostajemo same kod kuće, obući ćemo haljinu od glatke svile tipa robe manteau (haljina u cijelom). Za neočekivani posjet obući ćemo haljinu od jednostavne vune, ali savršenog kroja.

Kad pozovemo prijateljice na šalicu čaja, pristaje lijepa poslijepodnevna haljina duga 25 do 30 centimetara od poda. Kad naprotiv priredjujemo elegantnu čajanku bit će haljina duga do poda, ali će se ipak vidjeti, da je to poslijepodnevna haljina; dugi rukavi i veći izrez oko vrata. Ako pak ponudimo osvježujuća pića kod kuće, obući ćemo ljeti svilenu haljinu, a zimi od baršuna; rukavi dugi ili kratki

prema želji, mali izrez oko vrata, ali haljina mora biti duga do poda, pa ako je moderno, čak i lagana povlaka. Kad izlazimo po podne, obući ćemo, već prema dobi, »complet« od baršuna ili pak svilenu haljinu sa krznom, a ljeti svilenu haljinu.

Haljina mora uvijek biti odabranog kroja. Kad izidjemo pred večer u susret mužu, koji izlazi iz ureda, dosta je, da zaogrnemo ogrtač tamnije boje, ali odabranog kroja ili još bolje krzneni.

Ljeti vrlo dobro pristaje svilena haljina ili bolje elegantni »complet« normalne duljine.

Kad smo pozvani na čaj prijatelju, poći ćemo u elegantnoj poslijepodnevnoj haljini odabranog kroja, dugoj prema modi.

Kad idemo vani objedovati i kad se uputimo u kakvu dobru restauraciju, obući ćemo svilenu haljinu, zimi vunenu bogato urešenu brokatom ili krznom. Lisica je uvijek elegantan pratilac tih haljina, a isto tako i krzneni ovratnik. Ako je to raskošna restauracija potreban je svakako večernji ogrtač ili krzno (samur, hermelin itd.). Ako idemo vani na večeru, a onda na ples ili na neki sastanak bridgea, dobro

je, da obučemo dugu haljinu. Za bridge partiju ćemo obući haljinu sa potpuno dugim rukavima i s nepretjeranim razgolićenjem vrata.

Kad idemo na večeru u veliku restauraciju gdje se kasnije pleše, neophodno je potrebna večernja haljina sa većim izrezom oko vrata, večernji ogrtač i krzno.

Ako idemo na večernje konjske trke, obući ćemo večernju haljinu sa malim kaputićem od baršuna ili krzna.

Kad idemo na objed prijateljima obući ćemo poslijepodnevnu haljinu vrlo odabranog kroja. Zimi krzno, ili radije ogrtač ukrašen lisicom ili finim krznom. Ljeti svilenu haljinu sa poluvečernjim ogrtačem.

Spremamo li se na kakvu sportsku priredbu, obucimo vuneni tailleur ili haljinu od svile za pranje sa sportskim ogrtačem.

Za neku večernju sportsku priredbu obucimo poluvečernju haljinu već prema značenju priredbe.

Kad zimi izlazimo ujutro autom obucimo vunenu haljinu s ogrtačem od teške vune, a ljeti laganu opravicu od svile za pranje s ogrtačem od lagane vune.

Poslije podne zimi obucimo svilenu opravu sa tiskanim uzorkom i ogrtačem od teške vune. Ljeti »complet« već prema svojoj mašti.

Za mali izlet u prirodu obucimo zimi vunenu haljinu sportskog tipa, a ljeti svilenu s malim kaputićem.

Kad idemo na izlet na kojemu ćemo plesati sa prijateljima, obući ćemo ljetnu haljinu, već premà modi od organdija ili svile.

Isto tako vani na selu ili izvan grada, kad idemo plesati u elegantnim hotelima, moramo obući večernju haljinu s ogrtačem ili večernjim krznom. Zaista nije nikako elegantno obući obični ogrtač na večernju haljinu još uz to sa povlakom!

Plesna haljina mora biti u skladu s okolinom, kamo idemo. Veoma je elegantno navući na večernju haljinu kaputić, koji pokriva izrez oko vrata, i kojeg ćemo skinuti kad podjemo plesati. S ovim kaputićem možemo mnogo slobodnije poći na večeru ili pak zadržati se u razgovoru sa prijateljima.

Za izlet u otvorenom autu treba se obući potpuno sportski; haljinu i ogrtač od vune.

Za izlet u zatvorenom autu obući ćemo svileni »complet« sa vunenim ogrtačem.

Za šetnje izvan grada pristaje haljina od platna za pranje. Ako se penjemo do odredjene visine obući ćemo vunenu suknju složenu u nabore i lakši ili teži »jumper« već prema visini, do koje želimo doći, te ogrtač od toplog sukna sportskog tipa, koji će nas na cilju zaštititi od hladnoće, a eventualno će nam i poslužiti kao sag, ako se želimo odmarati.

Za visoka brda elegantna će dama obući brdsku haljinu sa hlačama. Penjanje zahtijeva uvijek potpunu slobodu kretanja.

Neka dama sudjeluje kod penjanja samo ako se osjeća potpuno jaka da ne bi smetala vodiču i društvu; ne smije se praviti odvažna, jer naprezanje iznad naših sila može ozbiljno škoditi zdravlju. Brda su veličanstvena, ali ne dopuštaju šale.

W e e k - e n d

Prešlo je u simpatičnu naviku provesti dva posljednja dana sedmice negdje izvan grada. Putuje se na more, na jezera, u šumu ili u brda; da se naužіvamo svježeg zraka i u miru provedemo nekoliko sati daleko od grozničavog svagdanjeg života i poslovnih briga. Ti mali izleti iz grada zahtijevaju čitavu seriju različnih priprema, pa su tako obogatili naš ormar s nekom novom haljinom, koju ćemo naprosto nazvati haljinom za »Week-end« — »svršetak sedmice«, kako su ga nazvali Englezi. Potrebna nam je veselija haljinica za večeru u subotu na večer, ozbiljna haljina za misu u nedjelju ujutro, lagana haljina za čaj, ako se pleše ili ako smo pozvane na neki sastanak. Srećom se sve to može svesti na jedan elegantni »complet« sastavljen od vunene suknje, svilene ili vunene bluze, već prema tome kako idemo, te ogrtača od iste tkanine, od koje je suknja; to je za putovanje i misu. Svilena haljinica, koja je u skladu s ogrtačem, i vrlo elegantnog kroja, služit će nam za čaj, objed i sastanak. Šešir i ručna torbica će biti u boji ogrtača.

Za more potreban nam je izbor haljina naročito pripremljenih za tu zgodu. Sunce i more zahtijevaju svijetle, vesele i žive boje, dakle svijetle haljine. Samo odijelo za kupanje mora biti tamno, jer takvo najbolje pristaje ženi. U tom pogledu moda nije odviše ćudljiva.

Poslije kupanja obuče se takozvana haljina za žal, haljina napravljena za sunce. Veliki šešir od slame, lana ili sukna.

Što se pak tiče boja, najomiljelija je bijela i mornarsko plava sa svim onim motivima, koji daju neki ton profinjene elegancije.

K r s t a r e n j e   j a h t o m

Ne možemo zamisliti ženu na palubi jahte, a da nema na sebi suknju od bijele vune složenu u nabore, kao i bijeli vuneni »jumper«, ili pak plavo bijelu haljinu složenu u nabore po mornarsku, sa elegantnom mornarskom bijelom ili plavom kapom. Kad se kasnije od putnika pretvori u »morskog vuka«, možete je samo zamisliti obučenu u bijelim vunenim hlačama

za golf, plavim kaputom a na nogama će imati uvijek bijele cipele sa potplatima od užeta bez peta.

Samo na taj način jahta zadržava svoju pravu odličnost; u bjelini svojih jedara klizi mirno poput bijele vizije na plavom nebu jedva se dotičući duboke vode, dok po njoj šetaju bijele sirene.

U v l a k u

Kako se moramo obući za dugo putovanje željeznicom?

Najbolje je odijelo sastavljeno od tamne suknje, ne crne već plave, vunene ili svilene, već prema godišnjoj dobi, te bluze sportskog tipa bez izreza oko vrata sa dugim rukavima.

Veoma je elegantna cijela haljina od vune, šešir bez oboda, kako bi mogle udobno nasloniti glavu. Cipele neka budu takodjer udobne. Sve mora biti praktično i jednostavno, jer i u vlaku mora elegantna dama biti uvijek uredna i suputnicima pružati ugodnu sliku.

U aeroplanu

Za putovanje aeroplanom obuče se obično teška vunena haljina sportskog kroja, kaput i kapica kakvu nose avijatičari, ili pak čitav »complet«; ako se pilotira, to je obligatno.

U hotelu

Život se u hotelu odvija već prema kategoriji hotela, kojeg smo izabrali. Bilo bi apsurdno obući se na način, koji nikako ne odgovara stepenu hotela, u kojem smo odsjeli.

Ipak se moramo svugdje presvući za objed.

Odijelo za tennis

Klasična haljina za tennis je bijele boje bez ikakva ukrasa u bojama. Kroj se mijenja već prema modi. Kad se partija završi, upotpuni se haljina nekim pojasom, rupcem, ovratnikom i šarenim vunenim kaputićem. Na taj se način pretvara bijela

haljina u vrlo elegantnu haljinu za ulicu, s kojom se možemo slobodno pridružiti društvu prijatelja i pri tom biti elegantno obučena.

Odijelo za golf

Sve igračice golfa znaju, da je za tu igru potrebna haljina, u kojoj se mogu slobodno kretati.

Ne mogu se nabrojiti sve modne haljine, koje najbolje odgovaraju ovome sportu; ima mnogo trgovina, koje su specijalizirane za tu vrstu konfekcije. Elegantna će dama ipak izbjegavati preveliku ekscentričnost i boje u očitoj medjusobnoj opreci, koje udaraju u oči.

Odijelo za skijanje

Isto vrijedi i za taj sport, samo što ovdje suknju zamjenjuju hlače. Udobna moda, koja je svugdje brzo prodrla. Samo što, a to znaju sve elegantne dame, hlače nikako nijesu u skladu sa ženskom estetikom. Jedan razlog više, da moraju biti savršenog kroja.

Kroj je ovdje od najveće vrijednosti, a od samih dama zavisi da pretvore to tipično muško odijelo u neki »complet« ženskosti i nježnosti. I boja je ovdje od velikog značenja. Crna je vrlo odlična, jer nekom elegantnom notom odskače od bjeline snijega. Plava, kome crno izgleda odviše ozbiljno, ili smedja su takodjer boje, koje odgovaraju. Naprotiv žuta, svijetloplava i mnoge druge zaista nijesu elegantne za taj sport, a nikako praktične. Na visinskom suncu odmah izblijede, pa tako nestaje njihove svježine, a da i ne spomenemo, kako bi se ovakva haljina morala često mijenjati, jer odviše udara u oči. Zato se može ukrasiti haljina kapom, rupcem, ovratnikom i rukavicama; uvijek ostaju kao najelegantnije bijele bluze i bijeli sweateri.

Kako ćemo se obući za kišu

Kad pada kiša, najelegantniji i najpraktičniji je impermeable (nepremočiv) tamne ili bijele boje, ravnog i ozbiljnog kroja, a može se izabrati medju nebrojenim varijacijama tkanina naročito stvorenih za

praktične i estetske zahtjeve današnjice. Ti potpuno pokrivaju osobu, te zaštićuju od kiše i vlage. Kišobran je zgodniji u tamnoj boji, a gumene cipele boje impermeablea (nepromočive) upotpunit će cjelinu. Nijesu potrebne čizme, koje ženskoj liniji oduzimaju ljupkost, a katkada su upravo smiješne. Čak se i lijepe elegantne ruske čizme uskladjuju samo sa krznenim uličnim kaputom, a ne sa proljetnim ogrtačem. Sve u svoje vrijeme i na pravom mjestu.

Način odijevanja za zaruke

Haljina za zaruke mora odgovarati prilikama. Ako je to samo u obiteljskom krugu a nema službeni karakter, obuče se takozvana haljina za čaj.

Način odijevanja za vjenčanje

Ako je mlada obučena u bjelinu sa koprenom, pratnja će biti svečano odjevena sa krznom zimi te kaputom, koji odgovara haljini ljeti. Ako je naprotiv mlada obu-

čena za put, dame će takodjer obući obični tailleur ili vunenu haljinu. Ako će mlada iz ličnih razloga obući poslijepodnevnu haljinu, bit će i pratnja obučena u poslijepodnevnim haljinama.

U c r k v i

Razumije se samo po sebi, da se u crkvi mora poći čedne i ozbiljne vanjštine, te da treba odbaciti svaku raskoš i ekscentričnost mode. Jednostavna haljina, ali savršenog kroja, bit će vrlo elegantna. U crkvi, pa čak i za vrijeme svečane službe Božje, kad bi nas neka čisto ženska taština silila, da se pokažemo u najboljoj haljini, kako bi nam se divili, moramo imati na umu, da idemo u crkvu iz religioznih pobuda, a ne na izložbu modela. Zato se i ponašajmo, kako se pristoji: u crkvi se ne brblja niti okreće radi pozdrava i smiješka. Mislimo na to, da je jedino u crkvi dopušteno: ne poznavati nikoga. Nitko nas ne sili, da idemo u crkvu, a kad idemo, znači da je to spontana potreba naše duše; zato se moramo uzdići na ponašanje, koje zahtijeva svetost mjesta. Uostalom dama, koja

je doista odlična i elegantna, ostaje takva u svakoj prilici, jer zna zauzeti svoje pravo mjesto, obući se i ponašati, kako se pristoji u pravom času.

N a p o g r e b u

Logično je da moramo kod pogreba obući crnu ili barem tamnu haljinu sa dugim rukavima i crnim rukavicama, tamni šešir i cipele. Sve to iz pijeteta prema pokojniku. Isto tako suvišno je ići na pogreb, pa tamo pričati »čuda« o pokojniku ili upuštati se u brbljarije i razgovore, koji ne odgovaraju prilici. Pratimo tiho i sabrano lijes; to je dobro za našu dušu, jer nas vraća u životnu realnost.

H a l j i n e z a n a š u d j e c u

Kad oblačimo naše kćeri, sjetimo se, da je velika razlika izmedju nas i njih i da nema smisla praviti ih starijima time, što ih obučemo u haljine, koje nijesu u skladu s njihovom dobi. Izaberimo za njih glatke haljine klasičnog kroja, a naročito dobro

sašivene. Za dječake ne smije postojati moda. Oni moraju dugo nositi odijelo, ako je dobro skrojeno i od dobrog sukna. Dječaci oblače odijelo ujutro, a skidaju ga navečer; za njih nema razlike izmedju dana i večeri. Za njih bi se velika primanja i sastanci morali uvijek zvati: svježi zrak, sunce i trava.

Krzno za zimu bi moralo imati jedinu svrhu, da bolje grije našu djecu, pa stoga neka bude kratke dlake, a još bolje je njim postaviti kapute.

Haljine za rijetke prilike neka budu jednostavne, klasičnog kroja bez ikakve raskoši ili modne smjelosti, što bi u ovom slučaju bilo smiješno.

Za izvanrednu gala večer, bit će za mladu djevojku najelegantnija duga haljina iz lagane tkanine (tila, tafta) vrlo nježne boje (ružičasta, svijetlo-plava itd.), te bez ikakvoga drugog ukrasa osim vjenčića od cvijeća.

Jednostavnošću se moraju odlikovati naše kćeri. Tim će se najbolje istaknuti njihova nevina draž.

Za naše najmladje, koje svi toliko volimo, izaberite najradije bjelinu ili pastelne

boje, a pogotovo ako su im obraščići crveni.

Za poodrasle malo tamnije, ali nikada preskupe tkanine.

Za mladu gospodu izaberimo bez oklijevanja mekane vune mornarsko-plave ili smedje boje, a za svečane prilike baršun s onim velikim čipkastim ovratnikom, kojeg tako vole naše mame a i mi . . .

Nekoliko savjeta za način odijevanja

Premda smo umorne od posla, ne smijemo zaboraviti još jednu zadaću: promijenimo navečer haljinu. Nije potrebno da naša haljina bude uvijek raskošna i elegantna, dovoljno je, da dočekamo muža i sjednemo za stol u haljini, koja više ne podsjeća na poslove koje smo obavili preko dana i naše trke po gradu, tako da izgledamo svježe, mirisave i čiste. Time posvećujemo veću pažnju posljednjim satovima dana, posljednjim časovima odmora u obitelji; najljepšim i najvedrijim.

Pazimo uvijek na to, da bismo se u dotičnoj haljini mogle pokazati. Muškarci ne vole imati pred sobom neurednu ženu. Žena mora uvijek biti personifikacija urednosti — drugačije pravu ženu ne možemo ni zamisliti. Odredimo sebi svaki dan, a pogotovo naveče bez ikakvih skrupula potrebno vrijeme, da se uredimo i osvježimo prije jela.

Zahtijevajmo od djece, da dolaze za stol uredna, naučimo ih kako se moraju oprati i očešljati, kako moraju skinuti ili promijeniti pregaču, očistiti cipele prije nego udju u blagovaonicu. To će im prijeći u naviku i ostati kroz cijeli život.

Haljine za buduću majku

Buduća majka ne smije napustiti svakog traga zdrave elegancije. Buduća majka izaziva kod svakoga veliko poštovanje i neki osjećaj nježne zaštite. Zato i kad je trudna, neka i dalje prati modu, dokle god bude mogla, naravno ako joj to pravi zadovoljstvo. Ima haljina naročito smišljenih za tu priliku. Bit će najjednostavnije i

ne će se izlagati suvišnim troškovima, ako prekroji neku staru haljinu i to neutralne boje i jednostavnog kroja. Skinut će sa nje sav ukras, koji privlači pažnju i koji čini osobu debljom. Otvorena haljina tipa kućne haljine, koja se sprijeda zatvara dugim redom dugmeta produljuje liniju, a ima tu prednost, da se lako svuče i obuče, što je vrlo važno. Za nešto svečanije haljine preporučujemo one vrlo lijepe lepeze nabora i volana, koje čine osobe toliko ljupkima. Te haljine moraju biti bez pojasa, padati ravno, pa ne smiju isticati struk. Slobodne smo da dodamo tom poglavlju nekoliko savjeta, koji će dobro doći.

Neka buduća majka, odmah kad zanese, potraži savjet kod dobrog liječnika, na koga će se obraćati za cijelo vrijeme trudnoće. Treba izabrati medju liječnicima onoga, koji ulijeva najviše povjerenja, pa njegove savjete savjesno slušati do kraja. Time ćemo izbjeći neugodna iznenadjenja, tolike nevolje, a dijete će normalno doći na svijet bez ikakve opasnosti po majčinu zdravlje. Neka se samo ravna po savjetima svoje majke ili osoba sa većim iskustvom!

Ne smijemo slušati svačije savjete; to bi bilo suvišno. To bi nas samo zbunilo i komplicirale najobičnije stvari. Neka buduća majka mirno živi, vedra i puna povjerenja u liječnika. S opremom za novorodjenče neka spremi za sebe lijepe lanene košulje ili pak od fine bijele svile otvorene sprijeda. Tako će biti spremna za dojenje, a za istu svrhu neka priredi i sprijeda otvorene haljine.

UPOTREBA PARFUMA

Parfumi imaju u životu mnogih žena veliko značenje. Ne smijemo osuditi upotrebu parfuma, ako se pri tome štedi. Parfum nije raskoš. Svaka ekonomična dama vrlo dobro znade, šta je to »raskoš« u obiteljskom životu, ali ako zdrav razum nadje i za njega malo mjestance, umjerenu upotrebu nekoga dobrog parfuma ne smijemo odbaciti.

Parfumi su rodjeni sa ženama, pa imaju, zbog neke neprotumačive srodnosti, tu moć da nam otkriju nešto od njihova karaktera. Znak je vrlo dobrog ukusa i velike elegancije, ako se znamo njime poslužiti na način, bez pretjeravanja, da u isto vrijeme obavijemo svoju osobu nekim nježnim oblakom ambrozije, koja joj daje čara. Mirisi moraju biti nježni i lagani, nikada bestidni ni jaki.

Vrlo elegantna dama stvara svoj lični miris. Kombinira smjesu različnih miomi-

risa, pomiješa ih i ispituje sve, dok ne nadje onaj miris, koji ima nečeg od njenog »ja«; to svoje otkriće ne će nikome odati, pa ni najintimnijoj prijateljici.

Cvijeće širi najsavršeniji i najnježniji miris, ali, koliko se god čovjek trudio, nikada ne će uspjeti, da izvuče tajnu od prirode. Naglašavamo to, da bismo podsjetili lijepe dame, kako kod mirisa nije važna količina nego kvaliteta.

Jednostavna nas moda uči, da svaki dan upotrebljavamo dobru mirisavu kolonjsku vodu, dok krzno i ogrtač treba namirisati laganim, ali neodredjenim miomirisom.

Miomiris, kako smo već rekli, otkriva svakom karakter onoga, tko ga upotrebljava; čudna stvar, koju možemo lako provjeriti tisuću puta, jer žena i nehotice po prirodi izabire, a pri tome se oslanja samo na svoj lični ukus, pa nam se tako i oda.

Mondena dama obavije svoju osobu onim tajanstvenim oblakom, koji raste već prema dobi dana, jer se zna da ima zaseban miris za haljine, za krzno, pa čak i za rukavice i šešir. Pametna žena to ipak osudjuje.

Jednostavna kućanica upotrebljava malo parfuma i izabere takove, za koje svi znaju ime i tvornicu. Neotmjene žene upotrebljavaju prejake parfume, tako da to čak i smeta. Parfum treba štedljivo upotrebljavati, jer se samo time postizava svrha. Kako bi osoba bila uvijek obavijena nježnim miomirisom, dovoljno je njime poprskati malo haljinu, pa nekoliko kapi po vratu i za uhom; zatim se nalije nekoliko kapi na komadić skoro nevidljivog pamuka, kog ćemo staviti izmedju bluze i rublja — uspjeh će biti potpun. Da bi nam mirisala glava, dovoljno je svake sedmice provesti energičnu masažu nekom naročitom mirisavom vodom.

Da bi nam ruke ostale mekane i bijele, treba ih navečer i ujutro namazati nekom pomalo naparfumiranom kremom.

Ormar za rublje, ponos nažalost više naših baka nego naš, mora lijepo mirisati kad je otvoren. Za tu svrhu ćemo ušiti male vrećice i napuniti ih suhim mirisavim biljem, pa ih staviti medju rublje. Danas se radije pomiješa suho mirisno bilje sa nešto mahovine. Tko ne voli vrećice neka natopi parfumom listove prozirnog

papira, pa neka ih stavi u kutije, a njih u ormar. Za stolnjake elegatno je upotrebljavati samo ireos, kako bi se miris jedva osjećao.

Kako bi mirisala posudica za stolnu vodu (finger bol) savjetujemo da nalijete u nju najviše dvije kapi više muškog mirisa (sporiš, mahovina itd.). Te esencije mora prirediti sama domaćica, jer bi jedna kap više pokvarila utisak, pa bi pretvorila u prostotu ono, što bi trebalo da bude izraz ugladjenosti.

Sobe namirišemo cvijećem, jer im baš ono daje onaj miris, koji privlači. Ima na prodaji mnogo preparata, kojima se kuće osvježuju miomirisom; mi savjetujemo da upotrebljavate jednostavno benzoin oparen na vrućem limu.

CVIJEĆE

Da bismo izrazili svoje veselje, počastili svoje mile osobe, otkrili naše osjećaje ljubavi, prijateljstva i bola, pruža nam velika majka priroda nježnu ljepotu cvijeća. Mi ga vežemo u kitice, pravimo nježne vjenčiće, kako bi se ono moglo ponositi lijepom ulogom, koju vrši medju ljudima. Vidimo ga položena na groblju naših milih, kao da je potišten od istog bola. Cvijeće postaje izraz našeg osjećaja i svojim nijemim govorom kaže ono, što usnice ne mogu izraziti, a što srce krije. Pazimo, da se ne odamo i ne počinemo fatalnu nerazboritost.

Govor cvijeća je istočnog podrijetla. Naše su bake naročito voljele prepustiti cvijeću, da ono govori mjesto njih, pa je cvijet morao izraziti tajnu misao, želju ili varavi san. Tom se običaju sada ismijavamo, jer je odviše sentimentalan; doista

je već davno zaboravljen, a skoro i potpuno iščeznuo.

Ali razmislimo dobro i pogledajmo malo dublje u onaj skriveni kutić našeg srca, pa se pitajmo, da li smo baš uvjerene, da nijesmo nikada dali ni primili cvijeće, koje je govorilo.

Mašta ne odredjuje granicu govoru cvijeća. Sve se njime može izraziti, a srce rado protumači taj nježni govor. Misli i želje, osjećaji slave i kreposti otkrivaju se pomoću cvijeća.

Zar kitica crvenih karanfila u crnoj kristalnoj vazi nije prava ljubavna pjesma?

Zar bijelo cvijeće u svijetlim vazama ne izražava pravu pjesmu, koja kaže prijatelju umjetniku »maestro, divim se vašem talentu«?

Kad u vazi od raskošnog kristala vidimo, da se poput dijamanta u svom elegantnom zelenilu uzdiže kraljica cvijeća, gizdavo ističući najelegantnije boje, koje lagano bojadišu njezine baršunaste latice, ukrašene bisernim rosnim suzama, iz kojih se širi nježni miomiris, koji naokolo širi neki osjećaj mira, odjednom se sjetimo, da

su te ruže, rasporedjene u nekoj toploj mirnoj kući, simbol bratske ljubavi, one ljubavi, koja veže jedne uz druge i stvara onu toplu vezu, kojom je povezana obitelj. Ruža nas opominje i savjetuje, da budemo dobri i plemeniti prema svojima, kao što je bila majka priroda, kad ju je stvarala.

Zar može nešto na svijetu bolje otkriti tajnovitu dušu darovatelja ili ljupke darovateljice od orhideje?

To je cvijet, koji se mnogo upotrebljava za intimne objede, a postavlja se nježno na ubruse kao da bi se time htjela staviti koprena na čari tajnovitih misli.

Koliko nam toga može reći kitica poljskog cvijeća!

A što nam sve ne kaže mirisna ljubica, potražena u njenom skromnom skrovištu i položena u kitice elegantnom bezbrigom na stolnjak postavljen za doručak na selu!

Uvijek se upotrebljavalo i upotrebljavat će se cvijeće kao lični ukras.

Lijepe Napolitanke resile su kosu cvijetom, kog su dobile od galantnog udvarača.

Najmodernije se dame rado kite cvijećem, koga uskladjuju sa bojom haljina i nose oko vrata vijenac napravljen od svje-

žeg cvijeća kao što ga nose djeca kad se igraju.

Budite oprezne pri izboru, cvijeće ima svoj govor! . . .

Naglašavamo ovo, da se ne bi kojoj od vas desilo, da opazi ironični podsmijeh na usnama nekog, tko zna opažati.

Cvijeće, koje dobro odgovara ne samo boji haljine nego i tipu osobe koja ga nosi, najljepši je ukras za ženu.

U naše doba nije više moderno kititi se samo cvijećem. Ali je ipak lijepo ukrasiti večernju haljinu, ovratnik od krzna ili haljinu za šetnju ljupkom i svježom kiticom cvijeća.

Svježe cvijeće je najnježniji pa tako i najodličniji ukras. Kao što znamo, ukras se ravna prema hirovima mode, zato se ne može o njemu reći nešto stalno.

Žena, djeca i cvijeće čine cjelinu, koja se ne može razdvojiti.

Žena, koja ne voli cvijeće, obitelj bez djece — to je kao dan bez sunca. I najgrublji čovjek osjeti neku nježnost, kad se divi ljupkosti i ljepoti nekog cvijeta, smiješku žene ili tepanju djeteta.

Volimo cvijeće i ukrašavajmo njime sebe i svoj dom!

Cvijeće mogu gospodje i gospoda darivati u svakoj prilici; cvijeće je uvijek dobro došao dar.

Svako cvijeće je lijepo i prikladno za dar. Ali radi onoga njegova govora, premda se više ne smatra ozbiljnim, moramo ipak biti oprezne pri izboru, da se ne bismo osramotili i nepotrebno kompromitirali. Cvijeća ima mnogo, a svako je lijepo, pa je zbilja nepotrebno izabrati samo ono, koje odviše jasno govori, kao na primjer košarica plamtećih ruža; ili pak onih ubavih svijetlo-plavih cvjetića, koji kao da donose sa sobom osmijeh proljeća i šapuću: »Volite me i nemojte me zaboraviti!«

Cvijeće služi osim toga za ukras doma, da razveseli oči, pa zato i traži, da mu se dade dolično mjesto.

Uvaženoj dami, starijim osobama ili staroj bolesnoj gospodi ne smije se poklanjati cvijeće, koje odviše jako miriše, niti s korijenom, jer bi u zemlji moglo biti mikroba. Rasad se cvijeća ili zelenila može

darovati samo osobi, koju vrlo dobro poznajemo ili ako imamo zato osobitih razloga.

K a k o s e n u d i c v i j e ć e.

Osobno ponudimo vrlo malo cvijeća. Naš dobar prijatelj Medardo Rosso znao je uvijek govoriti: »Jedan jedini cvijet, ali neka bude lijep«, a imao je pravo. Imajmo to na umu, kad se spremamo da ponudimo cvijeća, to više, što ima takvog cvijeća od kojeg jedan komad vrijedi toliko, koliko i velika kita drugog cvijeća.

Kad primimo cvijeće na dar, moramo se odmah za nj pobrinuti, jer time iskazujemo osobi, koja nam ga je lično predala, svoje zadovoljstvo. Ne pristoji se, što čine mnoge gospodje, pozvati sobaricu, pa njoj predati cvijeće.

Cvijeće je ponudjeno domaćici, pa je i njezino. Mora ga zato osobno spremiti.

Cvijeće se drži, kad se nudi u lijevoj ruci tako, da desna ostaje slobodna za rukovanje. Nemojmo davati različno cvijeće kao što obično pripreme cvjetarice. Podajmo cvijeću neku ličnu oznaku!

Možemo na primjer zatvoriti ljubice u neku četverouglastu ili okruglu kutijicu, pa će se, kad se otvori poklopac, širiti divan miris, koji će odmah obradovati osobu, koja ga prima. To isto ćemo postići, ako zatvorimo i drugo cvijeće u lijepu kutijicu, u originalnu košaricu ili ako ga postavimo u vazu hirovitog oblika.

Udesimo dar u granicama mogućnosti prema domu i osobi, kojoj je namijenjen; ne ćemo nikada donijeti golemu kitu cvijeća osobi, koja ima mali salon i obratno, niti kitu uredjenu u starinskom stilu osobi, koja ima modernu sobu i obratno.

PUŠENJE

Pušenje je danas tema, o kojoj se mnogo raspravlja. Liječnici odvraćaju žene od pušenja, zubar nastoji da im ga zabrani, a muškarci u tome podupiru i liječnika i zubara. Ne radi se o tome da treba biti strog prema ženama, koje puše, niti prema onima, koji žele da budu preteče nove mode, po kojoj žene ne će moći pušiti samo u svom salonu, nego svagdje, uključujući tu i javnu cestu. Moramo imati na umu, da žena sa cigaretom izgleda nekako elegantno bezobrazna i koketno nepristojna, kao da time hoće da dokaže, kako ne traži ni divljenja ni udvaranja, i da je za nju muškarac uvijek dobar »drug«.

Lični miris pomiješan sa mirisom duhana stvara oko muškarca oblak nekoga naročitog mirisa, koji može biti vrlo ugodan, pa čak i privlačljiv.

Elegantna dama ne smije mirisati po duhanu, pa bio to i najfiniji orijentalni.

Pušenje ne smije biti strast ni navika nego razonoda.

Neka primi ponudjenu cigaretu, ali i kad je ljupko odbije, ne će time ništa izgubiti.

Dama, koja mnogo puši, neka naročito pazi na zube. Još se nije ništa izumilo da se odstrani naslaga nikotina, koja se od dugog pušenja na njima stvara; ta žućkasta naslaga oduzima smiješku najljepših usta jedan dio čara.

Pomislimo ozbiljno, da je dim škodljiv za zdravlje rodilje, dok je za zdravlje novorodjenčeta i majke koja doji, upravo ubitačan. Majčice, jedna mala žrtva znači zdravlje vašeg djeteta. Tko se naučio na pušenje i kome to džep dopušta neka se sjeti, da prsti požutjeli od nikotina, nijesu nimalo elegantni, te mnogo kvare ljepotu ruke. Ako pak hoćemo da pušimo, pazimo da držimo cigaretu tako, da dim ide u vis, ili pak služimo se cigarlukom.

Neka se dama, koja puši, sjeti da nije nipošto elegantno ne biti opskrbljen cigaretama i biti prisiljen tražiti od drugih, to milosti; dama mora uvijek imati sa sobom sve potrebno. Elegantnu dozu sa cigare-

tama i upaljivač u stilu doze. Za damu je uvijek elegantna doza četverouglastog oblika uz upaljivač prikladan za svako doba dana.

Danas, kad smo se na to priučili, može dama pušiti u svakom lokalu i sastajalištu, a da nitko nema ništa protiv toga. Pušenje ne vrijedja ni ljepotu ni mudrost, ono je dapače koketno; ipak se radi zdravlja ne smije pretjeravati.

KNJIGE

Knjige su sredstvo obrazovanja koje je svakome pristupno. U njima može osoba, koja u životu teži za nečim višim, naći ideal kome će služiti i cilj, kojeg želi postići. Njom se može da okoristi i učenjak i neznalica, bogataš kao i siromah. Knjige su utjeha, pomoć, ugodna zabava i prava razonoda. Knjige su od velikog značenja u životu svakog pojedinca, odraslih i malih, muškaraca i žena.

Dijete, čim se probudi u život, hoće knjigu. Ali naročito za žene je knjiga izvor mnogih vrijednih spoznaja, kojima se može poslužiti u svakoj prilici života. Te spoznaje ne koriste samo njoj samoj nego i odgoju njezine djece.

Koliko god žena bila zaposlena ona mora naći vremena, da bar nešto pročita svaki dan. Žena se mora uzdići nad svagdanju bijedu, prilagoditi svoj duh višim sferama, tako da uzmogne otkriti samu

sebe i okrijepiti svoje najčistije i najidealnije misli.

Roman nam ne može uvijek pružiti utjehu; u njemu se vrlo često priča o dogadjajima i prilikama, koje su odviše slične svagdanjem životu, pa nam tako govori o onome, što mi sami silom prilika proživljujemo. Drama nekog odviše realističnog romana uzbudjuje i uzalud muči dušu.

Žena mora više voljeti poučnu literaturu, izabranu literaturu, koja podiže duh i koristi.

Lijepa zbirka knjiga ili sjajna knjižnica sastavljena recimo samo radi vanjskog izgleda, a ne iz potrebe za znanjem, nije baš znak dobrog ukusa.

Svi moramo imati zbirku knjiga, ali knjiga, koje smo pročitali i koje smo vremenom sabrali tako, da uredimo pravu malu knjižnicu za sebe.

Uživajmo u tome, da kod čitanja naučimo naizust kakav odlomak ili lijepu rečenicu, koja će nam moguće u zgodnoj prilici dobro doći, te koje ćemo se rado sjetiti u časovima odmaranja. Kao što smo

rekli, dobro je posvetiti svakog dana malo vremena književnosti; razumije se literaturi, od koje ćemo imati neku korist. Mudar je i dobar savjet čitati na večer knjigu, koja odmara duh, knjigu koja više pobudjuje na razmišljanje, nego radi čitanja i to iz jednostavnog, čak ako hoćete i vrlo sebičnog razloga. Takva naime knjiga umiruje i odmara duh, pa priprema na miran san i odmor, tako da ćemo se ujutro poslije sna, koji nije bio uznemiren uzbudljivim snovima osjećati oporavljene i vesele, pa gledati na sve ružičasto i optimistički i tako imati veću volju za rad.

Obično se čita u vlaku, da brže prodje vrijeme, pa bi se i o toj navici nas žena moglo iz mnogo razloga raspravljati. Ima knjiga naročito pisanih za one, koji putuju, drama tako pisanih, da se čak i uz smetnje ne gubi veza. Mogli bi ju prosuditi drugačije nego što uistinu jest. Zato moramo dobro paziti kod izbora knjiga za čitanje na javnom mjestu. Ima knjiga i revija, koje se mogu čitati samo u salonu, a ne medju ljudima i to zbog nekog osjećaja rezerviranosti, koja tako dobro pristoji ženi.

Knjige moraju biti kao dobri prijatelji, koji nam pružaju onu utjehu, koju od njih tražimo, te koji nas tješe kad smo žalosne, osvježuju kad smo umorne i umiruju, kad nam to treba.

Ima knjiga za sve karaktere i za svako doba; ima knjiga, koje govore srcu i koje u tišini znaju dati savjet onako, kako to može da učini naš najbolji prijatelj, jer nam se pisac otkrio u tom odlomku prema osjećaju svoje duše i onako kako mu je to srce diktiralo ne obazirući se na ljude i stvari, pa je možda baš to njegovo duševno raspoloženje dirnulo naše srce, iz koga je potekao izvor intimne utjehe. U pjesništvu nalazimo naročito na ono, što muči ljudsko srce. Trebalo bi zato da se to više čita: pjesništvo je radost i cvijet života za onoga, tko ga razumije i zna uživati u njegovim nježnim izljevima.

Knjiga kao dar

Knjiga je uvijek ugodan dar, samo ako je kao što je logično, razumno izabrana. Kao što smo već rekli, ima knjiga, koje odgovaraju svakoj dobi i osobi; ako nas

to bude rukovodilo pri izboru, bit će dar skupocjen i veoma mio.

Kad nam se povrate knjige, koje smo posudili bolesnim osobama, nemojmo zaboraviti, da ih brižljivo raskužimo.

Samo je znak pristojnosti, ako vratimo posudjene knjige onako, kako smo ih dobili, jer nijesu naše već tudja stvar pa se kao takva mora i poštovati.

Ako nam se po nesreći knjiga uprlja, podere ili dogodi šta slična naravno da moramo kupiti novu. Nije dovoljno u tom slučaju ispričati se, ako hoćete da vas i dalje poštuje osoba, koja vam je knjigu posudila. Najbolje je nikada ne posudjivati knjigu, to više, što se doista lijepa knjiga zaželi ponovo pročitati.

Čuvajmo dakle brižljivo svoje knjige! I knjiga odaje našu ličnost, naš smisao za red i karakter. Budimo strpljivi pri razrezivanju, da to bude dobro i točno izvršeno, da knjiga na prvi pogled izgleda uredna i čista; okrećimo listove suhim prstima, kako bismo izbjegli mrljama i ugibima.

Podučimo u tim pravilima i naše najmanje, i ulijmo im veliko poštovanje pre-

ma knjigama tako, da će, kad budu išli u školu, imati uvijek uredne knjige.

Čuvajmo dakle knjigu kao nešto što se čuva, kao predmet koji cijenimo, kao umjetninu!

Knjige, koje su nam pružile vedre i ugodne časove, dale dobre savjete i velike utjehe, imaju pravo da budu od nas poštovane.

Volimo knjige i književnost!

DAROVI

Darivanje je vještina, kojom se nažalost ne može svatko pohvaliti, ali koja se može steći sa malo dobre volje i inteligencije.

Dar je pogodjen, ako je onaj, koji ga prima, uistinu zadovoljan. Iz toga slijedi, da za dar nije nipošto važna cijena, štaviše dar, koji se može procijeniti, nije uopće dar. Dar mora uvijek biti neko iznenadjenje i to prije svega, da mu se osoba, kojoj je namijenjen, ne nada, a drugo, da ga već davno priželjkuje. Dobro izabran dar može biti vrlo jeftin, a pobuditi veće veselje nego vrlo skupocjeni, koji nije prikladan za osobu, koja ga prima, ili koja ga iz mnogo ličnih razloga ne zna i ne može ocijeniti.

Treba darivati uvijek u granicama naših financijskih mogućnosti, jer ne samo što bismo prekoračenje teško osjetili, nego

bi to zbunilo i darovanog, kad bi saznao za našu žrtvu.

Kad želimo nekome dati dar, imajmo uvijek pred očima osobu, kojoj je namijenjen, te ga prema njoj i odaberimo.

Obitelji, koja živi vrlo skromno i koja nema velikih financijskih izvora, bit će skupocjen ali suvišan dar skoro neugodan.

S druge strane ne smijemo nikada dovesti u neugodan položaj osobu, time, što pravom držimo, da ne će biti u mogućnosti uzvratiti vrijedni dar. Na taj način ne će moći ni potpuno uživati u primljenom predmetu.

Koliko god je bolje s jedne strane da dar bude uvijek neko iznenadjenje, izuzetak čine oni obredni darovi prigodom vjenčanja prijateljskih i drugih osoba. Propitajmo se sa mnogo takta najprije za njihove želje, da ne bismo darivali nepotrebne darove. Koliko jadnih nevjesta prima za vjenčanje po nekoliko istih predmeta, a trebalo se je samo prije toga propitati, pa bi se tom izbjeglo.

Korisni su darovi uvijek najmiliji i rado primljeni. Dame vole sve one lične stvarčice, za koje znaju da su suvišne za drugoga, dok su njima korisne, a može se čak reći, da predstavljaju profinjenu eleganciju.

Neka znaju i neka se sjete gospoda muškarci i dobre prijateljice da baš ovakve stvari zna cijeniti pametna žena. Ona ih ne smatra suvišnim, ali budući da zna koliko stoje, često ih se odriče, jer misli da za kuću treba nabaviti mnogo drugih korisnih stvari. U sebi dakako želi, da se netko dosjeti i pokloni joj te stvari. Sa potrebnim taktom, osjetljivošću i ugladjenom uljudnošću uspjet će vrlo lako da mnogo usreće ženu, jer se predmet, koji su joj poklonili nalazi medju onima, kojima se više puta divila gledajući u lijepim izlozima, ali ih nije smjela ili mogla kupiti.

Medju te darove ide mali putni kovčeg sa toaletnim priborom, koji je tako prikladan za kratka putovanja na koncu sedmice (week-end). Ima modernog toaletnog pribora od šarenog kristala, koji daje sobi neku veselu svjetlost; kožna mapa za damski pisaći stol itd. itd. I kutijice za puder, koje dama uvijek nosi u torbici, skupocjene rukavice tako drage, jer su velika novost, rupci u duhu posljednje mode,

torbica, kišobran sa naročitim drškom — sve su to rado primani darovi.

Budući da ne moraju darovi biti neki skupocjeni predmeti, okoristimo se svakom prilikom, da poklonimo koju ugodnu malenkost i to ponajviše ukućanima i prijateljskim osobama.

Ipak je sasvim suvišno darivati osobe, koje se na našu pažnju ne osvrću bilo iz neosjećajnosti, bilo iz straha za uzvrat. Dajmo svoje darove onima, za koje znamo, da će se iskreno veseliti!

Budimo vrlo darežljive prema siromašnim osobama, jer će nas se one bar sjećati. Prijatelji naprotiv vrlo često zaboravljaju pažnju, koju smo prema njima pokazali, a katkada nas i izbjegavaju, da ne bi morali reći koju lijepu riječ. Ima u životu prilika, gdje nikako ne možemo izbjeći, a da ne damo neki poklon. Kod tih darova neka nas uvijek vodi zdrav razum. I za bogatu se osobu može izabrati jednostavni dar, samo da je predmet moderan i priznat kao koristan.

Prikladno je jedno nalivpero osobitog oblika ili kakav vrlo čudnovati predmet, kome je teško odrediti cijenu.

Nikada se ne smije kuditi primljeni dar, jer je dar uvijek znak ljupke pažnje.

Božić je naročita prilika za darivanja. Nova Godina je takodjer prikladna prigoda za darivanje, a isto tako Uskrs, imendani, rodjendani i različne obiteljske svetkovine. Darivanje prigodom Božićnjih praznika i Nove Godine su zbilja lijepi običaji, koji ne bi nikada smjeli iščeznuti, pa zato nastojmo da za te svečanosti predamo neki znak poštovanja ili zahvalnosti ukućanima, prijateljima i prijateljicama, koje su nam u tečaju godine na ovaj ili onaj način iskazale neku pažnju ili koje su nam priredile neku prijatnost. Isto tako nam se u tim zgodama pruža prilika, da se odužimo onome, koji nam je pružio gostoprimstvo u tečaju godine, a kome na nikakav način nijesmo mogli to uzvratiti.

Mali dar cvijet ili kolači bit će dovoljni, da dokažemo kako nijesmo zaboravili na one koji su nam iskazali neku pažnju.

Ugodno iznenadjenje radi neočekivanog dara izazove uvijek osjećaj veselog uzbudjenja, jer su ljudi baš kao i djeca; dovoljno je katkada iznenadjenje radi

malenog dara, da izazove u njihovu srcu neočekivane osjećaje.

Lijepo je, da se sjetimo imendana ili rodjendana neke prijateljske osobe cvijećem, kolačima, slatkišima ili izabranim voćem.

Najteže je izabrati dar, kad on mora da privuče nečiju milost ili kad želimo neku protuuslugu. Za slične prilike moramo upotrijebiti sav svoj takt, kako bi dotična osoba bila obradovana našim darom i kako bi se osjetila obvezana, a da to i ne opazi, pa u isto vrijeme i zadovoljna poradi primljenog dara. Lukavosti tu treba! Prije nego se odlučimo na darivanje, bit će dobro da upoznamo navike, a nadasve lične ukuse dotične osobe. Dar, kakav god bio treba pružiti elegantno i ljupko. Dar većih dimenzija, bolje je poslati po sluzi uz pisamce. Nikada uz posjetnicu!

Ako se dar preda na profinjeni način i uz ličnu originalnost, postizava se siguran uspjeh.

Ako je dar skupocjen, suvišno je hvaliti ga i isticati njegovu vrijednost. Tko prima, razumjet će i znat će ocijeniti. Primite zahvaljivanja uljudno i nekako skromno! Kad primate dar, morate odmah otvoriti omot i pokazati svoju radost pred osobom, koja ga je donijela.

Osoba koja prima dar, neka se sjeti da prvom prilikom mora uzvratiti, ali ponavljamo samo prvom prilikom, jer ne bi bio znak dobrog odgoja uzvratiti odmah kao da se hoćemo otresti neke neugodne dužnosti.

Budimo na osobiti način darežljive i dobre prema sirotinji i dijelimo velikodušno milostinju u svakoj prilici. Kad odredimo neki dar, obol ili milostinju najpotrebnijima obazrimo se na one, koji ne znaju tražiti, ne usudjuju se, jer im to njihova vanjština ili koji drugi razlog ne dopušta, ali se medju kućnim zidovima jasno vidi kako su potrebniji od mnogih drugih. Tim osobama je osim financijske pomoći potrebna i moralna potpora, dobra riječ, koja će im u dušu ulijevati nove nade i ubaciti malo svjetlosti.

To su ljudi velike kulture ili nauke, koji osjećaju potrebu da povjere svoje nevolje srcu, koje će ih razumjeti i koje će im pomoći da prebole momentanu žalost; tako

se ne će osjećati od svih ostavljeni, pa ne će zapasti u potištenost, koja ih ponizuje. Budimo velikodušne, ali ne očekujmo javnu zahvalnost i priznanje, jer bi time naša darežljivost izgubila svaku vrijednost, to jest, da ostane nepoznata od svakoga. Kad činimo dobro, neka vrijede lijepe riječi: »lijeva ruka ne smije znati ono, što čini desna«.

DOPISIVANJE

Dopisivanje je nešto tako obično, čega se nitko ne može odreći i što svi ubrajaju medju obična zanimanja.

Dopisivanje je tako široko poglavlje, o kom bi se mogle pisati knjige, a ne samo jedno poglavlje. Ograničit ćemo se na to, da upozorimo na najvažnije.

Pisma imaju vrlo veliku važnost u životu, sviju nas. Pismo predstavlja našu osobu, naše misli, naše želje i naše ideje.

Svako pismo mora dakle kratko i jasno izraziti našu misao. Sjetimo se uvijek i imajmo na umu, da sve ono, što se piše, ostaje i da je svjedok naših osjećaja i misli. Sjetimo se toga uvijek kad pišemo, kako bismo izbjegli u životu neugodnosti, izazvane od nekog pisma.

Pismo mora imati potpuni sadržaj, to jest mora izreći jasno sve ono, što smo namili pisati tako, da bi onaj, koji ga dobiva mogao pročitati nešto sadržajnoga,

da bi u njemu osjetio osobu, koja ga je napisala i kad ga čita, da bi dobio utisak, da s nama razgovara.

Koje god vrste bilo pismo, koje pišemo, mora biti uredno i besprijekorno.

Mora se zato dobro promisliti, prije nego se počne pisati, te činiti kratke bilješke o svemu onome, što se želi reći, tako da pismo ima neki poredak misli, te da izbjegnemo malo elegantni »P. S.« (post scriptum), što je skoro uvijek znak rastrešenosti.

Svako pismo uključivši tu i ona upućena ukućanima i intimnim prijateljima, mora biti ogledalo čistoće i urednosti. Stotinu puta je bolje prepisati list, nego ga otpremiti uprljana, brisana i slično.

Sjetimo se učitelja, koji nam je davao lošu ocjenu zbog mrlje na zadaći, pa zamislimo šta li će tek učiniti naš bližnji kao najstrožiji sudac?

Nemojte nikada brisati riječi, a pogotovo ne čitave rečenice. Pazite da ne morate umetati ispuštene riječi!

Upotrijebimo kod pisanja podcrticu (»faulenzer«), ako nijesmo podobni da pišemo ravno.

Ima ljudi, koji vole čitati rukopis i u njemu tražiti odraz našeg karaktera.

Naravno da je loše napisano pismo neestetsko i da se nikome ne svidja. Izbjegavajmo, moje ljupke dame, sve izraze dvoličnog smisla, koje već ni muškarcima ne pristaju, a još manje ženskoj draži. Izbjegavajmo isto tako sve tudjice, a naročito one, koje su stvorene samo zato, da nas netko smatra preuzetnim i uobraženim i ako nam to nitko nije rekao. Sve to ide uvijek na našu štetu.

Naučimo se, da počnemo list tako da se najprije propitamo za novosti osobe, kojoj pišemo i da govorimo uvijek prije o njoj, pa tek onda o sebi. Dobro je pravilo, da je bolje pretjerivati sa uljudnošću u nekom pismu nego li njome škrtariti.

Obiteljska pisma moraju uvijek biti puna poštovanja, ozbiljna, uredne vanjštine, te moraju otkrivati našu iskrenu odanost.

Bar u pismima moramo izraziti našim milima, da su nam oni jedini naše najdraže osobe. To je stari običaj, koji se i danas svidja.

U pismima, s kojima želimo steći ili sačuvati prijateljstvo drage nam osobe, stvorimo utisak spontane prirodnosti, radi koje će pisma uvijek ispasti lijepa i mila.

Sve čestitke, zahvalnice, saučešća i pozivi moraju biti napisani pravom prirodnošću i nadasve dostojanstveno. Naročiti obzir zaslužuju pisma, u kojima nešto molimo. Kome nešto treba, neka to traži skromno, odgojeno, te neka upriliči oblik pisma stepenu društvenog položaja osobe, na koju se obraća. Budimo uvijek kratki u iznošenju povoda, koji nas je ponukao da se obratimo odredjenoj osobi, ali uvijek jasni, jer samo tako možemo biti uvjereni, da će pismo biti pročitano, a i da će se molba mnogo lakše zadovoljiti.

Danas se dogadja da smo i mi žene tražeći uposlenje ili nešto slično više nego u prijašnje doba prisiljene da pišemo. Sjetimo se da se moramo kad nešto tražimo, izraziti jednostavno bez uvoda, uljudno i sa mnogo ljupkosti i naročitom ugladjenošću. Ako smo prisiljene, da nabrajamo svoje sposobnosti i zasluge, kako bismo dobile mjesto, navedimo ih slobodno, ali uvijek skromno, jer često osoba, koja se previše ističe, odbija i može lako polučiti protivan uspjeh od onoga, što je željela. I ovdje kao općenito u dopisivanju treba biti stvaran.

Kad naručujemo nešto poštom, budimo vrlo kratke i nadasve jasne, kako bismo izbjegle česte neprilike i neugodna zakašnjenja.

Najteže je napisati popratno pismo uz dar. U načinu, kojim se dar pruža, dobiva on ili gubi na vrijednosti. Pismo, koje prati dar ima za cilj, da daru daje željenu vrijednost, to jest, da obraduje i zadovolji onoga, kome je namijenjen. Taj cilj je lako postići, ako je list napisan uljudno, duhovito i originalno.

Ako želimo obnoviti staro, drago prijateljstvo, koje smo razvrgli našom šutjom, ništa ne će bolje pomoći, nego naša isprika. Bolje je imati hrabrosti pa napisati, nego li u srcu žaliti; dobro sastavljeno pismo će lako donijeti oproštenje.

Razumije se, da ta pisma moramo pisati skromno, ali ipak ne ćemo odviše otešćati svoju pogrešku. Ako smo bilo iz kojeg razloga prisiljeni opravdati se, nastojmo da budemo mirni, pa tek onda pi-

šimo tako da pismo bude odraz naše duše i da potpuno odgovara cilju, a da se ipak ne kosi sa dobrim odgojem.

Ako bismo pak željeli obnoviti veze s osobom, s kojom već odavno živimo u razmiricama, moramo to učiniti sa srcem punim dobrih osjećaja i iskrenom željom, da obnovimo miran život kao i obećanjem, da ćemo zbilja oprostiti sve njene mane. U takvom pismu razborito je i pametno ne spominjati uzroke, koji su doveli do prekida prijateljstva; to posljednje pak iz nekog obzira prema tudjoj osjetljivosti!

Kad ih baš moramo spomenuti, natuknut ćemo ih sa mnogo dobrote, puni opraštanja u duhu, te sa čvrstom namjerom, da ćemo pismu oduzeti svaku oštrinu.

U pismu se odrazuje, a da toga i nijesmo svijesni, čitavo naše duševno raspoloženje. Praštati i zaboraviti, to mora biti povod ovakvim pismima, ali to mogu samo nježne duše.

Pismo mora, osim urednog sadržaja, koji odgovara vrsti pisma i to prema položaju osobe, kojoj je upućeno — biti uredne vanjštine, čisto i potpuno. Listovni

papir mora biti uvijek čitav; pola listovnog papira, pa bio odrezan i najvećom brižljivošću, ne može se upotrebiti ni za najintimnije prijatelje. List mora biti potpun, pa i kad imamo napisati samo nekoliko redaka, da bismo izrazili svoje čestitke, saučešće itd.

Omot mora odgovarati listu i mora biti postavljen tako, da se pismo ne može pročitati. Papir se odabere prema ukusu; list je svakako elegantniji od bloka.

Boja papira mijenja se prema modi i ukusu osobe. Bijeli ili svijetli papir ne samo, što se može uvijek upotrijebiti već je i najelegantniji. Izaberimo radije nježne i ako je moguće, upotrebljavajmo uvijek istu boju i istu vrstu papira.

Pisma upućena uvaženoj osobi moraju se pisati na bijelom papiru.

Listovni papir se može, da bi dobio više žensko obilježje, namirisati, ali taj miris mora biti diskretan ili jedva primjetljiv. Namirisani listovni papir vrijedi samo za dobro poznate osobe.

Dobro je prije otpreme još jedamput pažljivo pročitati pismo.

Mora se brižno složiti list, metnuti ga u omot, i ovaj odmah zatvoriti kako nam se ne bi dogodilo, što je lako moguće, ako pišemo u isto vrijeme nekoliko listova, da zamijenimo omote.

Adresi se mora obratiti najveća pažnja. Marka mora biti nalijepljena na pravom mjestu, desnom uglu omota, da bismo olakšali rad pošti i da bi vanjština pisma izgledala uredna.

Na dopisnoj karti može se napisati samo ono, što svatko može pročitati. Posjetnica ne bi smjela imati ono počasno mjesto, koje zauzima danas. Posjetnica odgovara više trgovačkoj porabi nego li privatnoj. Nemojmo nikada upotrebljavati posjetnicu kao popratnicu za dar niti za čestitke; uzmimo radije karton velikog formata bez ličnih titula, te napišimo perom ono, što nam srce diktira u sličnim prilikama. Posjetnice su vrlo prikladne za trgovinu, jer se njima zapravo izmjenjuju imena i zvanja, koja u zgodnom času mogu dobro doći. Toleriraju se samo kad upućujemo konvencionalne čestitke osobama, koje nam ništa ili vrlo malo

znače, ali nas odgoj sili, da odgovorimo ili čestitamo.

Strojem pisana pisma mogu se uputiti samo vrlo intimnim prijateljima, manje prijateljicama i... dosta! To su čisto trgovačka pisma.

TELEFON

Telefon je postao tako dragocjeno prometno sredstvo, da bez njega ne bismo nikako mogli biti. Telefon je ipak podvrgnut zakonima i ne smije se upotrijebiti, kako netko misli, kao jedino obavještajno sredstvo, nego moramo uvijek imati na umu, da je to više trgovačko sredstvo, koje baš nije prikladno za saopćenje naših osjećaja i želja. Za ovo potonje vrijedi pismo, koje je jedino primjereno potrebama profinjenog odgoja.

Kad telefoniramo, pazimo točno na broj, da ne bismo našom neopreznošću uznemirili stranu osobu. I ovdje vrijedi izreka: »Ne čini drugome ono, što ne želiš da tebi drugi učini«.

Imajmo uvijek na umu, da telefon svojim kriještavim zvukom razbija tišinu i kućni mir, te da može, dok mi telefoniramo, osoba, s kojom želimo govoriti, biti zauzeta hitnim poslom, važnim zanimanjem ili da ima dosta daleko ići do aparata, pa joj tako u nevrijeme smetamo našim zovom.

Služimo se i kod telefoniranja zdravim razumom, koji će nam sugerirati da na primjer ne telefoniramo u nezgodan sat, da budemo oprezne sa telefoniranjem navečer ili po noći, jer telefon u neke sate skoro uvijek izazove u duši neko uzbudjenje. »Tko će biti?« — a misao nehotice odmah poleti na kakvu neugodnu vijest tako da uzbudjeno »halo« odgovara našem zovu.

Telefon je prikladan naročito za sve ono, što je u vezi sa trgovinom, ali se zna, da treba uvijek i potvrditi ono, što se ugovorilo telefonski jednim pismom, koje ostaje kao dokaz dok se riječ zaboravlja.

U burnom modernom životu upotrebimo telefon samo medju prijateljicama kao obično sredstvo neposrednog saopćenja neke malenkosti; imajmo ipak na umu da to možemo učiniti samo sa pravim prijateljicama, dok prema drugima treba imati dužni obzir i poštovanje, na koje nas uči odgoj. Možemo telefonirati često u slučaju, kad se propitkujemo za

zdravlje koje bolesne osobe; ovo propitkivanje mora biti uvijek kratko, a naročito ako nas obavještava netko od posluge.

Nikada se ne čestita preko telefona, čak ni najboljoj prijateljici, a još manje se izrazuje saučešće. U sličnim prilikama je pismo jedino sredstvo kojim možemo izraziti nekom biću, koliko saosjećamo u njegovu bolu. Nikada se telefonski ne zahvaljuje za kakav dar, nego se napiše pismo; ni za kitu cvijeća se ne kaže hvala putem telefona. Može se telefonski ugovoriti sastanak ili utvrditi poziv.

Iz svega se toga vidi, da je telefon veliko otkriće našeg doba, važno prometno sredstvo, ali da nikako ne može u svemu zamijeniti »pismo«.

ŠTO JE LJEPOTA?

To je ideal, kojeg je sebi stvorilo svako doba, koje daje nadahnuće poslije najljepših tragova starodrevne Grčke i klasičnog Rima. Klasične ljepote su besmrtni propisi, na koje historijski, politički, duhovni i umjetnički pokreti mogu samo utjecati, ali ih ne mogu nikada modificirati. Stoljeća, koja su slijedila jedan za drugim, stvorila su kod naroda tipove, koji odgovaraju njihovu načinu života, pa bismo mogli vrlo lako razjasniti, zašto je svako stoljeće, svaki historijski period imao svoj tip ljepote.

Quattrocento (XV. stoljeće), preporod Francuska revolucija, svaka epoha, svako doba imalo je svoj tip, svoj estetski ženski ideal, u kojem su se održavala raspoloženja i ukusi vijeka.

Danas se u dvadesetom dinamičkom, mehaniziranom i racionalnom stoljeću

morala i ljepota tome prilagoditi, pa se racionalizirati.

Nema više napudranih vlasulja, krinolina, ni madeža, nego su tipovi njegovani najvećom jednostavnošću; zato taj tip ljepote, odgovara materinstvu, sportu i dinamičkom životu.

H i g i j e n a

Higijena je njega vlastitog tijela u svojim najnježnijim odrazima; to je profinjena toaleta, prava toaleta dame.

Higijenski propisi moraju za ženu značiti uzdržanje zdravlja, mladosti, estetike i ljepote.

Racionalna primjena higijenskih propisa je jedina, koja može zaustaviti neumitni tok vremena, jedina, koja se može uspješno boriti sa trošenjem zbog uzbudljivog i napornog života, jedina, koja može sačuvati ženi svježinu, ljepotu i njen tip.

Pod higijenskim propisima razumimo sav onaj kompleks briga, koje svaka pametna osoba mora obratiti svome tijelu. Kratko vrijeme upotrebljeno za njegu vlastitog tijela bit će obilato nagradjeno dobivenim prednostima.

Prava ljepota žene nikako ne sastoji u pudranju i ličenju, nego u njenoj bujnoj svježini.

Svaka žena, pa čak i ona, koja nema suvišnog novca, da ga baca u dim — pa i kad taj dim miriše — ni da puni debele džepove zavoda za poljepšavanje više manje ozbiljnih, više ili manje poznatih mora ispuniti svoju dužnost prema društvu i prema sebi. Društvu duguje izvršivanje svih higijenskih propisa, da bi ostala zdrava, i da bi mogla tako ispuniti svoju najsvetiju dužnost — dati Domovini zdravu djecu.

Prema sebi vrši dužnost time, što će uz pravilnu primjenu svih tih propisa, duže sačuvati svoju pravu ljepotu i samo tako čvrsto zadržati veze, kojima je povezana uz obitelj.

»Mens sana in corpore sano«, govorili su naši očevi, a imali su potpuno pravo, jer će samo takva žena moći bodrog duha ispuniti sve moralne, gradjanske i socijalne obaveze, koje se postavljaju na njih, pa će ujedno biti stup obitelji kao i mudri potporanj mužu i djeci.

K u p e l j

Prva zapovijed higijene je razborita kupelj.

Kupati se svaki dan nije dobro, jer škodi koži i guli je.

Kupati se mora najviše dva ili tri puta na sedmicu. Prečesto kupanje, u koliko nije liječenje, kvari kožu i živce. Poslije svakog kupanja, moramo se snažno istrljati i što prije osušiti.

Trljanje pospješuje krvotok i vraća mišićima željenu elastičnost.

Kupelji ima hladnih i to od ništice do osamnaest stupanja, svježih od osamnaest do dvadesetipet, mlakih od dvadesetipet do trideset i toplih od trideset naviše.

Hladne kupelji stežu i stišću ali zato jačaju i krijepe. Vrlo su zdrave za nervozna bića, nježne djevojčice i slabunjavu djecu.

Ne smiju se ipak uzimati bez liječničkog savjeta.

Svježe su kupelji morske, jezerske ili riječne. Mlake su kupelji obične kućne ili u kupalištima; to su kupelji za čišćenje. Uz sve kupelji moramo se dobro nasapunati. Mjesto da udjemo naglo u vodu, kako je to obično kod svježih kupelji, ulazi se postepeno u kadu, te ispituje temperatura, koja će se povisiti ili sniziti prema želji.

Tople kupelji odstranjuju mast sa kože; uzimaju se kao i mlake kupelji; kad prelaze trideset stupanja, onda se valja obratiti po liječnički savjet.

Odviše vruće i dugotrajne kupelji, kakve voli većina žena, škode živcima i koži.

Vodi, u kojoj se kupamo, možemo dodati različne supstance, koje pojačavaju njeno blagotvorno djelovanje. Zato se ne bi smjela nikada uzimati kupelj, a da u njoj prije ne rastopimo jedan od tolikih proizvoda, koje nam sama priroda stavlja na raspolaganje.

Kupelji mekinja na primjer omekšavaju i bijele kožu na način, koji upravo začudjuje.

Kupelji od mekinja priredjuju se ovako: kuhaju se petnaest do dvadeset minuta dva kilograma krupnih mekinja u dovoljnoj količini vode. Procijedi se kroz platno, pa dodaje ta tekućina mlakoj vodi za kupanje ili se pak upotrebljava za pranje.

Toj se vodi može dodati i limunovog soka.

Može se takodjer staviti tri stotine grama mekinja i kora od limuna u maloj vrećici, postaviti tu vrećicu u kadu i služiti se njome kao spužvom tako da mekinje dolaze u direktni dodir sa kožom.

Kadikad se za premasnu kožu mogu vodi dodati dvije žlice sode.

Za bijeljenje kože najbolja je rastopina škroba.

Prodavaju se vrlo dobre soli, koje ne samo što raskužuju i odstranjuju masnoću, nego još uz to nježno namirišu vodu.

Kod kupanja se preporuča upotreba dobrog bijelog sapuna.

Poslije kupelji lagano trljanje pospješuje krvotok; ali to trljanje mora biti nježno, jer inače razdražuje kožu. Nakon kupanja moramo se masirati vrlo slabim alkoholom, jer alkohol kad ulazi kroz kožu može biti isto tako škodljiv kao i kad ulazi kroz usta.

Dobra kolonjska voda potpuno odgovara svrsi; ona nadomiješta alkohol, a istodobno namiriše kožu.

Kad izadjemo iz kade, moramo se dobro isušiti; to je pravilo za zdravlje.

Voda koja ostane na koži može zbog nemara prouzročiti mnoge smetnje.

Ako plivamo u moru, jezeru ili ribnjaku potrebno je, kad izadjemo iz vode, kretati se ili brzo hodati.

Svake večeri oprati se temeljito — to je pravilo higijene, koje se ne može nikada dovoljno nahvaliti, jer kožne šupljine moraju slobodno dihati, a mišići će se tako bolje širiti.

Masaža

Masaža nije kao estetska kirurgija savremeno otkriće.

I Rimljani i Grci poznavali su različne oblike masaže.

Masaže rukom, suhe, koje se jednostavno vrše praškom, masne uz mirisave esencije, mehaničke, električne masaže itd. — sve su to izvrsne metode za pospješenje krvotoka i oživljavanje kože.

Masaži je svrha da rastopi mast, koja se slaže na mišićima, da ih ojača i da im vrati izgubljenu elastičnost.

Svaka žena, koja se brine za svoju lijepu spoljašnost, ne će propustiti toga sredstva, koje poljepšava oblike, pa će se podvrći masaži, te je vršiti ili sama ili pomoću drugih.

Masaža koristi i debelim i mršavim ženama, kao i onima, koje su poradi smetnja u želucu, jetrima ili crijevima lijene u pokretima; osobama, koje boluju na zglobovima, dakle svima osim onima, kojima to zbog izvanrednih razloga izričito zabrani liječnik.

Masažu za estetsku njegu mora uvijek vršiti maserka, koja dobro pozna svoj obrt i koja se nešto razumije i u anatomiju, jer bi se, ako se povjerimo komu god, moglo dogoditi da nad nama vrše masažu i da se izložimo troškovima bez ikakvog uspjeha.

Poslije kupanja treba pospješiti krvotok dobrom masažom, koju redovno svaka žena može sama izvršiti spužvastim ručnikom preloženim na četvero ili nekim drugim primjerenim sredstvom. To je zdrava navika, koja neposredno utiče na cijeli organizam.

S ubrusom ili drugim moramo nakon kupanja istrljati ledja i trbuh, rukama

noge, mišiće butine i trbušne mišiće nekoliko minuta, tako da se uspostavi normalan krvotok i da se mišići trgnu iz obamrlosti nastale zbog ležanja u vodi.

Tjelesni odgoj

Tjelesni je odgoj star kao i ljudi. Jaki su narodi znali za njegovu važnost i zahtijevali tjelesnu obuku mladića još od najranije mladosti. Danas hoćemo da se naša mladež navikne na otpornost, koju iziskuje sport.

Tjelesni odgoj jača ljude, čini ih umjerenim, hrabrim i spremnim na borbu. Taj odgoj vježba sve mišiće tijela, jača ih i poljepšava. Pravi tjelesni odgoj mršavi predebele dijelove tijela, a deblja one mršave. To je razmjer, koji utvrdjuje ravnotežu u svakom pojedinom tijelu.

Tjelesni odgoj je za ženu eliksir mladosti. Bila žena mlada ili starija, treba da svoju pažnju obrati tjelesnom odgoju, jer ako je istina da se stari u licu prije nego što se misli, uz tjelesni se odgoj može ostati relativno mlad tijelom.

Dihanje je glavna funkcija čovječjeg tijela, zatim je krvotok, pa prehrana. Tjelesni odgoj, poznavajući glavne važnosti tih funkcija, propisuje sve one vježbe, koje njima pogoduju i koje ih olakšavaju. Dihanje i to pravilno dihanje od velike je važnosti za ženu, jer nepravilno dihanje može imati loše posljedice ne samo za zdravlje, nego i za estetski spoljašnji izgled. Nepravilno dihanje dovodi prije ili kasnije do pravog otoka želuca. Znati dihati znači penjati se bez zadihavanja, znači izraziti se jasno bez zastajkivanja ili naglih fraza, znači nadalje moći plesati i čitavu noć bez nesvjestica.

Tjelesni odgoj sa svojim proučenim vježbama i ritmičkim kretnjama daje svakoj osobi savršeno zdravlje.

Tjelesni odgoj je najzad najbolje sredstvo da se postigne gipkost i lakoća pokreta kao i spretan hod.

Svaka bi žena morala ujutro čim ustane ili poslije kupanja gimnasticirati.

Ima mnogo metoda pomoću kojih može imati koristi od gimnastike. Sve metode su dobre, ali kad se izabere jedna, treba s njom savjesno nastaviti, da ne bismo

izazvali anomalije u organizmu. Vježba tijela bez metode može biti opasno i može izazvati anatomske poremećaje. Žena, koja se ne posvećuje nikakvom sportu, pravit će općenite vježbe, naravno uvijek po nekom sistemu; žena, koja se bavi sportom i koja se posveti nekom naročitom sportu, izvodit će vježbe po sistemu, koji razvija i jača one dijelove tijela, kojima se manje služi.

To je poradi toga, da organizmu povrati ravnotežu.

Higijena u pojedinostima

Higijeni moraju biti podvrgnuti svi dijelovi čovječjeg tijela; neke naročite prilike zahtijevaju zasebne njege. Neki su dijelovi tijela neprestano izloženi zraku, pa njima treba posvetiti naročitu pažnju tako da se odviše brzo ne istroše.

Žena, koja se mora uvijek brinuti za sebe, pazit će najviše na te dijelove i nastojat će, da brižljivom higijenom kao korisnom nadopunom velikog posla predusretne nevolji, koja prijeti od zraka i vremena.

Higijena lica

Lice je ogledalo organizma. U njemu se odrazuje naše zdravstveno stanje. Ljepota i svježina lica intimno su povezane uz zdravlje tijela. Svaki specijalista za ljepotu prije nego što započne njegu pacijenta, propitat će se za njegovo opće zdravstveno stanje, pa se vrlo često dogadja, da se on mora prije podvrći općem liječenju organizma, a onda tek ljepoti.

Ako se hoće racijonalno liječiti koža lica, treba najprije poći stručnjaku, da nam pregleda kožu, kako bi nam mogao odmah preporučiti lijek, koji nam odgovara, a ne da pravimo pokuse sa različnim kremama. S onim, što stoje kozmetička sredstva, jeftinije ćemo proći, ako se damo pregledati od jednog specijaliste za ljepotu, nego li da rasipamo novac za nepotrebne kreme. Svi proizvodi, koji dolaze u dodir sa našom kožom, moraju biti izabrani velikom pomnjom, moraju biti najbolji. Ne smije nas namamiti niska cijena niti bučna reklama, već treba izabrati medju proizvodima, koji su pouzdani po garanciji i ugledu same tvornice, koja ih proizvodi.

Kad smo jednom našli proizvod, prikladan za našu kožu moramo mu ostati vjerne, a ne mijenjati i tražiti novi, jer se koža teško mijenja, pa zato i ne treba nove proizvode. Velika je griješka praviti pokuse raznim proizvodima na našem licu, da bismo vidjeli ako mu odgovaraju; to su vrlo škodljivi pokusi, kojih se treba klonuti.

Naša koža upija sve proizvode, koje na nju stavimo, pa je zato opasno i po opće zdravlje praviti pokuse.

Prvo općenito pravilo za higijenu lica je to, da se pažljivo svake večeri operemo, kako bismo odstranili svu prašinu, koja se nakupila preko dana, a uz to i skinuli svaki trag ličila i drugog. Najbolje je upotrebljavati za tu svrhu dobar bijeli sapun, saprati se pažljivo i osušiti ručnikom nježnog tkanja.

Lice se može očistiti takodjer sa preparatima napravljenim na mliječnoj bazi, kakvih ima na prodaju već gotovih ili pak sa naročitim kremama.

Očistivši kožu na jedan od tih načina treba nastaviti sa laganom masažom hranjivim kremama.

Najbolje je oprati se tri večeri redom običnim mlijekom i ostaviti ga na licu po prilici pola sata, a onda oprati lice mlakom vodom; četvrte se večeri poduzima slijedeće: istuče se dobro žumanjak sa sokom od limuna, namaže se pažljivo na lice ova smjesa, koju treba pustiti da se osuši na licu. Kad bude potpuno suha, opere se lice mlakom vodom.

Dva puta nedjeljno treba namazati lice vazelinom, kako bi ostalo svježe i zdravo.

Svakih deset dana, ako imamo masnu kožu, treba lice namazati sokom od limuna, dobro saprati, pa onda namazati dobrom kremom. Dame sa vrlo masnom kožom mogu se držati ovoga sistema:

Namaže se lice dobrim bijelim sapunom takozvanim marsejskim, koji se mora na licu osušiti, a onda treba ponovo nasapunati lice, pa oprati uvijek mlakom vodom.

Mnoge dame obično — a to se može samo preporučiti onima, koje imaju nježnu kožu — namažu na večer lice sa kremom, koja ga ujedno i čisti; ujutro pak operu lice hladnom vodom, dok sapun nikada ne upotrebljavaju.

Maže se lice kremom, sapunom ili drugim uvijek odozgo dolje, a ne kao što se obično radi odozdo prema gore.

Ujutro treba oprati lice i to saprati ga najprije sa vrlo toplom vodom, a onda hladnom.

Kišnica vrlo dobro opere lice i koristi masnim kožama.

Naročito se preporuča jutarnja njega sa jabukama, narančama i rajčicama, koje treba procijediti kroz fino cjedilo, te ovo naslagati na lice i ostaviti kroz neko vrijeme barem nekoliko sati, pa onda odstraniti mlakom vodom. Ova njega nije obična, ali se mora vršiti barem petnaest dana uzastopce.

Mnoge osobe obično peru lice sa preparatima benzoina, kamfora, badema i drugim. To su okrepe različne prema vrsti kože, koje mora uvijek preporučiti specijalista.

Ujutro će biti dobro s vremena na vrijeme očistiti kožu tako da nadnesemo lice nad posudu vrele vode.

Ujutro nakon prvih higijenskih operacija treba namazati lice naročitom kre-

mom i drugim preparatom, koji zadržava puder.

Poslije ovoga prelazi se na ličenje. Treba imati uvijek na umu, da što ličilo manje ostaje na koži, to će biti svježije i nježnije.

Velika suradnica u ljepoti lica je masaža; ona pospješuje krvotok i izaziva na površinu veliku količinu krvi.

Masažom se svi mišići rastežu i odstranjuje salo.

Masaža može napraviti prava čudesa.

Kad promatrate iskusnu maserku, opazit ćete da radi ovako: sa dva ili tri prsta ruke pravi kružne kretnje počevši od vrata, zatim silazi na masiranje svih mišića. Moraju se otvarati usta dok se vrši masaža pod očima, a onda se prelazi na nos i čelo. Sve se to radi polagano prstima namazanim kremom.

Vježba, koja može vrijediti kao masaža je govoriti glasno izgovarajući svako slovo tako, da se miču svi mišići lica. Ta vježba, koja izgleda djetinjasta, primjenjuje se u svim najpoznatijim zavodima za ljepotu.

Osim tih vrsta ima i mehaničkih masaža, koje mora vršiti maserka ili liječnik, to jest samo u tom poslu izvježbane osobe.

Nabori

Žene često maštaju o tome, kako bi uklonile sa lica sve nabore, te imale kožu nježnu i baršunastu kao zrela breskva. To je teška zabluda, jer lice bez nabora je glupo i bezizražajno, to je glatko lice osobe, koja nije živjela i nema svoje ličnosti. Time ne mislimo reći da lice žene mora biti skroz pokriveno naborima, nego samo da ono mora imati svoju ličnost. Ničiji život nije gladak i ravan, kako bi moglo izgledati po nekom licu bez nabora; glatko lice vas navodi na misao da imate pred sobom bezosjećajnu osobu, koja se ne može ni zanositi ni mučiti i koja ne će nikada dospjeti do cilja. To je dakle neznačajno lice i izraz neosjećajnog srca.

Time, ponavljamo, ne mislimo reći da žene moraju dopustiti, da se njihovo lice navora kako bi dobilo veći izražaj, već samo savjetujemo da se sačuvaju oni nabori, koji su izražajni i karakteristični, a da se naprotiv uklone oni, koji su znak starosti i umora. Samo na taj način će žena, sačuvavši mladolik izgled, otkriti svoju energičnu, strastvenu i sportsku dušu,

imat će jednom riječju onaj izraz, po kom će se isticati medju drugima, koji će je činiti privlačivom i ličnom.

Danas se nabori uklanjaju različnim postupcima: od jednostavne ručne masaže do operacijskog zahvata, ili injekcijom parafina. Prvo može praviti sama pacijentica, sve ostalo mora vršiti specijalista u za to odredjenom zavodu, inače mogu biti ubitačni po zdravlje.

Najbolji je način liječiti nabore čim se pojave masirajući kremom, koja pravi kožu elastičnom.

K o s a

Kosu moramo njegovati kao i sve druge dijelove tijela. Ona je ures za ženu i ona joj daje čar.

Danas se higijeni glave posvećuje veća pažnja nego u prošlosti.

Pogrešno je ipak prečesto prati glavu; pranje kvari korijen, a kose gube boju — voda škodi ljepoti recimo bujne kose. Dovoljno je oprati glavu po prilici svake dvije nedjelje, a glavno je iščetkati kosu

energično svaki dan čvrstom četkom i to po cijeloj duljini kose, jer se samo na taj način s nje može ukloniti mast i očistiti je od najmanjeg praška. Svakog šestog sedmog dana mora se koža na glavi očistiti nekom smjesom za pranje. Uzme se rukovet pamuka, natopi se tom smjesom, pa čvrsto njime istrlja koža na glavi.

Sunce, koje direktno pada na kosu, oduzima joj boju, a nositi neprestano šešir nije higijenski, jer ne propušta zrak, koji je jedan od glavnih faktora za bujnost kose. Alkohol, koji u prvi čas ima blagotvoran učinak, vrlo je škodljiv za kosu.

Dobro je oprati kosu s običnim bijelim sapunom ili smjesom žumanjka, sa sokom od limuna, onda saprati toplom vodom i oplakati sa bijelim vinskim octom.

Vrlo dobra smjesa za pranje, koja ujedno i čuva od opadanja kose, je ova:

Kuha se na umjerenoj vatri i to prilično dugo voda sa ružmarinom, dok voda ne postane vrlo tamna i gusta; filtrira se i doda žlica ulja od ricinusa na svako pola litre; sve se to namiriše žlicom dobre kolonjske vode. Svaki put prije uporabe treba bocu dobro promiješati.

Dobro je za kosu, kad se protare svake sedmice glava vazelinom, a kod toga treba razumije se upotrebljavati čisti vazelin umjesto briljantina.

Svaka žena mora posvetiti veliku pažnju svojoj frizuri. Ona mora odgovarati tipu i ne smije preveć ići za hirovima mode. Ures glave može poslužiti promatraču kao otkriće karaktera osobe, a isto tako se po tome vidi, da li više ili manje volimo red.

Lijepa glavica dobro uredjena uvijek je vrlo privlačiva, čak je to jedna od najvećih privlačivosti, koje ima žena.

Higijena zubi

Njegovati zube neophodno je potrebno ne samo radi ljepote i estetike lica, nego i zbog zdravlja.

U svojem najranijem djetinjstvu moralo bi dijete poći zubaru. Usta su u potpunom redu! Tako ćemo moći mirno čekati do slijedećeg posjeta. Ako naprotiv ima nečeg zloga, ne će biti tako teško, a bol će biti podnošljiva.

Godišnji posjet zubaru preventivna je mjera, koju ni jedna dama ne bi smjela

propustiti. Izgledat će čudno, ali treba prije liječiti zubno meso, nego same zube. Sa njega treba malom četkicom nježno skidati naslagu, koja ga pokriva tako da bude uvijek tamno-ružičaste boje, nikada bijelo, što je znak slabokrvnosti i slabe njege usta. Zato bi se morala često ispirati usta, a upotrebljavati četku samo jednom ili dva puta na dan.

Prodavaju se mnogi preparati za čišćenje zubi, a medju njima ima doista dobrih; samo ih ne smijemo svaki put mijenjati.

Pravilo, kojeg bismo se morali strogo držati je da upotrebljavamo četku za zube u vertikalnom, a ne horizontalnom pravcu kao što se obično dešava, a bilo bi još bolje upotrebljavati kao orijentalni narodi, tvrdi štapić mjesto obične četke.

Za ispiranje usta može se upotrebljavati jedan od preparata, koji su u prometu ili pak kisela voda pomiješana sa običnom vodom; i kod toga vrijedi ono, što smo rekli za čišćenje zubi: to jest, nemojmo pretjeravati.

Zube treba pažljivo oprati prije spavanja.

Naprotiv, kako se općenito tvrdi, ne bi se smjeli upotrebljavati praškovi ili preparati na bazi praškova, već jedino dobar sapun za zube ili neobojena pasta.

Voda od žalfije vrlo blagotvorno djeluje na zube, ublažuje boli, uklanja upalu, pa bi se zato morala više upotrebljavati.

Priredjuje se tako da se u posudici skuha po prilici čaša i pol vode sa četiri ili pet listića žalfije.

Jedna od najboljih voda za zube dobije se sa slijedećim receptom: uzme se mala boca, pa do polovice nalije ružinom vodom, dok se druga polovica podijeli na jednake dijelove glicerina i joda. Prodrma se boca da se sve dobro promiješa. Ova voda ujedno raskužuje i osvježuje.

Higijena očiju

Mnogo bi se moglo govoriti o tom skupocjenom blagu, kojeg nam je dala majčica priroda i koje otkriva svačiju dušu, a često i misli.

Nijedna njega ne će biti zato prevelika da očima sačuvamo izražaj i odmor. Premorene oči treba prati svako veče mlakom

ili borovom vodom. Da oči dobiju dubok izražaj dobro je oprati ih toplom kamilicom.

Ružina voda i topla kamilica koristi mnogo očima.

S očima se mora nježno postupati, peru se rukoveti od pamuka, a onda se osuše vrlo nježnim platnom.

Ne smije se nikada, a pogotovo ujutro trljati oči kao što rade djeca, čim se probude.

Dobro je dva puta na sedmicu namazati trepavice borovim vazelinom, ili bademovim uljem, ili pak nekom starom, ali uvijek najboljom prirodnom mašću i to pomnjivo očišćenom.

Trepavice treba zatim pomnjivo četkati svako jutro, a neophodno je potrebno četkati svaki put nakon pudranja lica.

Obrve su stvar ukusa i mode. Samo pincetom se pažljivo čupaju obrve, kako bi dobile dobro ocrtani i lijepi luk.

Nikada i nipošto se ne smiju brijati obrve ili podrezivati škarama.

Obrve treba četkati i s vremenom na vrijeme namazati vazelinom. Ako hoćemo da rastu dobro je jedan ili dva puta mje-

sečno namazati ih tinkturom joda, maslinovim uljem ili špiritom od grozdja.

Obrve su na ženskom licu izražaj inteligencije, osjećajnosti, a možda i volje kao i sposobnosti za maštanje dotične žene.

Obrve su posljednji sretni pečat na ženskom licu, usavršavaju ga i daju toplu sjenu, koja obavija pogled.

G i m n a s t i k a   o č i j u

Postoji i očna gimnastika. To je zdrava gimnastika, kojoj je svrha da sačuva očima zdravlje i živ izraz, koji lijepo djeluje. Sastoji se u polaganom otvaranju i zatvaranju očiju, okretanju gledajući prema stropu, a da pri tome ne mičemo glavom, a onda podižući pogled prema nekoj visokoj točci tako da oči prave veliki krug. Ta se gimnastika mora vrlo polagano vršiti.

H i g i j e n a   r u k u

Ruke se proučavaju još od davnine. One znaju reći drugima savršenom točnošću našu ličnost i otkriti mnogo toga o

nama, o našem životu, a time i o našem značaju.

Boja ruku nema više one nekadašnje važnosti, kad se tražilo da ruke budu samo ružičaste i mekane.

Današnji sportski život izlaže nas više zraku, pa tako su i ruke dobile manje nježnu boju; zato ipak nisu manje njegovane.

Nekada se mnogo polagalo na to, da ruke budu bijele, ali se smatralo vrlo neukusno bojadisati nokte nečim umjetnim. Lakirani nokti bili su dopušteni samo u kazalištu, a pri tom su ljudi bili upravo okrutni. Sad se ne samo traže ružičasti nokti, već se oni lakiraju različnim bojama, uskladjuju prema večernjoj haljini, a ima čak i nokata za izmjenu.

Nokti namazani upadnim i ekscentričnim bojama nisu na mjestu za domaćicu, jer ih sama prašina može oštetiti.

Nokti, koji nemaju svježe ostaklice, nisu estetični. Svakako je najbolja boja tamno-ružičasta, a najelegantnije je ipak uvijek imati sjajne nokte bez upotrebe laka, što se postizava mažući naročitom pastom i trljajući jelenjom kožom, pa

premda ta operacija malo dulje traje i zadaje više posla.

Kad kupujemo lak ili pastu treba uvijek izabrati dobru marku, jer se ništa tako ne primjećuje kao loši lak, koji se odmah guli.

Ruke koje su uposlene i koje domaćica treba za najniže poslove, treba mnogo njegovati, kako bi sačuvale svu svoju svježinu.

Malo se može učiniti, da se izmijeni oblik ruke; mnogo da izgledaju uvijek nježne, premda su uvijek u pokretu.

Ruke odavaju ženinu starost prije nego lica, pa je zato u interesu svake žene da ih njeguje što je više moguće.

Tajna, koja više i nije za većinu žena, sastoji se u tome, da ruke pokrije rukavicama i da ih nosi što je dulje moguće, osobito kod kuće za vrijeme odmaranja, kod čitanja, jer sve to čuva njihovu svježinu.

Prikazat ćemo sada nekoliko izvrsnih recepata za ruke, koje svaka dama može sama prirediti.

Voda za ruke

Od željene doze uzmemo polovicu kiseličine vode, dok drugu polovicu podijelimo u glicerin i ružinu vodu; dobro promiješati i upotrebljavati. Ta je voda vrlo uspješna, omekšava kožu i oduzima joj crvenilo.

Glicerin upotrebljen jedamput na sedmicu čisti i omekšava vrlo dobro ruke.

Kad se ruke peru sokom od limuna odstranjuju se mrlje, a isto tako se mogu prati i sokom od rajčica.

Žuto brašno omekšava kožu; isto tako i voda od mekinja ne samo što omekšava, već i bijeli kožu.

Drugi vrlo uspješni recept za ljepotu ruke je ovaj: skuha se krumpir, procijedi i doda žlica soka od limuna, žlica ulja i žlica svježeg vrhnja. Smiješa se sve dobro, a onda odmah upotrebi, jer se brzo kvari.

Da ta smjesa postigne pravi uspjeh, namažu se na večer dobro ruke prije spavanja, te se navuku rukavice. Ujutro operite ruke mlakom vodom, pa ćete se iznenaditi kako su mekane i bijele.

N j e g a r u k u

Sa dugom željeznom turpijom daje se noktima oblik badema, a pri tome se ne smiju nikada upotrebljavati škare; škarama se samo režu uglovi.

Umaču se ruke u mlaku dobro nasapunjenu vodu i ostave, dok se ne smekšaju. Onda se uzme obojeni vazelin i naročiti preparat, te se njime pažljivo namaže koža, koja opkoljuje nokat. S naročitom spravom od kosti (ne smije biti od kovine) potiskuje se lagano koža prema sredini ruke. Tada se slobodnom rukom pomnjivo masira da mali mjesec postane vidljiv i jasno istakne na noktu. Pri svemu se tome škare vrlo malo primjenjuju. Na taj se način mast upije. Platnom se ili rukoveti pamuka osuši nokat. Konačno se nokti premažu lakom pomoću male kičice i ostave sušiti, ili se pak namaže po njima naročita pasta koja se protare jelenjom kožom, dok ne postanu sjajni.

Kod pedikiranja je ista procedura, samo što nokti moraju biti četverouglasti, a ne podrezani na uglovima, dok ostaklica mora biti tamnije boje, ali ne tako, da udara u oči.

Š m i n k a

Šminkati se; kod samog izgovora te riječi bile bi se trgnule dame iz najboljeg društva prije dvadesetak tridesetak godina.

Šminka! Ta tko ju je upotrebljavao, ako ne ljudi iz kazališta; čak se ni velika dama, koja je vodila luksuzni i elegantni život, nije smjela šminkati. Malo po malo je taj običaj preoteo maha. S početka vrlo plašljivo, a onda sve to smjelije, dok smo danas došli do toga, da kad vidimo nenašminkanu damu kao da osjećamo, da je boležljiva, ili čak bolesna.

Danas je šminkanje potreba, bez koje većina žena ne može biti.

Šminkanje zahtijeva čitavu studiju, da bi se uskladilo s bojom kose, očiju i kože pojedine osobe.

Svaka bi žena morala imati za nju zasebno sastavljenu šminku, koja bi odgovarala njenom tipu i temperamentu.

Zanemariti jednu od tih točaka znači

siguran nesklad, koji udara odmah u oči vještom oku, koje nas promatra.

Šminka bi morala biti individualna i upotpunjenje dobro proučene cjelovitosti.

Ima dvije vrste šminke, za dan i večer. Naravno da ima još i pozorišna šminka, o kojoj — to je lična stvar pojedinog glumca — ne ćemo govoriti.

Umijeće šminkanja za dan sastoji se u tome, da ne izgledamo našminkane! U tome je čitava tajna.

Treba izabrati izmedju tisuću proizvoda one, koji najbolje zadovoljavaju svrhu.

Za šminku po danu upotrebljava se ličilo nježne boje, tako da će lice izgledati što prirodnije.

Navečer se naprotiv upotrebljavaju jača ličila, da iskaču pod električnim osvjetljenjem, pod kojim sve blijedi, pa tako i lica.

Pretjerana šminka je znak lošeg ukusa. Domaćica se ne smije previše šminkati i ne smije se kod šminkanja ravnati prema glumicama, koje provode drugačiji život i imaju druge zahtjeve.

Lice dame ne smije izgledati mastilovka, niti lice braće »Fratellini«, čuvenih cirkuskih komičara.

Plavuše sa prirodno ružičastim obrazima i nježnom prozirnom kožom, morat će jednostavno pojačati ružičasti ton obraza i upotrebljavati vrlo svijetli puder.

Blijede dame vrlo bijele kože moraju upotrebljavati blijedo-ružičasto ličilo, jedva primjetljivo, a njihov puder naprotiv ne smije biti prebijel.

Brinete ne će upotrebljavati bijele boje, osim ako je za njih naročito priredjena. Boje na bazi okrea za njih su najbolje. Brinete će morati upotrebljavati za obraze živo crvena ličila, da se bolje ističe boja očiju.

Njihov puder bi se takodjer morao uskladiti sa naravnom bojom kože, a nikada praviti je svjetlijom.

Ličilo se za obraze razmazuje na pravilno lice tako, da dopire do sljepočica.

Okrugla će se lica morati šminkati tako, da obrazi zadobiju produljeni oblik.

Duguljasto se lice mora naprotiv namazati potpuno obratno, nego li okruglo.

Ličilo će isticati jabučice.

Svaka dama maže usne po svom nahodjenju, ili bolje prema obliku njenih usana i tipa lica.

Svaka dama ima dvije vrste crvenila za usne; jedno za dan, a drugo za večer. Večernje će biti jače boje, kako bi se bolje isticalo.

Debele se i mesnate usne pravilnog oblika namažu od jednog kraja do drugoga. Usne nejednake debljine, koje se stanjuju prema krajevima usta, a koje su deblje u sredini, mažu se samo po sredini. Nepravilne usne mažu se tako, da se ispravi oblik, te da izgledaju što pravilnije.

Za pravilne usne treba izabrati crvenilo, koje odgovara boji kože.

Široki nos mora imati svijetlu sredinu, dok se drugi dijelovi lagano namažu okreom.

Uski se nos mora sav napudrati.

Ušno se krilo namaže jednako kao i obrazi.

Crnilo se za oči više ne upotrebljava, već je ustupilo mjesto drugim bojama više manje naglašenim, više manje posrebrenim, tako da oko dobije bolji odsjev i daje bolji utisak. Dobro ocrtano oko ne traži drugo, nego da se njegov prirodni oblik bolje istakne.

Vjedje bi se morale obojiti bojom očiju.

Kad se namažu vjedje, treba mazati trepavice; po danu ih je dovoljno smekšati briljantinom.

Kad se dovrši oko i kad su trepavice namazane, treba podvući obrve olovkom.

Šminka se skida tako, da se prije spavanja lice opere toplom vodom i dobrim sapunom ili se pak namaže po licu naročita krema, koja se skida nježnim platnom kod večernje toalete.

Boja s očiju, trepavica i obrva odstranjuje se pamukom ili nježnim platnom namazanim vazelinom.

Crvenilo s usana odstranjuje se toplom vodom i sapunom, čistim mlijekom ili zasebnim preparatom, ako je crvenilo stalno. Prodavaju se vrlo dobri preparati za skidanje šminke.

Ličila, puder, kozmetička sredstva kao i sve ono, što treba za šminkanje mora biti vrlo dobre marke, jer je sve to u direktnom dodiru s kožom, pa kad bi sadržavalo škodljive sastojine, moglo bi prouzročiti ozbiljne smetnje. Loše ličilo bi moglo biti za damu uzrokom žalosti, kad bi se zbog smijeha ili plača pokvarilo.

KONAC